

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SAKARYA KENT PARK VE SAKARYA PARK ÖRNEKLERİNDE
KULLANICI MEMNUNİYETİ VE KALİTE KARŞILAŞTIRMASI**

CANSIN KAHYA

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZGÜR YERLİ**

DÜZCE, 2018

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SAKARYA KENT PARK VE SAKARYA PARK ÖRNEKLERİNDE
KULLANICI MEMNUNİYETİ VE KALİTE KARŞILAŞTIRMASI**

Cansın KAHYA tarafından hazırlanan tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Özgür YERLİ

Düzce Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Haldun MÜDERRİSOĞLU

Düzce Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Özgür YERLİ

Düzce Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Samet AŞIKKUTLU

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 23/03/2018

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

23 Mart 2018

Cansın KAHYA

Sevgili babacığma...

TEŞEKKÜR

Kent bütününe hizmet sağlayan açık ve yeşil alanlardan biri olan kent parkların, mevcut doğal ve kültürel dokusunun irdelenip, korunarak bakımının sağlanması, kullanıcı isteklerini ve bunların ne kadar karşıladığının, kent halkının açık alan gereksiniminin karşılanmasına ne kadar yardımcı olduğunun belirlenmesi ile kent parklarının sürdürülebilir kullanımlarının kalite kriterleri doğrultusunda ele alınmasına yönelik öneriler getirmeyi amaçladığımız bu tez çalışması Düzce Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı yüksek lisans programında hazırlanmıştır.

Yüksek lisans öğrenimimde ve bu tezin hazırlanmasında, en yoğun anlarında bile bana zaman ayıran, zorlandığım aşamalarda bilgisiyle ve yol göstericiliğiyle bana destek olan, değerli hocam, danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Özgür YERLİ'ye en içten dileklerle teşekkür ederim.

Yüksek lisans öğrenimim sırasında bana öğrettikleri için değerli hocalarım Prof. Dr. Haldun MÜDERRİSOĞLU'na, Prof. Dr. Zeki DEMİR'e, Dr. Öğr. Üyesi Kıvanç AK'a, Dr. Öğr. Üyesi Pınar KÖYLÜ'ye, desteklerinden dolayı Doç. Dr. Engin EROĞLU'na,

Lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca fikirleriyle ve önerileriyle bana hız kazandıran, her zaman yapıcı eleştirileriyle yol gösteren ve bana her konuda destek olan sevgili hocam Doç. Dr. Arzu KALIN'a,

Son olarak yaşamımın her döneminde olduğu gibi yüksek lisans öğrenimim süresince de benimle beraber tüm zorluklara katlanan, her türlü desteği benden esirgemeyen, her zaman yanımda olan ve varlıkları bana güç veren sevgili anneciğim Fatma KAHYA'ya, yakın zamanda kaybettiğim sevgili babacığim Cavit KAHYA'ya ve sevgili kardeşim Melisa KAHYA'ya sonsuz teşekkür ederim.

Bu tez çalışması, Düzce Üniversitesi BAP-2016.02.01.505 numaralı Bilimsel Araştırma Projesiyle desteklenmiştir.

23 Mart 2018

Cansın KAHYA

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ŞEKİL LİSTESİ.....	X
ÇİZELGE LİSTESİ.....	XI
KISALTMALAR.....	XIII
ÖZET.....	XIV
ABSTRACT.....	XV
1. GİRİŞ	1
1.1. İNSAN-ÇEVRE İLİŞKİSİ	1
1.1.1. Çevre Kavramı	1
1.1.2. İnsan-Çevre Etkileşimi	2
1.2. KENTSEL ÇEVRELER	6
1.2.1. Kentsel Açık Mekanlar.....	6
1.2.1.1. <i>Kent Parkları</i>	9
1.2.1.2. <i>Kent Parklarının Tarihsel Gelişimi</i>	13
1.2.1.3. <i>Kent Parklarının Planlama ve Tasarım İlkeleri</i>	15
1.2.1.4. <i>Kent Parklarının İşlevleri</i>	17
1.2.1.5. <i>Kent Parklarında Bulunması Gereken Tesisler-Faaliyetler ve İşlevleri</i>	20
1.2.2. Kentsel Açık Mekanlarda Kullanıcı İhtiyaçları	22
1.2.3. Kentsel Açık Mekanın Oluşum Süreci	24
1.3. KULLANIM SONRASI DEĞERLENDİRME	26
1.3.1. Performans	30
1.3.2. Kentsel Açık Mekanlarda Kalite	32
1.3.3. Kullanıcı Memnuniyeti	36
2. MATERYAL VE YÖNTEM	40
2.1. MATERYAL	41
2.1.1. Çalışma Alanının Yeri ve Konumu	41
2.1.1.1. <i>Kent Park</i>	43

2.1.1.2. <i>Sakarya Park</i>	48
2.1.2. Çalışma Alanının Fiziksel Özellikleri	51
2.1.3. Çalışma Alanının Sosyo-Kültürel Özellikleri	52
2.2. YÖNTEM	52
2.2.1. Mekansal Analiz	54
2.2.2. Anket	56
2.2.3. Verilerin Analizi	57
3. BULGULAR VE TARTIŞMA	61
3.1. KULLANICI PROFİLİ	61
3.1.1. Ankete Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri	61
3.1.2. Ankete Katılanların Mekanları Kullanım Sıklığı ve Kullanım Sürelerine İlişkin Değerler	63
3.1.2.1. <i>Kent Park</i>	63
3.1.2.2. <i>Sakarya Park</i>	65
3.2. İDEAL KENT PARKLARINDA KALİTE KRİTERLERİ DEĞERLENDİRMESİ	66
3.2.1. Kentsel Açık Mekanların Kullanımını Etkileyen Kalite Kriterleri	66
3.3. KULLANICI MEMNUNİYETİ DEĞERLENDİRMESİ	73
3.3.1. Kentsel Açık Mekanlarda Tercih Edilen Mevcut Etkinliklerin Belirlenmesi	74
3.3.1.1. <i>Kent Park</i>	74
3.3.1.2. <i>Sakarya Park</i>	75
3.3.2. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Tercih Ettikleri Mevcut Etkinliklerin İlişkisi	76
3.3.2.1. <i>Kent Park</i>	76
3.3.2.2. <i>Sakarya Park</i>	77
3.3.3. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Alan Kullanım Sıklıkları ve Kullanım Süreleri ile Tercih Ettikleri Mevcut Etkinliklerin İlişkisi	79
3.3.3.1. <i>Kent Park</i>	79
3.3.3.2. <i>Sakarya Park</i>	80
3.3.4. Kentsel Açık Mekanların Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Faktörler	81
3.3.4.1. <i>Kent Park</i>	82

3.3.4.2. <i>Sakarya Park</i>	83
3.3.5. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Mekan Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Faktörlerin İlişkisi	84
3.3.5.1. <i>Kent Park</i>	84
3.3.5.2. <i>Sakarya Park</i>	85
3.3.6. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Alan Kullanım Sıklıkları ve Kullanım Süreleri ile Mekan Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Faktörlerin İlişkisi	86
3.3.6.1. <i>Kent Park</i>	86
3.3.6.2. <i>Sakarya Park</i>	86
3.3.7. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcı Memnuniyetini Etkileyen Beklentiler	87
3.3.7.1. <i>Kent Park</i>	87
3.3.7.2. <i>Sakarya Park</i>	92
3.3.8. Rekreatif Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Kısıtlayıcılar	96
3.3.8.1. <i>Kent Park</i>	96
3.3.8.2. <i>Sakarya Park</i>	98
3.3.9. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Rekreatif Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Kısıtlayıcıların İlişkisi	100
3.3.9.1. <i>Kent Park</i>	100
3.3.9.2. <i>Sakarya Park</i>	101
3.3.10. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Alan Kullanım Sıklıkları ve Kullanım Süreleri ile Rekreatif Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Kısıtlayıcıların İlişkisi	101
3.3.10.1. <i>Kent Park</i>	101
3.3.10.2. <i>Sakarya Park</i>	102
3.4. KENTSEL AÇIK MEKANLARIN KULLANICI MEMNUNİYETİ VE KALİTE KARŞILAŞTIRMASI	103
3.4.1. Kentsel Açık Mekanların İşlevlerine Göre Karşılaştırılması	104
3.4.2. Kullanıcıların Kentsel Açık Mekanlara Geldikten Sonraki Beğeni Seviyelerinin Karşılaştırılması ve Kullanıcı Memnuniyeti ile İlişkisi	105
3.4.3. Kentsel Açık Mekanların Performans Değerlerinin Karşılaştırılması ve Kullanıcı Memnuniyeti ve Kalite ile İlişkisi	107

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	110
5. KAYNAKLAR	116
6. EKLER	122
6.1. EK 1: KULLANICI MEMNUNİYETİ ANKETİ	122
6.2. EK 2: İDEAL KENT PARKLARINDA KALİTE KRİTERLERİ ANKETİ	126
ÖZGEÇMİŞ	128

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1.1. Paris, Fransa.	11
Şekil 1.2. İnsan-doğa ilişkisine bir örnek, Central Park.	12
Şekil 1.3. Birkenhead Park, İngiltere.	13
Şekil 1.4. Central Park, ABD.	14
Şekil 1.5. Maslow'un insan ihtiyaçları hiyerarşisi.	23
Şekil 1.6. Kalitenin iki boyutu.	36
Şekil 1.7. Kullanıcı memnuniyeti modeli.	37
Şekil 1.8. Performans, kalite ve memnuniyet kavramlarının kullanıcı ihtiyaçları ile ilişkisi.	38
Şekil 2.1. Sakarya, Türkiye.	42
Şekil 2.2. Çalışma alanlarının Türkiye ve Sakarya il sınırları içindeki yeri.	42
Şekil 2.3. Kent Park sınırları haritası ve ana yol aksları.	43
Şekil 2.4. Kent Park, Sakarya.	44
Şekil 2.5. Çark deresi, Kent Park.	44
Şekil 2.6. Tarihi Çark'ın 1901 yılı kartpostal görünümü.	45
Şekil 2.7. Tarihi Çark'ın yeni hali.	45
Şekil 2.8. Kent Parktan bir görünüm.	46
Şekil 2.9. Kent Parkta lale şenliği.	47
Şekil 2.10. Kent Park gece görünümü.	47
Şekil 2.11. Sakarya Park sınırları haritası ve ana yol aksları.	48
Şekil 2.12. Sakarya Park kuşbakışı görünümü.	48
Şekil 2.13. Sakarya Parktan bir görünüm.	49
Şekil 2.14. Sakarya Parktaki etkinlik alanları.	50
Şekil 2.15. Sakarya Parkta su gösterisi ve ışıklandırma örnekleri.	50
Şekil 2.16. Necip Fazıl Anıtı, Sakarya Park.	51
Şekil 2.17. Park kullanıcıları ile yüz yüze yapılan anket çalışması.	57
Şekil 3.1. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ve yüzdeleri.	63
Şekil 3.2. Kent Park kullanıcılarının kullanım sıklıkları ve yüzdeleri.	64
Şekil 3.3. Kent Park kullanıcılarının kullanım süreleri ve yüzdeleri.	64
Şekil 3.4. Sakarya Park kullanıcılarının kullanım sıklıkları ve yüzdeleri.	65
Şekil 3.5. Sakarya Park kullanıcılarının kullanım süreleri ve yüzdeleri.	66
Şekil 3.6. Kent Park kullanıcılarının tercih ettiği etkinlikler ve yüzdeleri.	75
Şekil 3.7. Sakarya Park kullanıcılarının tercih ettiği etkinlikler ve yüzdeleri.	76
Şekil 3.8. Kullanıcıların Kent Parka gitmesini olumsuz yönde etkileyen faktörler ve yüzdeleri.	83
Şekil 3.9. Kullanıcıların Sakarya Parka gitmesini olumsuz yönde etkileyen faktörler ve yüzdeleri.	84
Şekil 3.10. Kentsel açık mekanların performans değerlerinin karşılaştırılması.	108

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa No

Çizelge 1.1. Çevreden alınan farklı uyarıların duygusal değişim ve davranış üzerindeki etkileri.	5
Çizelge 1.2. Kent parklarında bulunması gereken kullanımlar.	21
Çizelge 1.3. Performans kriterleri.	31
Çizelge 2.1. Araştırma modeli aşamaları.	53
Çizelge 2.2. Kent Park ve Sakarya Park işlev tablosu.	54
Çizelge 3.1. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri.	62
Çizelge 3.2. Kent Park kullanıcılarının kullanım sıklıkları.	63
Çizelge 3.3. Kent Park kullanıcılarının kullanım süreleri.	64
Çizelge 3.4. Sakarya Park kullanıcılarının kullanım sıklıkları.	65
Çizelge 3.5. Sakarya Park kullanıcılarının kullanım süreleri.	66
Çizelge 3.6. Kalite kriterleri ve yüzdeleri.	67
Çizelge 3.7. Kaliteyi olumsuz etkileyen faktörler ve yüzdeleri.	67
Çizelge 3.8. Tasarımda kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.	68
Çizelge 3.9. Kent parklarında kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.	68
Çizelge 3.10. Kent parklarında ulaşılabilirlikte kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.	69
Çizelge 3.11. Kent parklarında işlevsellikte kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri... 69	69
Çizelge 3.12. Kent parklarında güvenlik için kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.	70
Çizelge 3.13. Kent parklarında malzeme kullanımında kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.....	70
Çizelge 3.14. Kent parklarında katılımcı yönetim modelinde kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.	71
Çizelge 3.15. Kent parklarında hizmet ve servis imkanlarında kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.	71
Çizelge 3.16. Kent parklarında yeşil alanlarda kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.	72
Çizelge 3.17. Kent parklarında su alanlarında kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.	72
Çizelge 3.18. Kent Park kullanıcılarının tercih ettiği etkinlikler.	74
Çizelge 3.19. Sakarya Park kullanıcılarının tercih ettiği etkinlikler.	75
Çizelge 3.20. Kullanıcı özellikleri ile Kent Parkta tercih edilen etkinliklerin χ^2 testine göre ilişkisi.	76
Çizelge 3.21. Kullanıcı özellikleri ile Sakarya Parkta tercih edilen etkinliklerin χ^2 testine göre ilişkisi.	77
Çizelge 3.22. Kullanıcıların Kent Parkı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Kent Parkta tercih edilen etkinliklerin χ^2 testine göre ilişkisi.	79
Çizelge 3.23. Kullanıcıların Sakarya Parkı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Sakarya Parkta tercih edilen etkinliklerin χ^2 testine göre ilişkisi.	80
Çizelge 3.24. Kullanıcıların Kent Parka gitmesini olumsuz yönde etkileyen faktörler.	82
Çizelge 3.25. Kullanıcıların Sakarya Parka gitmesini olumsuz yönde etkileyen	

faktörler.	83
Çizelge 3.26. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Kent Park kullanımını engelleyen faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.....	84
Çizelge 3.27. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Sakarya Park kullanımını engelleyen faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.	85
Çizelge 3.28. Kullanıcıların parkı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Sakarya Park kullanımını engelleyen faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.	86
Çizelge 3.29. Kent Park kullanıcılarının alana gelmeden önceki beklentileri ve geldikten sonraki beğenilerinin karşılaştırılması.	88
Çizelge 3.30. Kent Park kullanıcılarının alana gelmeden önceki beklentilerinin ve geldikten sonraki beğenilerinin ortalama değerleri.	89
Çizelge 3.31. Kent Park kullanıcılarının beklenti ve beğenileri arasında en fazla fark bulunan kriterler.	91
Çizelge 3.32. Kent Park kullanıcılarının beklenti ve beğenileri arasında en az fark bulunan kriterler.	91
Çizelge 3.33. Sakarya Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentileri ve geldikten sonraki beğenilerinin karşılaştırılması.	92
Çizelge 3.34. Sakarya Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentileri ve geldikten sonraki beğenilerinin ortalama değerleri.	94
Çizelge 3.35. Sakarya Park kullanıcılarının beklentileri arasında en fazla fark bulunan kriterler.	96
Çizelge 3.36. Sakarya Park kullanıcılarının beklentileri arasında en az fark bulunan kriterler.	96
Çizelge 3.37. Kent Park kısıtlayıcı faktörleri.	97
Çizelge 3.38. Sakarya Park kısıtlayıcı faktörleri.	99
Çizelge 3.39. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Kent Parktaki faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.....	100
Çizelge 3.40. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Sakarya Parktaki faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.....	101
Çizelge 3.41. Kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Kent Parktaki faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.	101
Çizelge 3.42. Kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Sakarya Parktaki faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.	102
Çizelge 3.43. Kentsel açık mekanların alana geldikten sonraki beğeni seviyelerinin karşılaştırılması..	106
Çizelge 3.44. Kentsel açık mekanların performans değerleri.....	107
Çizelge 3.45. Kentsel açık mekanların işlevsel performans değerlerinin karşılaştırılması.	108
Çizelge 3.46. Kentsel açık mekanların teknik performans değerlerinin karşılaştırılması.	109
Çizelge 3.47. Kentsel açık mekanların estetik performans değerlerinin karşılaştırılması.	109

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
DSİ	Devlet Su İşleri
KMO	Kaiser-Meyer-Olkin
KSD	Kullanım Sonrası Değerlendirme
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TEM	Transit European Motorway
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

ÖZET

SAKARYA KENT PARK VE SAKARYA PARK ÖRNEKLERİNDE KULLANICI MEMNUNİYETİ VE KALİTE KARŞILAŞTIRMASI

Cansın KAHYA
Düzce Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Özgür YERLİ
Mart 2018, 115 sayfa

Kentsel açık mekanlar, kentlerin yaşanan birer mekan olmalarını sağlayan en önemli unsurdur. Kent içinde insanların bir araya geldikleri mekanların ve sundukları özelliklerin, kullanıcı gereksinimlerinin karşılanmasında ve çevre kalitesinin değerlendirilmesinde önemi büyüktür. Bu doğrultuda çevrenin kullanıcıların gereksinimlerini karşılayabilecek tüm olanaklarla donatılmış olması, fizyolojik ve psikolojik yaşamın sağlıklı ve kaliteli bir biçimde devam etmesi açısından önemlidir. Bu çalışma kapsamında, Adapazarı kentinde bulunan, alansal büyüklük bakımından en büyük yüzölçümüne sahip iki parkı olan Kent Park ve Sakarya Park incelenmiştir. Bu çalışma konusu itibariyle daha önce yapılmış çalışmalara benzer olmakla birlikte, çalışma alanı bakımından özgün bir değer taşımaktadır. Çalışmanın amacı, kent parkların, doğal ve kültürel dokusunun irdelenip, korunarak bakımının sağlanması, kent halkının açık alan gereksiniminin karşılanmasına ne derece yardımcı olduğunun belirlenmesi ile sürdürülebilir kullanımlarının kalite kriterleri doğrultusunda ele alınmasına yönelik öneriler getirmektedir. Bu çalışmanın amacına ulaşabilmesi için her iki park kullanıcılarına "İdeal kent parklarında kalite kriterleri" ve "Kent parklarında kullanıcı memnuniyeti" anketi olmak üzere iki adet anket çalışması yapılmıştır. Kent parklarında kaliteyi belirleyen kriterlerden hangilerinin kullanıcılar açısından daha önemli olduğu saptanmaya çalışılmıştır. Kullanıcı gereksinim ve tercihlerinin ayrıntılı bir biçimde belirlenmesi amacıyla hazırlanan anket kapsamında alanın işlevsel, teknik ve estetik kriterlerine ilişkin sorular sorulmuştur. Anket formları yapılan literatür taraması sonucunda benzer çalışmalardan derlemeler yapılarak oluşturulmuştur. Anketleri istatistiksel olarak değerlendirilmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Kentsel açık mekanların kullanılmaya başladıktan sonra kullanıcı gözüyle değerlendirilmesi amacıyla Kullanım Sonrası Değerlendirme (KSD) yöntemi kullanılarak, kullanıcıların mekanlar ile ilgili değerlendirmeleri alınmıştır. Kullanım aşamasında, kullanıcının fiziksel çevresinden duyduğu memnuniyet ve memnuniyetsizliklerinin araştırıldığı bir değerlendirme yöntemidir. Bu değerlendirme kapsamında kullanıcıların alana gelmeden önceki tüm beklentilerinin geldikten sonra karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Adapazarı, Kalite, Kent Park, Kullanıcı memnuniyeti, Sakarya Park.

ABSTRACT

USER SATISFACTION AND QUALITY COMPARISON EXAMPLE OF SAKARYA KENT PARK AND SAKARYA PARK

Cansın KAHYA

Duzce University

Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of Landscape
Architecture

Master's Thesis

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Özgür YERLİ

March 2018, 115 pages

Urban open spaces are the most important element that allows cities to live in one place. The places where people come together in the city and the facilities they offer are important in meeting user requirements and assessing the quality of the environment. In this respect, it is important that the environment is equipped with all the facilities that can meet the requirements of the users, in order to maintain the physiological and psychological life in a healthy and high quality manner. Within the scope of this study, two parks in Adapazarı, which have the greatest surface area in terms of area size, were examined: Kent Park and Sakarya Park. This work has an original value in terms of work area, albeit similar to previous works. The aim of the study is to determine the extent to which the urban people are examined, protected and cared for natural parks, natural and cultural doctrines, the extent to which the urban population meets the open space requirement, and suggests that their sustainable use should be addressed in line with the quality criteria. In order to achieve the purpose of this study, two questionnaire studies were conducted for both park users, namely "Quality criteria in ideal urban parks" and "User satisfaction in urban parks" questionnaire. It has been tried to determine which of the criteria that determine quality in urban parks is more important in terms of users. In order to determine user requirements and preferences in detail, questions were asked about the functional, technical and aesthetic criteria of the area. The questionnaire forms were drawn from similar studies as a result of literature review. When the questionnaires were evaluated statistically SPSS package program was used. After the use of urban open spaces, the users were evaluated about the spaces by using the After Use Assessment (KSD) method in order to evaluate the users visually. In use, it is an assessment of the user's satisfaction and dissatisfaction with the physical environment. This assessment has reached the conclusion that all expectations of users before arriving in the area can't be met after they arrive.

Keywords: Adapazarı, Kent Park, Sakarya Park, The quality, User satisfaction.

1. GİRİŞ

1.1. İNSAN - ÇEVRE İLİŞKİSİ

1.1.1. Çevre Kavramı

Çevre, organizmayı kapsayan canlı, cansız, durum ve etkenlerin karışımıdır. Çevre, dış etkenlerin tümü ya da zaman-mekan koordinatları içinde organizmanın yer aldığı ilişkiler ve ortamlar bütünüdür. Çevre; kişiyi etkileyen, şekillenmesini ve yaşamını belirleyen iklimsel, biyotik ve toplumsal etmenlerin tümüdür [1].

Çevre, bir organizmayı ve performansını dışarıdan etkileyen tüm dış koşul ve etmenlerdir [2].

Çevre, en genel bağlamda "dış etkilerin tümü, ilişkiler ve ortamlar bütünü, kişiyi etkileyen, şekillenmesini sağlayan ve yaşamını belirleyen fiziksel ve toplumsal etmenlerin tümü" olarak tanımlanan geniş kapsamlı bir kavramdır [3]. Bu sebeple sosyal, doğal ve yapılaşmış çevreleri kapsayan "çevre" kavramı; algılayan bireyle bilginin alınma ve yorumlanma biçimini de içeren çeşitli öğelerin dinamik bir sistemi olarak anlaşılmaktadır [4]. Çevre, eylem içinde/aracılığıyla yaşanır ve simgesel, estetik, çok biçimli (eş zamanlı olarak tüm duyuları ilgilendirme) bir değere sahiptir [5].

Çeşitli çevre tanımları incelendiğinde Lawton'un, çevreyi beş bileşenli bir ekolojik sistem olarak tanımladığı görülür [6]:

1. Birey.
2. Fiziksel çevre: Coğrafya, iklim, kaynaklar ve insan yapısı çizgilerden oluşan sistem.
3. İnsan çevre: Aile, arkadaş, otorite iş grubu gibi önemli davranış denetim kaynaklarını oluşturan sistem.
4. İnsan üstü çevre: Sınıf, yaş, , ırksal köken, yaşam biçimi ve diğer özelliklerin oluşturduğu çevre.
5. Toplumsal çevre: Toplumsal norm ve kurumlar çevresi.

Öznel ve nesnel ayrımını göz önünde bulundurarak, kişinin eylemlerinin salt çevreye değil, eylemde bulunanın kişiliğine de bağlı olduğunu vurgulayan bir başka tanım ise Kirk'in üç aşamalı çevre tanımıdır [6].

1. Olgusal çevre: Nesnel evreni.
2. Kişisel çevre:
 - a) Davranışsal çevre: Kişinin nesnel evreninden edindiği imgeler evreni.
 - b) Deneyimsel çevre: Bireyin tutum inanç ve yeğlemelerinden oluşan evren.
3. Bağlamsal çevre: Kişinin geçmişini yansıtan algılarını saptıran kültür, etnik grup, sınıf, yaş ve cinsiyet gibi toplumsal özellikleri.

İnsanların fizyolojik ve psikolojik gereksinmelerini karşılayacak şekilde fiziksel bir birimin ya da birimlerin; belirlenmesi, sınırlanması, çevrelenmesi, örtülmesi, yalıtılması, koşullandırılması, düzenlenmesi ile oluşturulan, değişime açık ve insan elinin değdiği her türlü yapay çevre fiziksel çevre olarak adlandırılır. Prohansky'e göre "fiziksel çevre, insanın içinde kısa ya da uzun süre yaşadığı, birbirleriyle etkileşim halinde olduğu ve eylemlere katılım sağladığı her fiziksel ortamı belirleyen karmaşıklık, kısaca inşa edilmiş çevredir" [7]. Fiziksel çevreler, kullanıcıları ile karşılaştıkları sırada, insan-çevre etkileşim süreci başlamış demektir. Birey hem çevresinin merkezi, hem de önemli bir parçasıdır. Bu nedenle çevresinden etkilenir ve çevresini de etkiler. Yani insan ve çevresi arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Bu nedenle, tez kapsamında tasarım ürünü uygulama projesi ve bunun alanda gerçekleştirilmiş uygulamaları sonucu oluşan yapılı çevrenin insan davranışlarına etkilerinin anlaşılabilmesi için öncelikle insan-çevre ilişkisinin anlaşılması gerekmektedir [8].

1.1.2. İnsan-Çevre Etkileşimi

İnsan çevresi ile sürekli etkileşim halinde olup, evrensel sistemin bağımlı alt parçaları olan insan-çevre sistemini oluşturur. Özbilen'in 1993'te yaptığı çalışmaya göre, tüm etkinliklerini çevresi ile etkileşiminin bir ürünü olarak belirlediği için insanın doğal olarak bu sistemi anlama çabası içerisine girmesi kaçınılmazdır [9]. Proshansky 1970 yılında yaptığı çalışmada, davranış, kişinin deneyimi ve çevre arasındaki görgül ve kuramsal bağları kurma çabasını "çevre psikolojisi" olarak tanımlamaktadır [4]. 1976'da Ittelson çalışmasında, çevre psikolojisiyle ilgili on temel ilke öne sürmüştür [5].

1. İnsan davranışı, çeşitli durum ve zamanlara göre göreceli bir istikrarsızlık

gösterir.

2. Davranış biçimleri, kişilerden bağımsız olarak belirli bir fiziksel çevreye karşı süreklilik gösterirler.
3. Çevre, sınırları diğer fiziksel ve sosyal sistemlerle etkileşimine açık bir sistem olarak tanımlanmaktadır.
4. Belirli bir fiziksel çevreye özgü davranış, kendisini oluşturan herhangi bir parçanın değişiminden etkilenmektedir (dinamik özellik).
5. Eğer bir değişiklik, belirli bir bağlama özgü bir davranışın ortaya çıkmasını bastırırsa, daha uygun bir ortam aranır.
6. Çevre, sadece fiziksel öğelerden oluşmaz, burada oluşan bireysel ve sosyal davranışları da kapsar.
7. Çevre, onu tanımlayan birey açısından "biriciklik" gösterir.
8. Özgül çevreler, kullanımlarına ilişkin doğal bir tarihe sahiptirler.
9. Çevre nötr bir sistemdir. Fakat anlaşılmayan bir çevreyle karşılaşıldığında veya bir değişiklik meydana geldiğinde çevrenin özelliklerinin bilincine varılır.
10. Çevreler, fiziksel sınırlara sahiptir.

İnsan-çevre etkileşim sistemi, birbirini dengeleyen iki süreçten oluşmaktadır. Birinci süreç; çevresinden etkilenen insanın davranışlarındaki değişikliklerini ölçmek; ikinci süreç ise davranışlarla oluşan yeni gereksinmelere göre çevrenin özelliklerini değiştirmektedir. Bu bağlamda iki süreç arasındaki denge (hangi davranışın uzlaşma yarattığı), insan-çevre ilişkisinin niteliğini belirlemektedir [4].

İnsan doğa içinde var olan ve doğanın desteği olmadan varlığını sürdüremeyen canlı organizmalardan biridir. Çevre ise zaman ve mekan koordinatlarına bağlı olarak yaşamın içinde yer alan ilişkiler ve gerçekleştiği ortamlar bütünüdür [10]. İmamoğlu'na göre biz çevremizi şekillendirmekteyiz, sonrada çevremiz bizi şekillendirmektedir [11]. Bu tanımlardan anlaşılacağı gibi insan ve çevre arasında bir etkileşim söz konusudur. İnsan-çevre etkileşim, birbirini dengeleyen iki süreçten oluşur. Bu süreçler;

1. Çevresinden etkilenen insanın, davranışlarındaki değişiklikleri ölçmek,
2. Diğeri ise davranışlar sonucu oluşan yeni gereksinimlere göre çevrenin özelliklerini değiştirmektir [12].

Bu bağlamda, çevrenin insan üzerindeki etkisi belirgin olmasa bile; belirli çevrelerin etkinlikleri desteklediği, bazı çevrelerin etkinlikleri körelttiği, kimi çevrelerinde herhangi bir etkide bulunmadıkları açıktır [13].

Çevre ve insan ilişkilerini belirleyen üç temel fonksiyon söz konusudur. Bunlar kısaca;

1. Çevre, insanın fizyolojik gereksinimleri ve bunlardan doğan amaçlarına olanak sağlamakta,
2. Çevre, insanın amaçlarını gerçekleştirmesi için gerekli olan özel davranış örüntülerine olanak sağlamakta,
3. Çevre, insanın amaçlarını gerçekleştirmesinde gerekli olan psikolojik koşulları, belli simgesel ve etkileyici görevleri yerine getirerek desteklemektedir [2].

Gerçekte bu üç fonksiyon, çevrenin insan gereksinimlerini karşılayışının bir ifadesidir. Bu görevi yerine getiren ise, bu gereksinimleri karşılamak amacıyla düzenlenmiş çevredir.

Appleyard 1973 yılında yaptığı çalışmada, insan-çevre ilişkilerinin basit bir modelini önermiştir. Bu model, çevrenin üç ana bileşenden oluşan bir etkileşim ortamı olduğunu vurgulamaktadır [14].

1. İnsanlar ve eylemleri,
2. İnsanların gereksinimleri ve değerleri,
3. Algılanan ve etkin çevre.

İnsanın ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda biçimlenen fiziksel çevrenin oluşumunda, öncelikle insanın ve davranışının temel yapısını irdelemek gerekmektedir. İnsan gereksinimlerini karşılamak amacıyla davranışta bulunur. Davranış bilimi, çevreden etkilenen insanın davranışlarındaki farklılıkları ölçmeye veya davranışlar sonucu ortaya çıkacak yeni gereksinimlere göre çevrenin özelliklerini değiştirmeye yönelik insan davranışları ile çevre değişkenleri arasındaki etkileşimi inceler. Böylece bu sistem içinde oluşabilecek sorunlara açıklık getirmeye çalışır [15].

İnsan, çevreyle karşılaştığında, ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda çevresini değerlendirir. Çevrenin barındırdığı özellikler, insanın ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayacak nitelikte ise bireyde memnuniyet duygusu oluşur. Memnuniyet düzeyinde çevreyle kurulan ilişki sonucu birey bulunduğu çevreyi kullanır.

Fakat çevreyle insan etkileşimi kabul edilir bir noktanın altına düştüğünde ise memnuniyetsizlik oluşur. Bunun sonucunda birey negatif etkiyle, çevresini değiştirir. Bu durumda çevre ile davranış arasında kabul edilir bir duruma gelmek için bir uyumun sağlanması gerekmektedir [15]. İnsanın çevresi ile uyum sağlaması sonucunda da, çevresinin de olumlu yönde yenilenmesi ile yararsal ilişkilerin doyuma ulaşması sağlanmaktadır [9].

Çevreden alınan uyarıcıların bireyin duygusal değişimine etkisi doğrudan davranışı belirlemektedir. Çizelge 1.1'de görüleceği gibi, tatmin düzeyinde çevreyle kurulan ilişkiler beğeniyi desteklemektedir ve başlangıç düzeyi düşükse yükselen, yüksekse yükselmeye devam eden bir duygusal değişim süreci izlemektedir. Aktiviteler veya estetik tatlar bağlamında çevreyle insan etkileşimi kabul edilebilir bir noktanın altına indiğinde ise, negatif bağlamda sürekli yükselen bir duygusal değişim süreci sonucunda uzak durma veya tetikte bekleme biçiminde davranışsal karşılıklara erişilmektedir. Böyle bir konumda ya çevreyle ilgili bazı şeylerin değişmesi söz konusu olmakta ya da stres dolu bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu durumun giderilebilmesi için davranışın çevre tarafından olarak sağlanan bir biçime dönüşmesi, ya da çevrenin davranışa olarak sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılması ve böylece iki olgu arasında makul düzeyde kabul edilebilir bir uyuma erişilebilmesi gerekmektedir [4].

Çizelge 1.1. Çevreden alınan farklı uyaranların duygusal değişim ve davranış üzerindeki etkileri [4].

Motivasyon Durumu		
Duygular	Duygusal Değişim	Davranış veya Fonksiyon
Tercih / memnuniyetin eşlik ettiği ilgi, tatmin,	Yükselir.	Keşif Yaklaşımı
İlgi ve yüksek tercih/memnuniyet (sevinç, eğlence, mutluluk),	Başlangıç düzeyi yüksekse devam eder. Başlangıç düzeyi düşükse yükselir.	Süregelen tercih veya aktivite desteklenir; meydan okuyan aktiviteye girilir.

Çizelge 1.1. (devam). Çevreden alınan farklı uyaranların duygusal değişim ve davranış üzerindeki etkileri [4].

Sakinlik, huzur içeren tercih/memnuniyetin eşlik ettiği ılımlı-Orta derecede ilgi,	Başlangıç seviyesi ılımlı-orta düzeyde ise devam eder.Başlangıç seviyesi yüksekse düşer.	Psikofiziksel restorasyon; küçük bir taramayla tetikte olmayan ilgi (dikkat).
İlgi, korku veya anksiyetenin eşlik ettiği beğenmeme,	Ani yükseliş.	Tehdide ilişkin -örneğin uzak durma veya kaçış-
Korku, uyarı, belirsizlikten biri veya hepsinin eşlik ettiği ilgi ve beğenmeme.	Yükselir.	Taramayla tetikte bir dikkat

Bir çevrenin objektif özellikleri, insanın bu çevresel özellikleri algılaması ve değerlendirmeleri yoluyla bireyin memnuniyetini etkiler. Fiziksel çevrenin memnuniyet üzerindeki etkisi ve memnuniyetin bireyin davranışı üzerindeki etkisi insan-çevre ilişkilerini açıklamakta önemli bir rol oynar. İnsan-çevre ilişkisi özetlenecek olursa, kültürel, fiziksel ve algısal değişkenlerin etkileşimlerinin sonucu olduğu söylenebilir. Bunun sonucu olarak da insanlar gereksinim ve beklentileri doğrultusunda çevrelerine tepkide bulunurlar. Bu tepki uyum sağlama, kullanma, kısa süreli kullanma ve çevreyi değiştirme yani kullanmama şeklinde oluşmaktadır [4].

Bu bağlamda çalışmanın bundan sonraki bölümünde araştırmanın temel ilgi alanı olan kentsel açık mekanlar tanımlanmış ve insan-çevre ilişkileri açısından, kullanıcıların çevrelerine verdiği tepkilerin oluşumunda etkili olan kullanıcı ihtiyaç ve beklentileri, kentsel açık mekanlar kapsamında değerlendirilmiştir.

1.2. KENTSEL ÇEVRELER

1.2.1. Kentsel Açık Mekanlar

Geçmişten günümüze kadar mekanla ilgili birçok farklı tanımlamalar yapılmıştır. Tüm tanımların odak noktası ise mekan kavramının odağında insan faktörünün olmasıdır. Mekan insanın, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin gerektirdiği donatıların içinde yer aldığı bir boşluktur. Mekan onu oluşturan ve sınırlayan bileşenlerinin yanında ona anlam kazandıran insan faktörü ile birlikte varlığını sürdürmektedir. Daha geniş anlamıyla mekan, insanın bir amaca yönelik olarak doğal çevrede oluşturduğu sınırlama ve yapay değişimdir. Amaçlanan eylem ve eylemlerin gerçekleşeceği bir alanın sınırlanması ile, bir mekanın yaratılmasıdır [16].

Aydınlı'ya göre mimari mekan, içinde yaşayan kullanıcıların fizyolojik, psikolojik ve

toplumsal gereksinimlerini karşılayan bir uzay parçasıdır [17].

Gür , mekanı, daha geniş bir tanımla, insanın insanla, insanın çevreyle ve nesnenin nesne ile olan aralıklarının, uzaklıklarının ve ilişkilerinin kısacası bizi saran boşluğun üç boyutlu bir anlatımı olarak tanımlamıştır [6].

Mekan kavramı farklı anlamları ifade ettiği gibi, farklı ölçekleri de kapsamaktadır. Hiyerarşik bir dizi içerisinde kişisel mekandan egemenlik alanına, en küçük ölçekteki iç mekandan en büyük ölçekteki kent mekanına kadar mekan kavramını çeşitli ölçeklerde sınıflandırmak mümkündür. Kent mekanı da mekanın geniş ölçekli tanımlarından birini oluşturmaktadır [6].

Kentsel mekan; yapıların oluşturduğu, kentlilerin algıladığı ve tüm kentsel olayların ilişkilendiği bir bütündür. Kentsel mekan, insan yaşamıyla ilgili dört ana işlevin geçtiği mekanlar bütünüdür. Bu işlevler;

1. Barınma,
2. Çalışma,
3. Eğlenme/Dinlenme,
4. Ulaşım [8].

Mekan sınırlayıcıları mekanı ortaya koyar ve belirginleştirir. Gökyüzü, yeryüzü, ağaçlar, çalılar, çiçekler, yer örtücüler, duvarlar, su öğeleri, tepeler veya bu canlı ve cansız materyallerin kombinasyonları tümü, çevreyi sınırlandırarak açık mekanın tanımlanmasına katkıda bulunurlar. Kullanıcıların çeşitli ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda davranışlarını gerçekleştirdiği hacimler olarak nitelendirilen mekan, kent içinde çeşitli özelliklere sahip ortak yaşam ve kullanım alanlarıdır. Kentsel açık mekanlar, genel anlamda yapıların dışında kalan mekanlardır. Birey kendi ve yakın çevresiyle ilişki kurduğu özel mekanların dışında, kentsel açık mekanlara da ihtiyaç duymaktadır [8].

Carr ve diğerleri, kentsel açık mekanların kişinin diğer insanlarla sosyal ilişki kurabilmesinde önemli rol oynadığını belirtmiştir. Bu mekanlar, insanların ihtiyaçlarına yönelik olarak ya da toplumsal amaçlarla birey veya grup aktiviteleri için gittikleri, eylemde buldukları ve bu eylemleri yapmalarını destekleyecek donatıların bulunduğu mekanlar olmalıdır. Buradan da anlaşılabilir gibi kentsel açık mekanlar farklı kullanıcıların bir arada bulunabildiği ve birbirleriyle etkileşim içinde olduğu yani sosyalleşmenin olduğu mekanlardır [18]. Kaplanlar'a göre kentsel açık mekanlar

sosyalleşmenin yanında bireylere başka olanaklar da sunarlar. Bunlar;

1. İnsanların zihinsel yorgunluklarının azaltılmasına yardımcı olurlar.
2. İnsanların farklı bilgi birikimi kazanmalarına olanak sağlarlar.
3. İnsanların fiziksel hareketlerini desteklerler.
4. Düzen ve karmaşıklığın dengeli bir şekilde kullanıldığı çevre koşullarını sağlarlar.
5. İnsanlara konfor ve güvenle araştırma ve hareket etme olanağı sağlarlar. Kentsel açık mekanların sağladığı bu olanaklar, insanların bulunduğu mekanda fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamalarını ve bu mekandan memnun olmalarını sağlamaktadır [19].

Çubuk'a göre kentsel açık mekanlar, kent insanlarının birbirleriyle karşılaştıkları yerlerdir. Genelde, kentsel açık mekanları oluşturan yapılanmış ve yapılanmamış mekanlarda, kullanıcı gereksinimlerinin karşılanması gerekmektedir. Kentsel açık mekanların karşılanması gereken önemli işlevler vardır. Bunlar dört grupta toplanabilmektedir.

1. Psikolojik gereksinimlerin sağlanması,
2. Sosyal ilişkilerin sağlanması,
3. Ekonomik değişimlerin sağlanması,
4. Yararlı deplasmanların sağlanması [1], [8].

Günümüzde giderek artan yapılaşma sonucu kentsel açık mekanların ve bu mekanların sağladığı olanakların azalması, kentsel açık mekanlara olan ihtiyaç ve önemi açıkça göstermektedir. Buna rağmen günümüzde kentsel açık mekanlar istenilen düzeyde kullanılmamaktadır.

Whyte yaptığı çalışmada en çok kullanılan mekanların sosyalleşme imkanı sunan mekanlar olduğunu belirtmiştir [20]. Gehl ise çalışmasında sosyalleşmenin artmasının, seçmeli etkinliklerin çoğalmasıyla mümkün olacağını belirtmiştir [21]. Gehl kentsel açık mekanlarda gerçekleşen etkinlikleri üçe ayırmıştır [21].

1. Zorunlu etkinlikler,
2. Seçmeli etkinlikler,
3. Sosyal etkinlikler.

Gehl açık mekanlardaki etkinlik mekanlarının fiziksel özellikleri yetersiz olduğunda sadece zorunlu etkinliklerin oluştuğunu, açık mekanlardaki etkinlik mekanlarının

fiziksel özellikleri iyi olduğunda ise seçmeli etkinliklerin oluştuğunu belirtmiştir [21]. Günümüzde kullanım düzeyi yüksek, etkinlik çeşitliliği sunan başarılı kentsel açık mekanlar oldukça azdır. Tasarımcıların kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini göz önüne alarak hazırladığı tasarım ürünü uygulama projelerinin, uygulama aşamasında;

1. Tasarım kararlarının uygulanmaması,
2. Biçimsel ve fonksiyonel değişikliğe uğraması nedeniyle bütünlük ve sürekliliğin sağlanamaması,
3. Projede belirlenmediği halde gerçekleştirilen uygulamalar,
4. Projeden kaldırıldığı halde uygulama aşamasında kaldırılmayan alanlar nedeniyle kullanıcıların mekansal kurguyu bütün olarak algılayamadıkları ve belirsizliğin ortaya çıkması sonucu oluşan birçok kentsel açık mekan, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla bu mekanlarda kullanıcı memnuniyeti sağlanamamaktadır. Böylelikle kullanıcılar o mekandaki olaylara, eylemlere kayıtsız kalmakta ve çevresiyle birlikte bu mekanları bir bütün olarak algılayamamaktadır. Bunun sonucunda bu mekanlar kullanıcılar tarafından istenilen düzeyde kullanılmamaktadır. Bu yabancılaşmayla birlikte insanın insanla ve mekanla kurduğu ilişki fiziksel, psikolojik ve sosyal anlamda sağlıklı olmamaktadır [15].

Oysaki çevre tasarımcılarının amacı, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayacak etkinlik mekanları ve bu etkinliklerin gerçekleşmesini sağlayacak mekansal örgütlenmeler oluşturmaktır [6]. Bu amaç doğrultusunda oluşturdukları mekansal örgütlenmelerin kullanıcı ile uyum sağlaması ve kullanıcıların bu mekandan memnun olmalarını beklemektedir. Dolayısıyla bu tez kapsamında kentsel açık mekanlardaki kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerinin incelenmesi gerekmektedir.

1.2.1.1. Kent Parkları

Ertekin'in 1992 yılında yaptığı çalışmaya göre; kent parkları, kentin ekolojik dengesini korumak ve kent insanının rekreasyon ihtiyacını karşılamak koşuluyla kentin odak noktalarında bulunması gereken, içinde toplumu oluşturan her yaş grubundan insanın aktif-pasif rekreasyon gereksinimlerini karşılamaya yönelik tesis ve olanak sağlayan kent içi açık yeşil alanlardır [22].

Özkır'a göre kent parkları, kullanıcıların rekreasyonel yararı ve çevresel koruma amaçları için tasarlanan kamu alanlarıdır [22].

Oğuz ise, kent parklarını, karmaşık kentsel organizasyon içerisinde, kentleşmeye koşut olarak gelişen kopuk doğa-insan ilişkisinin yeniden kurulmasında oldukça önemli ve çeşitli işlevler yüklenen kamusal hizmet alanları olarak tanımlamaktadır [23].

Genel anlamda parklar, minimum konstrüksiyon ile maksimum doğal öğeleri kapsayan, esnek bir form özelliği, sınırlı bir kullanım biçimi, dinlenme, eğlenme, meditasyon, serbest oyunlar vb. çeşitli aktif ve pasif rekreasyon gereksinimlerini karşılayan yeşil alan türüdür [24].

Olmsted ve Kimball'a göre, park sözcüğü daima ağaç ve çimle kaplı bir tür açık yeşil alanı anlatır. Sözcüğün türetilmesinde en kabul gören görüş, kökenini bir alanın kuşatılmasında bulur. Bu tanıma göre park; etrafı çevrili yer demektir. Bunun yanı sıra park, içerisinde oyun alanları veya ağaçları bulunduran yer olarak tanımlanmaktadır [25].

Parklar, yapı kitleleri arasında yer alan çoğunlukla gününbirlik kullanımlara imkân veren insan eliyle şekillendirilmiş arazilerin genel adıdır. Bu alanlar mimari elemanların minimum, açık yeşil alanların maksimum düzeyde kullanıldığı peyzaj alanlarıdır. Rekreasyonel gereksinimlerin karşılandığı bu alanlar toplumun her kesimine aynı oranda kullanım imkanı sağlar [26].

Kent parkları insanların şehir yaşamının stresinden kaçabileceği ve zevk alabilecekleri sosyal ve çevresel fonksiyonlarıyla hizmet veren kentsel yeşil alanlardır. Bu sebeple, havayı temizlemek, gürültüyü azaltmak, estetik görünüşler sağlamak, iklimi etkisi ve kirlilik kontrolüne kadar faydalarıyla kent parkının önemi açıkça ortaya koymaktadır (Şekil 1.1), [27].

Şekil 1.1. Paris, Fransa.

Oğuz'a göre kent parklarının kullanım olgusunun çok yönlü olarak incelenmesi, bir yandan var olan parkların gerçek değerini ortaya koyarken, öte yandan planlama ve tasarım çerçevesinin oluşturulmasında aydınlatıcı bulgular sunmakta, planlama ve tasarım çalışmalarının somut yönden ve bilimsel olarak değerlendirilmesinde katkıda bulunmaktadır [23].

Kent parkı kavramı, her yaş grubunun yararlandığı içerisinde aktif ve pasif rekreasyon olanaklarının bulunduğu, genel olarak 400 dekar veya daha geniş büyüklükte olan etki alanı 30-60 dakikalık bir yürüyüş mesafesinde yer alan aktif açık yeşil alanlardır [28]. Kent parkları, karmaşık kentsel organizasyon içerisinde, kentleşmeye koşul olarak gelişen kopuk doğa-insan ilişkisinin yeniden kurulmasında çok önemli ve çeşitli işlevler yüklenen kamusal hizmet alanlarıdır (Şekil 1.2), [29].

Şekil 1.2. İnsan-doğa ilişkisine bir örnek, Central Park.

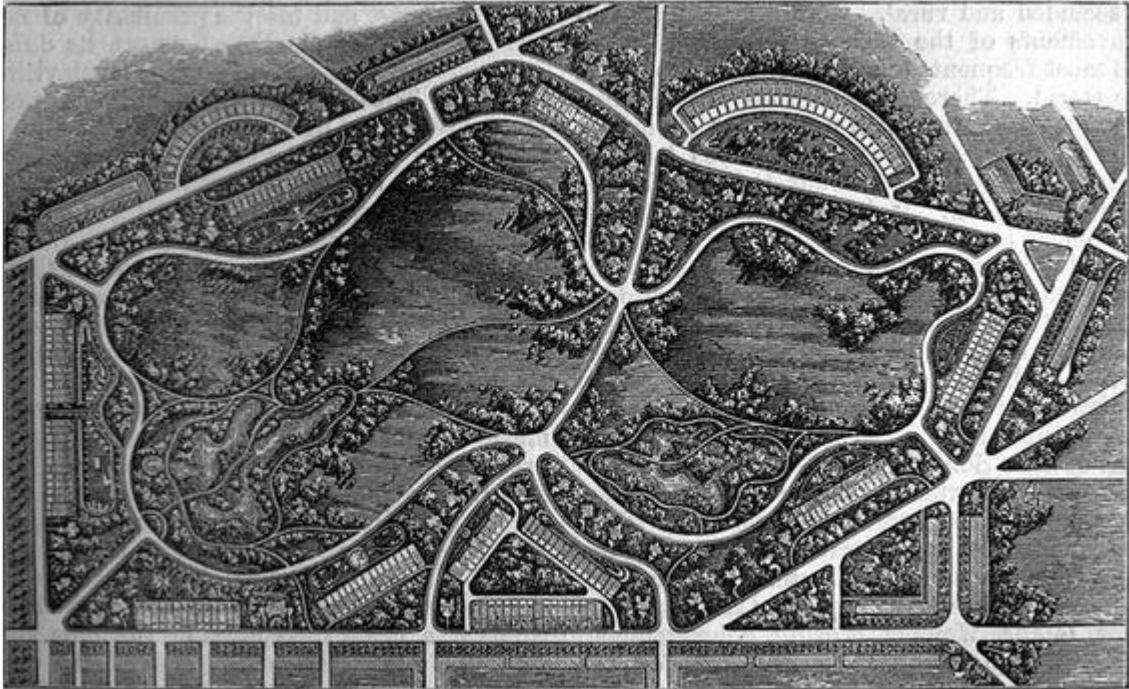
Kent parkları her 100 kişi için 1 dekar olmak üzere, nüfusun büyüklüğüne göre, 40-400 hektar arasında olmalıdır. Kent parkı etki alanı 3.200-4.000 m arasındadır. Bu parkların kentsel yerleşim birimlerine yakın ya da uzak olması önemli bir tasarım kriteri değildir. Bu alanlar en az 2-4 km, 30-60 dakikalık yürüme mesafesinde, toplu ulaşım sistemi ile doğrudan ve kolayca ulaşılabilecek mesafede 5-20 km uzaklıkta bulunmalıdır [30].

Kent parkları; insanları kentin yoğun ve sıkıcı etkisinden uzaklaştırıp, çeşitli rekreasyonel imkanlar sağlayan yeşil alanlardır [31]. Olmsted'in tanımlamasına göre kent parkı, konut bahçelerinden daha geniş, daha sade ve doğal görünmeli ancak bir koruluk ve orman gibi yoğun bir yeşil dokuya sahip olmamalıdır. Bu tanımlamaya göre kent parkları, kent halkının zihninde oluşan yapaylığı ortadan kaldıran doğal elemanlar ve kompozisyonlar içermelidir [32].

Kent ekonomik, sosyal, siyasi ve sürece bağlı olarak revize edilmekte ve değişim göstermektedir. Kentsel park ihtiyacı ve farklı dönemlerde farklı park modellerinin ortaya çıkışı bu değişim sürecinin sonucudur. Sosyal boyutu çok kuvvetlidir. Çünkü kullanıcı etkisi parkların sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir [33].

1.2.1.2. Kent Parklarının Tarihsel Gelişimi

Kentsel açık alanların tarihi, yerleşim birimlerinin tarihi kadar eski olup, insanların yerleşik hayata geçmesiyle birlikte şekillenmeye başlamış ve günümüze kadar gelmiştir. Kent yaşamını sürdürmeye başlayan insanlar, her dönemde doğayla baş başa kalarak ruhsal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak istemiş ve bunun sonucunda da daha güzel ve yaşanabilir kentler oluşturmak için girişimlerde bulunmuşlardır. Ancak ilerleyen süreçte bu girişimler, daha çok kentlerdeki hızlı ve ani büyüme sonucundaki huzurlu ve düzenli kent ortamlarının yerini alan karmaşık ve değişken ortamların çözümüne dönüşmüştür. Çözümler, kentlerdeki park ve bahçelerin sayısını arttırmak şeklinde ortaya çıkmış, soyluların kullanımında olan çeşitli açık alanlar, halkın kullanımına sunulmuş ve bunu kent bütününe hizmet etmesi amaçlanan çeşitli büyüklükteki park planlamaları izlemiştir [34]. Kent parkları, ilk kez 19. yüzyıl İngiltere'sinde endüstri kentlerinin sağlıksız koşullarından rahatsız halkın yoğun talepleri sonucu oluşturulmuştur. 1843 yılında, Liverpool yakınlarında Birkenhead Parkı'nın tasarımı ile, bu döneme kadar yalnızca soylular ve üst sınıfların kullanımı için ayrılmış olan parklar, ilk kez tüm kent halkı için oluşturulmuş ve böylece kamusal bir nitelik kazandırılmıştır (Şekil 1.3), [35], [36].

Şekil 1.3. Birkenhead Park, İngiltere.

Cranz'ın 1982 yılında yaptığı çalışmaya göre, parklar endüstri devriminin doğurduğu

kültürel peyzajlardır. Bazı yazarlara göre yalnızca halkın parasıyla inşa edilen ilk kent parkı Birkenhead Park olurken Victoria Park gibi halkın yarattığı şehir parkının tarihin ilk kent parkı olduğu düşünülmektedir. Britanya'da 1840 ve Birleşmiş Milletler ve Kanada'da 1850 yılından sonra belediyeler parkları desteklemiştir [37].

Kent parkları, peyzaj mimarlığı olarak bilinen tasarım disiplininin önemli ürünlerinden biridir. Hatta ABD'nin (Amerika Birleşik Devletleri) New York şehrinin "Central Park" tasarımında görev alan Frederick Law Olmsted ve Calvert Bowyer Vaux'ın ilk kez "peyzaj mimarı" ünvanını bu proje ile birlikte kullandığı söylenmektedir (Şekil 1.4). Kentsel parkların gelişimleri 19. yüzyılın ortalarında başlamış olup, Avrupa ve Kuzey Amerika'da peyzaj mimarlığının ortaya çıkması ile sonuçlanmıştır. Parkların gelişimi ile batı şehri karakterinde iki önemli değişiklik meydana gelmiştir. İlk olarak gelişen şehirlerde ve Avrupa'da geniş alanların halka açık hale getirilmesinde büyük rol oynamış ve aynı zamanda krallığa ait alanların halka açılmasında etken olmuştur. İkinci olarak ise kentlerde tarımsal olmayan bitkisel manzaralar oluşmasında etken olmuştur [38].

Şekil 1.4. Central Park, ABD.

Kent parkları çok uzun yıllar boyunca dünyanın birçok kentinde kentlerin önem kazanmasında etken olmuşlardır. İlk formal parklar, New York Central Park örneğinde olduğu gibi, 19. yüzyılda yoğun ve kirli kent yaşamıyla kontrast oluşturması nedeniyle yeşil alanlar olarak oluşturulmuştur [22]. Akdoğan'a göre, Türkiye'de kamu için

düzenlenmiş ilk halk parkı İstanbul'da Kısıklı'da 1870 yılında "Millet Bahçesi" adı altında kurulmuştur. Bunu 1882 yılında "Taksim Parkı" izlemiştir. Belediye, halk, millet bahçeleri gibi adlarla anılan bu dönem bahçeleri arasında 1868-1869 yıllarında kurulan Sarıkaya, 1870-1871 yıllarında kurulan Tepebaşı, 1871-1872 yıllarında kurulan Sultanahmet, Bakırköy ve Tophanelioğlu Millet bahçeleri vardır. Abdülaziz döneminde Çamlıca Parkı halka açılmıştır. 1908'de II. Meşrutiyet'in ilanından sonra ise bazı köşk ve kasır bahçeleri halka açık parklara dönüştürülmüştür. Osmanlı Sarayına bağlı Bebek Kasrı'nın bahçesi bu tarihte, 1912-1914 yıllarında da Gülhane ve Doğançılar Parkı halka açılmıştır [24]. Cumhuriyet döneminde park konusunda çağdaş atılımlar gerçekleşmiştir. Hızlı kentleşme ve yapılaşma, endüstrileşme ve çevre kirliliği yeşil alanların, parkların yapılmasını kaçınılmaz kılmıştır. İstanbul'un kent içinde veya dışındaki mesire yerleri kamu yeşil alanları olarak bilinmesine rağmen, planlı parkların yapımı aslında cumhuriyet döneminde başlamıştır. Özellikle 1932 yılında planlama ile ilgili çabalar ciddi bir biçimde başlamıştır. 1960'lı yıllarda yeni kent imar planlarının yapılması ve uygulanması nedeniyle cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan küçük parkların çoğu yol vb. kullanımlar için ya ortadan kalkmış ya da bölünerek rekreatif işlevlerini yitirmişlerdir [39].

Kent parkları, diğer kamusal alanlar gibi, erken Cumhuriyet döneminde başkent Ankara'nın cumhuriyet ideolojisini ve ulusal ideallerini yansıtan prestijli kent mekânları olmuşlardır. Modern görüntüleri ile kent halkının rekreatif ihtiyaçlarına olanak tanırken sosyalleşmelerini ve kent yaşamına katılımını sağlamışlardır. Yeni oluşturulan bu kentsel dış mekanlar, Ankara'nın kırsal bir görüntü çizen bozkır Anadolu kasabası imajından kopuşunu yansıtacak şekilde kurgulanmış ve geleceğe aktarılmak kaygısı ile inşa edilmiştir. Bu amaçla yeni bir kentsel kimlik, kentli olma bilinci ve yeni bir toplumsallık hedefiyle kent mekanı şekillendirilmiştir. Kızılay'da Güvenpark, Ulus'ta Millet Bahçesi ve Gençlik Parkı gibi kamusal yeşillikler, bu ideallerin fiziksel olarak kentsel mekana yansıtıldığı bazı örneklerdir [32].

1.2.1.3. *Kent Parklarının Planlama ve Tasarım İlkeleri*

Kent parklarının kullanıcılar için rahatlatıcı ve huzur verici bir dinlenme ortamı olması, plan ve karakteri, yapılan tasarımlarla doğrudan ilişkili sayılmalıdır. Bu amaçlar doğrultusunda yapılacak olan su yüzeyleri, çevreleme ve bitkilendirme, plan özelliklerini doğrudan belirleyici olmaktadır. Kent parkı, yıl boyunca kullanılabilir yapıda projelendirilmeli, gerekli olan bölüm ve imkânları gece saatlerinde de

yararlanılabilen özellikler göstermelidir. Yoğun kullanımlar için güvenli materyaller ve uygun yüzey kaplamaları planlama aşamalarında ele alınmalıdır [40]. Çeşitli araştırmalar değerlendirilerek kent parklarının planlama ve tasarım ilkeleri aşağıda özetlenmiştir.

1. Kent parkları, öncelikle yakın çevreyle ilişkili olup o bölgede yaşayan kişilere hizmet etmelidir. Bu nedenle, yakın çevrede oturan kişilerin sosyo-ekonomik yapısı bilinmeli, bu istek ve ihtiyaçlara göre donatılar yer almalıdır.
2. Kullanıcıları birleştirici ve kaynaştırıcı olmalı, her yaşa ve kültüre hizmet edebilecek üniteler bulunmalıdır.
3. Kentin diğer açık ve yeşil alan sistemi içinde bir bütünlük yaratılmalı, yaya ulaşımı ve güvenli ulaşım sağlanmalıdır.
4. Kent yeşil alan sistemi için bir bütünlüğün sağlanması amaçları içinde, kendine özgü bir plan bütünlüğünde tasarlanmalıdır. Kent parkı içinde ilişkiler ve aktiviteler, arazi, plan ve tasarım bütünlüğünü birlikte göstermelidir.
5. Parkın uzun vadede kullanılabilir olması, gece-gündüz kullanımının güvenli olmasına ve yoğun kullanıma uygun dayanıklı yüzey kaplamalarının seçilmesine bağlıdır [41], [30].

Civan'ın 2003 yılında yaptığı çalışmada ise kent parkları tasarımında dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde sıralamaktadır:

1. Topoğrafik yapı, fiziksel yapı ve çevreyle ilişkinin dikkate alınması, iklim özellikleri, yön durumunun dikkate alınması, bakım ve süreklilik sağlanması gereklidir.
2. Kent parkı için alan seçimi, çevre yapı yoğunluğu ile ilişkili olduğu kadar doğal kaynakların ve topoğrafik yapı özelliklerinin değerlendirilmesi ile de ilgili sayılmalıdır. İklim verileri ve diğer çevre faktörleri de planlamada kriter olabildiği gibi, alan plastiği ve form çalışmaları çevre standardını yükseltici ve fonksiyonel işlevler üstlenebilir nitelik taşınmalıdır. Özellikle fonksiyonlar arası ilişkiler kuran bir dizi ilgi çekici mekanların geliştirilmesi, park planlamada önemli plan ilkeleri olarak kabul edilir.
3. Yaklaşık olarak 40.000 insana hizmet verebilen kent parkı ideal olarak kişi başına en az 10 m² hesabıyla 400 dekar veya daha geniş bir alanda oluşturulmalıdır.

4. Planlamadaki en önemli noktalar parselasyon ile canlı ve cansız materyalin seçimi ve bunların kompozisyonudur.
5. Park kurulacak sahanın çevresini ve sahanın kendisini mekan olarak çok iyi etüt etmek gerekir. Etüt yapılmadan hazırlanacak en güzel peyzaj planı dahi uygulamadan mahrum kalır.
6. Parkın planlamasında işi, daima estetik ve modern bir açıdan ele almalı ve doğal stilde bir park düzenlemesine önem verilmelidir. Genel olarak klasik stilde düzenlenmiş bir park sahası daha fazla ziyaretçiye imkan verir. Buna karşılık, bir park tesisinde karışık stilde bir peyzaj planlaması ile klasik ve doğal stil kombine edilebilir. Ancak, karışık stilde bir park düzenlemesinin de inceliklerini ve prensiplerini iyi bilmek ve bu stiller arasındaki bağlantıyı uyumlu bir şekilde gerçekleştirmek çok önemlidir.
7. Park sahasının görünmeyen müsait kısımlarında tuvaletlere ve bazı sıhhi tesislere yer verilmelidir.
8. Park alanı içerisinde genel bir sulama ve drenaj sistemi planlanmalıdır.
9. Kent parkının idaresi, bakımı ve kullanıcılara hizmet yönünden, parkın uygun kısımlarında idare, bakım ve danışma tesislerine imkanlar dâhilinde yer verilmelidir [41].

1.2.1.4. Kent Parklarının İşlevleri

Kent parkları gündelik olayların çeşitli insanlarla görüşüp paylaşılabilceği mekanları sağlayabilir. Çeşitli etnik grupların kültürel karakteristikleri ile kültürler arası etkileşim fırsatları sağlayabilir [42].

Coley ve diğerlerinin 1997'de yaptıkları çalışmaya göre, doğa, dış mekanların kullanımını özendirir, komşular arasında sosyal etkileşimi ve birleşimi artırmaktadır. Kuo ve diğerlerinin 1998'de yaptıkları çalışmaya göre, ortak kullanılan dış mekânlarda çimlerin ve ağaçların varlığı sosyal bağların gelişimini desteklemektedir [43].

758 Hong Kong, Çin sakini ile telefon yolu ile yapılan anket çalışması sonucu, Hong Kong'ta parkları çoğunlukla yaşlı insanların kullandıkları ve kullanıcıların da çoğunlukla yürüyüş ve fiziksel egzersize yönelik etkinlikleri tercih ettikleri belirtilmiştir. Bu etkinliklerin onların fiziksel ve psikolojik sağlıklarına katkı sağladığına inandıkları tespit edilmiştir [44].

Washington, Seattle'de 2006 yılı sonbaharında posta anketi yolu ile 617 kişinin verdiği

yanıtlar üzerinden yürütülen araştırmaya göre, çocuklu ailelerin semtteki diğer gidilecek yerlere oranla parklara yönelik daha sık gezinti yaptığını bulmuştur. Parklara yapılan bu gezintilerde özellikle vejetasyon faktörü etkili olmaktadır. Semt yeşili ile fiziksel etkinlik-sağlık arasında pozitif bir ilişki belirlenmiştir [43].

Yoğun kent yaşamının baskısı altındaki kent insanın psikolojik açıdan dinlenmesi, rekreasyonel faaliyetlerde bulunması ve sosyo-kültürel açıdan gelişimi üzerine açık ve yeşil alanlar oldukça etkilidir [45]. Kent parkları, açık alan sisteminde bu anlamda hizmet görebilecek kentsel, kamusal dış mekan ünitelerinden birisidir ve genellikle açık yeşil alanlar ile aynı işlevlere ve öneme sahiptirler [43].

Çeşitli çalışmalar kentsel açık mekanların kente ve kentliye olan katkılarının farklı boyutlarını saptamışlardır. Kentsel açık mekanlar, insan gereksinimlerini karşılayan çok çeşitli işlevler ve bir takım elle tutulur faydalar sağlarlar, bu işlevler şu ana başlıklar altında açıklanabilir:

1. Ekolojik işlevi: Kapsadıkları yeşilliklerle kent ekolojisinin düzeltilmesinde yardımcı olur. Katı ve gaz emisyonlarının filtrasyonu ve tutulmasını sağlar, rüzgâra açık ve rüzgarı kanalize eden alanlardaki ağaçlar rüzgar hızını azaltarak, rüzgârın etkisini uygun düzeye indirir, gürültüyü elimine eder [44]. Kirliliği azaltarak fiziksel çevreyi iyileştirme, kent iklimini yumuşatma, sürdürülebilir kentsel drenaj sistemlerine uygun maliyetli katkılar sağlama ve karbondioksitin azaltılmasında büyük etkileri vardır [43]. İnsanların, kentlerde kaybedilen bitki ve hayvan dünyası ile ilişki kurmalarına olanak sağlarlar. Koruma alanları sağlayarak, yaban hayatının korunmasında ve geliştirilmesinde önemli rol oynarlar. Habitat dağılışını ve kent iklimini düzenler, kentlerin sürdürülebilirliğine önemli katkı sağlarlar [46].
2. Arazi organizasyonu işlevi: Kentler ve organik sistem arasında bağlantı sağlarlar. Kentlerin geometrik yapı kalıpları arasına girerek monotonluğu giderirler. Böylelikle bir yandan kentin fiziki yapısının kuruluşunu giderirken öte yandan kentin yapı kitlelerine, yumuşak bir görünüm kazandırıp tüm unsurları organik düzen içinde bir araya getirirler. Kitle boşluk etkisinin sağlamasına yardımcı olurlar. Kent içindeki yeşil alanlar, araç trafiğini, yaya rekreasyon ve yerleşim alanlarından ayırmaktadırlar ve böylelikle insanlar için trafik yönünden gereken güvenceyi sağlamış olmaktadır. Kentlerin

strüktürüne, önemli oranda katkı sağlayarak konaklama, ticaret ve endüstri karakterleri yönünden uyumsuzluk gösteren farklı alanlar arasında tampon görevi oluştururlar. Binaların biçimini ve yerleşme özelliklerini de etkileyebilmektedirler. Örnek verecek olursak; yeşil alan çevresinde yapılacak olan bir binanın cephe özellikleri ve yerleşimi açık alana göre tasarlanır [46].

3. **Rekreasyon işlevi:** Rekreasyonel amaçlar için organize edilmiş dış mekânı oluştururlar. İnsanların aktif ve pasif rekreasyonları için bütün olanakları hazırlarlar. Sosyal ilişkilerin kurulabileceği mekânlardır. Farklı yaşlardaki kullanıcıların, karşılaşma, yürüme, oyun, sohbet etme vb. etkinliklerde bulunabileceği ortamlardır [44].
4. **Sağlık işlevi:** Kentlerde sağlıksız planlama sonucu oluşan bina yığınları, insanların psikolojisini olumsuz yönde etkileyen duvar perdeleridir. Günümüz insanı, trafik gürültüsünden uzaklaşma ve betonlaşmadan ve biraz olsun bu mekanların baskısından kendisini kurtaracak alanları arama arayışı içerisinde. Bu durumda, kentsel açık ve yeşil alanlar, günlük stresten uzaklaştırmak ve psikolojik olarak rahatlatmak amacıyla kullanılan kentsel mekanlar olarak ortaya çıkmaktadırlar. Kentsel açık mekanlar; bitkilerin biçim, renk, ölçü, doku gibi özellikleriyle insan psikolojisini rahatlatarak yaşamını kolaylaştırıp, anlam kazandırır, insanlar kendi isteklerini yerine getirmektedirler, ruh sağlığının tazelenmesi ve gelişmesinde fayda sağlarlar, kentliye spor yapma olanağı sağlayarak daha sağlıklı bireyler oluşmasına katkıda bulunurlar, bitkisel elemanlarıyla kent havasının temizlenmesini sağlayarak insanlar için temiz hava sahaları oluştururlar [46].
5. **Estetik işlevi:** Bitkisel ve yapısal dokusu ile kente estetik yönden katkıda bulunurlar. Düzensiz yapı komplekslerinin görünümünü yumuşatırlar [44]. Kent parkları, yerleşim alanlarının fiziksel yönden dengesini sağlarlar. Kentlerin strüktürüne önemli oranda katkıda bulunarak, konaklama, ticaret, iş ve eğitim yapıları gibi farklı nitelikteki alanlar arasında tampon işlevini üstlenirler [46].
6. **Ekonomik:** Yüksek yaşam kalitesi sunan iyi kentsel çevreler, iş gücünü de çekerler ve barındırırlar, buralardaki arazi değerleri de nispeten daha yüksektir. Ayrıca, özellikle parklar bir kentteki arazi değerlerine önemli düzeyde katkıda bulunabilir. Amerika'da kentsel açık alanlara ilişkin yapılan araştırmalar bazı büyük parklar etrafındaki yerleşim birimlerinde konut fiyatlarının parklara yaklaştıkça arttığı saptanmıştır. Bu nedenle kentlilerin yaşamlarına ilişkin

memnuniyetlerinin değerlendirilmesi sürecinde "en yakın parka uzaklık", "200 m içinde park alanı büyüklüğü", "rekreasyon ve boş zamanları değerlendirme" gibi ölçütler de yer almıştır [46].

7. Eğitim: Parklar eğitime olanak sağlayarak okul çağı çocukları ve yetişkinlerin eğitimi için kaynak oluştururlar. İyi tasarlanan parklar, botanik, kültür, tarih ve yaban yaşamı yönünden ilgi çekicidirler. Günümüzde ulusal programlara girmiş olan ekolojik eğitimin gerçekleştirilme alanlarıdır [28]. Küçük çocuklar için, oyun öğrenmektir. Oyun çocuğun gelecekteki başarısı için önemli bir unsurdur. Oyun çocuğun dil, koordinasyon, kas gücünü, kavrama yeteneği ve muhakeme yeteneklerini geliştirir [44]. Parklar tüm yaşlardaki çocuklar için ileriye dönük yaşamlarında onlara yol gösterecek güçlerini ve yeteneklerini göstermek için mükemmel fırsatlar sağlamaktadırlar. Çocuklar ve gençler için toplum tabanlı etkinlikler yardımı ile onların başlıca bilgileri, yetenekleri ve eğilimlerini kurmalarına yardım ederek en iyi şekilde hizmet eder. Rekreasyon suç oranlarını düşürerek toplumsal gelişimi yükselterek yarar sağlamaktadır [43].
8. Kültür: Turizm ve kültürel tanıtım yönünden kente katkıda bulunurlar. Parklar, sanatsal etkinliklere mekan oluştururlar, sanatı ilerletmek için olağanüstü olanaklar sunarlar. Konserler, açık hava tiyatrosu, dans gösterisi, heykel sergileri, vb. [28].
9. Sosyal: Toplumla ilişki sağlamaktadırlar. Sosyal ilişkilerin kurulmasında önemli rol oynamaktadırlar. Parklar varlıklarıyla psikolojik rahatlamaya olanak sağlamaktadırlar. İnsanlar kendi isteklerini yerine getirerek, ruh sağlıklarının tazelenmesine ve gelişmesine yardımcı olurlar [46].

1.2.1.5. Kent Parklarında Bulunması Gereken Tesisler-Faaliyetler ve İşlevleri

Park alanları, yeşil alan ve yapılı çevre ile kent içi yeşil alan oluşturma niteliği arasında dengeli arazi kullanımının sağlanması bakımından kentsel bir öneme sahip olmasının yanı sıra toplumsal rolü yüksek ortak kullanım mekanlarıdır. Toplumsal boyuttaki bu ilişkiler, konut dokusu içerisinde etkin ortak kullanım mekanları oluşturulması, kentsel mekanın mekansal ve sosyal boyutlarda daha etkili kullanılması ve mekanı oluşturan işlevlerin olabildiğince canlı tutulması amacıyla; anlam ve aktivite çeşitliliği bakımından oldukça önemlidir [47].

Kent parkları tüm kente hizmet eden ve kentin açık yeşil alan dokusunu belirleyen alanlardır. Buna bağlı olarak bu alanlar her yaş ve cinsiyete, sağlıklı veya özürlü

bireyler için ulaşılabilirlik ve kullanılabilirliğe sahip olan alanlar olmalı ve kent insanın ihtiyaçlarını karşılayacak fonksiyonlar içermelidirler [30].

Ergin insanların günlük yorgunlukları sonucunda kendilerini yenilemek için dinlenmesi, hızlı çalışma temposunun etkilerini azaltması ile kentsel ortamın yarattığı sinirsel gerilimden kurtularak ruhsal bakımdan güçlenmesi, kent parklarının sağlayacağı dinlenme, oyun olanakları ve eğlence ile mümkün olmaktadır. Parktaki hizmet ve aktivitelerin çeşitliliği, niteliği, parkın alan büyüklüğüne ve içinde bulunduğu sürece göre değişmektedir. Parkı insanlar için cazip kılan en önemli etken kent parklarındaki aktivitelerdir. Park alanlarında insanların kullanımına sunulan çeşitli aktif ve pasif aktivite olanakları, parkların kullanımını pozitif yönde etkileyerek parkın kalitesini de arttırmaktadır [48].

Uzun'un 1987'de, Özkan'ın 1988'de, Kılıç'ın 1997'de yaptıkları çalışmalara göre, kent parklarındaki kullanımlar işlevlerine göre Çizelge 1.2'de şu şekilde sınıflandırılmaktadır [41].

Çizelge 1.2. Kent parklarında bulunması gereken kullanımlar.

Rekreasyonel Tesisler	Bilimsel ve Eğitsel Tesisler	Sosyal-Kültürel Tesisler	İşletme Tesisleri	Hizmet Tesisleri
Spor kompleksi (tenis kortları,yüzme havuzu,futbol sahaları vb.)	Bilim merkezi	Açık hava sergileri	Çay bahçeleri, kafe ve restoranlar	Teknik üniteler
Yapay göller, büyük su alanları	Botanik bahçesi	Konser alanları	Müzik pavyonları	İdari üniteler
Çocuk oyun alanları	Hayvanat bahçesi	Tiyatro alanları	Fidanlık ve seralar	Acil yardım, Ptt gibi servis hizmetleri
Piknik alanları	Tabiat müzesi	Fuarlar		Bankamatik
Yaya gezinti alanları	Gözlemevi			Tuvaletler
Oturma yerleri				Otoparklar
Teraslar				
Bisiklet yolları				
Atla gezinti yolları				

Park alanları, kentte canlı bir çevre oluşturmak amacıyla, yoğun kent merkezinde insan-çevre ilişkisinin sağlanmasında, kentsel dolaşım ve aktivite alanlarının oluşturulmasında etkin bir öge olarak açık ve yeşil alan varlığı bağlamında kentsel yaşam kalitesinin sosyal açıdan da mekana indirgenmesi nedeniyle, önemli bileşenlerinden biri olarak nitelendirilmektedir [47]. Kent parkları, kent yaşamının organik bir parçası olarak görülmeli ve buna göre planlanmalıdır. Çünkü kent parkları, sadece sınırları belirli ve yeşil renk ile ifade edilebilen alanlar değildir.

Kent parkları, kentsel mekanda sağladığı yararlar ile tercih edilmekte ve değer kazanmaktadırlar [32].

Parklar ve parkları çevreleyen alanlar sosyal ve kültürel alışverişin yapıldığı mekanlardır. Günümüzde parkın sadece bu özellikleri taşıması yeterli görülmemekte; insanların güven ve rahatlık hissedeceği bir sosyal ortamın, tümüyle kullanıcıların gereksinim ve istekleri doğrultusunda oluşturulması tercih edilmektedir. Dolayısıyla kent parkları doğanın kent içinde sembolize edilmiş bir formu olmasının yanı sıra işlevselliği ile sosyal mekanın ve kent yaşamının bir parçası olarak yer almalıdır. Çünkü toplumsal olanaklar sağlamayan herhangi bir açık alan, işlevsel olmaktan uzaklaşmaktadır. Kent parklarının kent yaşamının ve sosyal mekanın bir parçası olarak yer alması ile işlevselliği, "yeşil" kavramının, doğallığı çağrıştırmasının yanı sıra, kentsel yaşamın "kaliteli" yanını da sergilemesi bakımından önemlidir [47].

Kent parklarının işlevindeki mükemmellik (işlevsellik) o kentte yaşayan kentlilerin, kentli olma duygularını da hareketlendirerek, kentin sevilmesine ve sahiplenilmesine yardımcı olacaktır [32].

1.2.2. Kentsel Açık Mekanlarda Kullanıcı İhtiyaçları

İnsan, çevresi içinde hem fiziksel bir obje, hem de yaşayan bir organizmadır. Fiziksel bir obje olarak ölçüsüyle, yoğunluğuyla ve şekli ile bir özellik kazanmakta; gerek bulunduğu çevreyi oluşturan bir eleman olarak ona karşı tepkide bulunmakta ve gerekse çevresi tarafından yönlendirilmektedir [14]. Bu nedenle bir taraftan kendi gereksinim, değer ve isteklerine göre çevresini değiştirmekte; diğer taraftan da değiştirilmiş çevreden kaynaklanan kişilik ve ruhsal yapısını etkileyen yeni gereksinimlere sahip olmaktadır [8].

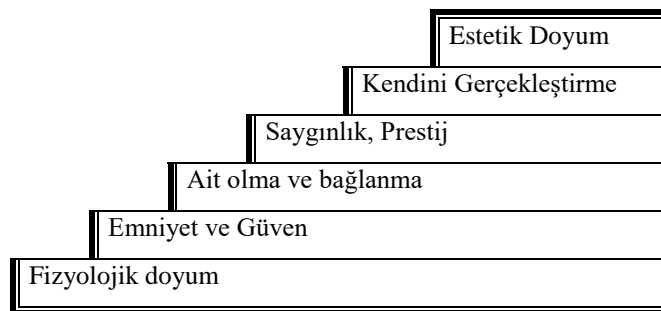
Kullanıcı gereksinimleri, kullanıcının bir mekan içinde yaşamını toplumsal, psikolojik ve fizyolojik rahatsızlıklara uğramadan sürdürülebileceği ve yaptığı işlerde verimli

olmasına yardım edecek olanakları veren çevre koşulları şeklinde tanımlanmaktadır [49].

Kullanıcıların amaçlarına ulaşmak için yapma durumunda oldukları davranış ve hareketlerin tümüne kullanıcı eylemleri denir. Eylemler yapılırken ihtiyaç duyulan ve sağlanması gereken çevre koşullarına kullanıcı gereksinimleri denir [50]. Başarılı kentsel açık mekanların oluşturulması, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerinin karşılanmasına bağlıdır. Dolayısıyla başarısız, yani kullanılmayan kentsel açık mekanların sorunu, kullanıcı istekleriyle uyuşmamalarıdır [20]. Bu nedenle kentsel açık mekanlar oluşturulurken öncelikle kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Carr ve diğerleri, kentsel açık mekanlarda kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini beşe ayırmıştır. Bunlar;

1. Aktif etkinlik,
2. Pasif etkinlik,
3. Konfor,
4. Dinlenme,
5. Keşfetme'dir.

Aktif etkinlikler, insanların mekanla ve insanlarla direkt olarak ilişki kurmasına olanak sağlarlar. Mekandaki oyun, spor, sosyalleşme gibi aktif etkinlikler eğlence duygusunu geliştirir, zevk ve sevinci artırır. Pasif etkinlikler ise dinlenme duygusunu artırır. Bu etkinlikler mekanla aktif katılım olmadan karşılaşmayı sağlar. Oturma, dinlenme, seyretme gibi etkinlikler pasif etkinliklerdir [18]. Whyte'ye göre kentsel açık mekanlardaki en popüler pasif etkinlik insanları seyretmektir [20]. Kentsel açık mekanların, insanlara ne olanaklar sunması gerektiği konusunda çevresel tasarımcılar tarafından farklı modeller kullanılmaktadır. Bunlardan biri Maslow'un "İnsan gereksinimleri hiyerarşisi modeli" dir (Şekil 1.5), [51].

Şekil 1.5. Maslow'un insan ihtiyaçları hiyerarşisi.

Tasarımlarında kullanıcı ihtiyaçlarını benimseyen tasarımcılar, Maslow'un belirlediği insan ihtiyaçlarını çalışmalarına adapte etmişlerdir. Bunlar;

1. Fizyolojik ihtiyaçlar; beslenme, giyinme, dinlenme, hareket etme, barınma gibi insan yaşantısındaki temel gereksinimlerdir.
2. Güvenlik ihtiyaçları; tehlikeden uzak olma, güven duygusu gibi gereksinimlerdir.
3. Ait olma ve bağlanma ihtiyacı; bir gruba katılma,sevilme ihtiyacı.
4. Saygınlık prestij ihtiyaçları; farkına varılma arzusu, değer verilme arzusu.
5. Kendini gerçekleştirme ihtiyacı; kişisel doygunluk ve tatmin gibi gereksinimler.
6. Estetik doyum ihtiyacı; görsel tatmin, kendisi için güzelliğe ihtiyaç [52].

1.2.3. Kentsel Açık Mekanın Oluşum Süreci

Tasarımcının görevi, kullanıcının her türlü fiziksel, psikolojik ve sosyal gereksinimlerini karşılayacak mekansal örgütlenmeler oluşturmaktır. Kullanıcı gereksinimlerinin karşılanması temelinden hareketle, kullanıcıya en uygun mekansal örgütlenmenin nasıl olacağını bilinebilmesi için, öncelikle tasarım sürecinin ve çeşitli evrelerinin değerlendirilmesi gereklidir [53]. Mekanların oluşum süreci bir dizi ileri ve geri beslemeli adımlardan oluşmaktadır. Bu adımlar;

1. Programlama,
2. Tasarım,
3. Uygulama,
4. Kullanım,
5. Değerlendirme,
6. Değiştirme,
7. Yeniden kullanım aşamalarıdır [54].

Kentsel açık mekanların oluşum sürecinde, tasarıma veri sağlayan ve tasarlanmış mekanların yaşanabilir olması için en gerekli olan aşama programlama aşamasıdır [55]. Programlama aşaması tasarımı yönlendirici bilgilerin bütünü olan tasarım öncesi süreçtir. Yani bilgi toplama evresidir. Bilgi toplama evresi amaç belirleme gerekçesi ile yapılan bir çalışmadır [56]. Programlama aşamasında kullanıcı istek ve beklentileri belirlenir. Belirlenen kullanıcı istek ve beklentileri tasarım aşamasına aktarılır. Uygulama sonucu oluşan mekandaki problemlerin tekrar çözümlenmesi yine programlama aşamasında gerçekleşir [55], [57], [58]. Tasarım ürünü uygulama projesi

tamamlanmış ve bunların alandaki uygulamaları gerçekleştirilmiş mekanın kullanılmaya başladıktan sonra karşılaştığı problemler, tekrar programlama sürecine geri dönüşü izlemektedir. Bu nedenle programlama aşaması; tasarlanmış mekanların uygulanması sonucu oluşan mekanın kullanım aşamasındaki problemleri en aza indirmek açısından oldukça önemlidir. Programlama aşamasında toplanan bilgiler tasarımcı tarafından tasarım sürecine aktarılır. Genel olarak tasarım, bir faaliyet için gerekli olan şemaların veya planların hazırlanma süreci olarak tanımlanmaktadır [56]. Best'in 1969 yılında yaptığı çalışmaya göre tasarlama bir çeşitlilik azaltım sürecidir. Çeşitlilik azaltımı, çeşitli çözüm alternatifleri arasından seçim yapma sürecidir. Aksoy'a göre tasarlama konusu üzerinde çalışanlar, tasarlama faaliyeti içindeki mimarın karmaşık görevini kolaylaştırmaya yarayacak bazı tekniklerin kullanılıp kullanılmayacağı sorusunu gündeme getirmektedirler [56]. Tez çalışması kapsamında yararlanılan kullanım sonrası değerlendirme yöntemi bu tekniklerden biridir. İzgi, tasarım evresini; "gereksinimleri karşılamak üzere saptanan işlevleri karşılayacak olan yapı bütünü, onun kurgusunda yer alan çevresinin ve tüm öğelerinin,

1. Kavramsal,
2. Biçimsel,
3. Strüktürel,
4. İşlevsel,
5. Eylemsel niteliklerinin ve özelliklerinin, yorumlanması ve belgelenmesi, belirlenmesi"

şeklinde tanımlamıştır [16]. Özetle tasarım, ana amaç olan ürünün öngörülen doğrultuda gerçekleştirilmesi için gerekli olan tüm ayrıntıların belgelenmesi, tüm verilerin belirlenmesidir. Tasarımcının almış olduğu biçimsel ve fonksiyonel kararlarla oluşturduğu mekansal organizasyonlar sonucu uygulama sürecine geçilir. Tamamlanmış olan tasarım aşamasından sonra, sürecin sonuç elde etme evresi olan uygulama aşaması başlar. Uygulama sürecinin tamamlanmasıyla oluşturulan mekanın kullanım süreci başlar. Oluşturulan mekanın kullanıcılar tarafından kullanılmaya başlama süreci kullanım süreci olarak adlandırılır. Kullanım süreci somut niteliğe ulaşan ürünün, gerçekleştirilmesinin sebebi olan işlevleri karşılamaya başlamasıdır. Amaçlanan olay, toplumla ve birey olarak toplumu oluşturan insanla, bir organizmaya dönüşen mimarlık ürününün karşılıklı etkileşim kurarak yaklaşması, bütünleşmesidir [16]. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, kullanıcılar mekan ile karşılaştığında, ihtiyaç ve gereksinimleri

doğrultusunda bir değerlendirme sürecine girer ve davranış olarak mekana tepkide bulunur. Bu şekilde, kullanım aşamasında kullanıcıdan alınacak değerlendirmeler yeniden programlama verisi oluşturur. Böylece kullanıcının olası tepkilerini tahmin etmeye çalışmak yerine, mevcut mekânlarda verdiği tepkileri değerlendirerek gerekli önlemler alınır ve kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayan yeni mekanlar oluşturulur.

Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde bu sorulara cevap aranacaktır:

1. Kullanım aşamasındaki sorunları en aza indirmek için gerekli olan programlama verisi nasıl oluşturulacaktır?
2. Kentsel açık mekanların performansı nasıl değerlendirilecektir?

Tasarlanmış ve uygulaması gerçekleştirilen mekanların, kullanılmaya başladıktan sonra kullanıcı gözüyle değerlendirilmesi, Kullanım Sonrası Değerlendirme (Post occupancy evaluation) işlemidir. Kullanım sonrası değerlendirme çalışması kullanıcıdan alınan bilgileri toplayarak bir programlama verisi oluşturur. Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde kullanım sonrası değerlendirme kapsamında, mekan performansı, kalite ve kullanıcı memnuniyeti kavramları tanımlanacaktır.

1.3. KULLANIM SONRASI DEĞERLENDİRME

Dünyada ilk olarak 1960-1970 yılları arasında ortaya çıkan, Kullanım Sonrası Değerlendirme (KSD), çevre ve insan davranışlarını inceleyen disiplinlerce geliştirilmiştir [59]. Çevre tasarımcısı, mimar, iç mimar, şehir plancısı, sosyolog, psikolog gibi meslek gruplarından uzmanlar bir araya gelerek disiplinler arası mesleki topluluklar kurmuştur. Bu topluluklar, fiziksel çevre üzerine yaptıkları çalışmalarda insan davranışına odaklanarak kullanım sonrası değerlendirme araştırmalarının temellerini atmıştır. KSD net bir şekilde 1980'li yıllarda tanımlanırken tek amaçlı kullanıma sahip binaların yanında büyük ölçekli ve çoklu kullanıma sahip çevrelerde de yöntemleri tartışılmış ve kullanılmaya başlanılmıştır. Böylelikle KSD'nin 1980'lerde metot, strateji, teori ve uygulamalarda ilerleme kaydettiği söylenebilir. 1990'larda KSD yaşanan çevrenin, bakım, kullanım ve tasarım süreçlerinde kullanılarak kısa ve uzun dönemli planlama için önemli bir bilgi girdisi sağlamaktadır [60]. Son dönemlerde özellikle Avrupa'da ve ABD'de mekan performans değerlendirmesini ve KSD çalışmalarını devamlı hale getirmek amacıyla atılımlarda bulunulmuştur [54]. 2000'li

yılların başına dek yaklaşık 50.000'in üzerinde KSD çalışmaları yapılmıştır [59]. Günümüzde ise kentsel açık mekanların değerlendirilmesi kapsamlı hale gelmiştir.

KSD çalışmalarının dünyada en çok kullanıldığı oluşumları incelediğimizde kamu kuruluşu binaları, özel şirketlere ait ofis binaları, toplu konut alanları, eğitim binaları, hastane ve huzur evi binaları, oyun parkları, hayvanat bahçeleri gibi mekanlar öne çıkmaktadır. Ancak, kentsel açık alanlar üzerinde uygulanan KSD çalışmaları oldukça sınırlıdır. Oysa "Kentsel açık alanlar" geniş bir kullanıcı kitlesine hitap eden ve kullanıcıların kentle ve birbirleriyle bütünleştikleri alanlardır [60]. Bu alanlarda KSD çalışmalarının eksikliği;

1. Kullanıcıların mekanı verimli bir şekilde kullanamamasına, hatta bazı durumlarda mekanı kullanmaktan kaçınmasına,
2. Plancının tasarımda başarı ve başarısızlık gösteren alanları ayırt edememesine, başarısızlıklarından ders alamamasına ve hataları tekrarlamasına,
3. Yerel ve merkezi yönetimin maddi kaynaklarının israfına neden olmaktadır [60].

Kentsel açık alanlarda gerçekleştirilecek KSD çalışmaları planlı ve kullanıcılar için oldukça fayda sağlamaktadır. Mekanda kullanıma ait problemleri belirlemek ve çözmek, mekan kullanımını en üst seviyeye çıkaracak etmenleri belirleyerek mekanın kullanılabilirliğini arttırmak, aktif olarak değerlendirme sürecine katılan kullanıcıların düşüncelerini değerlendirerek, bilgiye dayalı karar vermeyi sağlamak, bütçenin getirdiği sınırlamalar ile mekan performansı arasındaki ilişkiyi kurmak bu faydalar arasında sayılmaktadır. Özet olarak, hem açık hem de kapalı alanda kullanıcı gözüyle yapılacak mekan değerlendirmeleri;

1. Koşulların elverdiği oranda mevcut mekanların düzeltilmesini,
2. Gelecekte inşa edilecek yeni alanların tasarım kriterlerinin kullanıcı odaklı tespit edilmesine olanak sağlayabilecektir [60].

KSD, tasarım ve uygulama süreci tamamlanmış ve belirli bir süre kullanılan mekanın değerlendirilme işlemidir. KSD, oluşturulmuş mekanın kullanıcıları ile bu kullanıcıların gereksinimleri üzerine yoğunlaşmaktadır [61]. Yani kullanım aşamasında, kullanıcının fiziksel çevresinden memnuniyet ve memnuniyetsizliklerinin araştırıldığı bir değerlendirme yöntemidir [62]. Bu sayede tasarımcıların, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamak amacıyla oluşturdukları projenin, uygulama sonrasında ne

derece yerine getirildiğini araştırır. KSD'nin amaçları Preiser, Rabinowitz ve White'ye göre;

1. Tasarlanmış ve uygulaması gerçekleştirilmiş mekanların, kullanım sürecini sistematik olarak değerlendirmek,
2. Mevcut mekanın, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılama düzeyini belirlemek. Yani mekan performans değerini saptamak,
3. Tasarım ürünü uygulama projesinin, yani hedeflenen performansın, uygulama sonrası oluşan mekanla, yani gerçekleşen performans ile kıyaslanması,
4. Tasarımdan uygulamaya yansımış veya yansıyamamış mekanı tespit etmek,
5. Kullanım sürecinde oluşacak problemlerin çözümünde, programlama sürecine veri oluşturarak geri besleme sağlamak,
6. Programlama sürecine geri besleme oluşturarak, mevcut mekanların iyileştirilmesini sağlamak ve mekan performansını arttırmaktır [61].

KSD'nin yararlarını kentsel açık mekanlar özelinde incelediğimizde;

1. Mekanın tasarım aşamasında belirlenen amaca uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını,
2. Mekanların ne gibi aktiviteler için tasarlandığını ve kullanıcıların ne gibi aktiviteler için bu mekanları kullandığını,
3. Kimlerin hangi aktiviteleri, hangi sıklıkta, hangi mekanlarda gerçekleştirdiğini,
4. Mekanların kullanıcı gereksinim ve isteklerine cevap verip vermediğini belirlemekte kullanılır [20].

Kantrowitz'in 1986 yılında yaptığı çalışmaya göre, KSD'nin ilk aşaması, var olan performans değerlerini, hedeflenen değerler ile karşılaştırmak, problemleri belirlemek ve bu problemleri tanımlamaktır. İkinci aşamasında, gerekli önerileri sunmak, alternatifler üretmek, düzenlemeler yapmaktır. Üçüncü aşamasında ise, elde edilen bilgiyi benzer mekanlarda veya gelecekte uygulanması düşünülen mekanlarda kullanılmak üzere veri tabanına aktarmaktır. Kirk ve Spreckelmeyer'e göre değerlendirme işlemi birbirini kapsayan dört adımdan meydana gelir.

1. Keşif ve bilgi toplama: Mevcut çevrenin ilk gözlemleri yapılır.
2. Araştırmanın tasarlanması: Mevcut çevre ve kullanıcıya ait bilgilerin nasıl toplanacağı planlanır.

3. Veri toplama: Çevre-insan etkileşimini anlamak için anket soruları, görüşme ve gözlemler yapılabilir.
4. Veri analizi: Hedeflenen amaçlar ve mevcut çevreden alınan verilerin karşılaştırılması [63].

Kısaca, KSD çalışmaları, mekan üzerinde etkili olan tasarım ürünü uygulama projesinin, uygulanmasından sonra kullanıcı gözüyle değerlendirilme işlemidir. Yani bir anlamda tasarımdan uygulamaya yansımış veya yansıyamamış mekanın kullanıcı tarafından değerlendirilme işlemidir. Bu değerlendirmeye alınan programlama verisine ait bilgiler, tasarım sürecine aktarılarak, tasarlanmış mekanın daha fazla yaşanabilir ve kullanılabilir olması sağlanır.

Mekanların kullanım düzeyini ve yaşanabilirliğini arttırmak amaçlı yapılan KSD çalışmaları, kullanıcı gereksinimlerinin ve mekan performansının incelenmesini gerektirmektedir. Bunun sonucunda kaliteli mekanların sağlanıp sağlanmadığı ortaya konulacaktır.

Yaşanabilirlik, kullanılan mekanın algılanan, ölçülen ve tanımlanan performans değeriyle ilişkilidir. Lynch 1984'te yaptığı çalışmada, yaşanabilirlik kavramını; sağlık, işlevsel, güvenlik, verimlilik, psikolojik ve fizyolojik konfor ve memnuniyet gibi kullanıcının hem fiziksel hem de psikolojik gereksinimlerini sağlayan çevresel bir kalite olarak tanımlamaktadır. Bir başka tanıma göre mekanın yaşanabilirliği ve kalitesi; kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimleri karşısında gösterdiği performansa bağlıdır [61].

Tüm bunları birleştirerek, araştırmada göz önüne alacağımız; kullanıcı gereksinimleri, performans, kalite ve memnuniyet kavramlarıyla kullanım sonrası değerlendirmenin amaçlarını açıklarsak;

1. Kentsel açık mekanın kullanım sürecinde, kullanıcıların beklentilerine ne düzeyde cevap verdiğini kullanıcı görüşlerine dayalı olarak saptamak,
2. Kullanım sürecinde belirlenecek memnuniyetsizliklerin nedenini araştırarak, istekleri ya da beklentileri karşılayacak yeni tasarım hedefleri oluşturmak ve mekan performansını yükseltmek,
3. Mekan performansının artırılarak, mekan kalitesinin sağlanması ve kullanıcı memnuniyetinin artırılması amaçlanmaktadır.

Buna bağlı olarak araştırma kapsamında şu hipotezler sınanmaktadır;

1. Kentsel açık mekan kullanıcılarının parklara gelmeden önceki beklenti seviyesi, geldikten sonraki beğeni seviyesinden fazladır.
2. Kentsel açık mekanların performans değerleri arttıkça kullanıcı memnuniyeti artar.
3. Mekan performansı ve kalitesi yüksek kentsel açık mekanın kullanım düzeyi daha yüksektir.
4. Kent Parkın ve Sakarya Parkın performans değeri arasında fark vardır.

Tüm bu amaçlar doğrultusunda, çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde, kullanım sonrası değerlendirme kapsamında performans, kalite ve kullanıcı memnuniyeti açıklanacaktır. Buna bağlı olarak da çalışmanın bulgular kısmında elde edilen veriler, belirlenen hipotezler kapsamında karşılaştırılıp tartışılacaktır.

1.3.1. Performans

Performans kavramı, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılama düzeyidir. Ayrıca "bir mekanın ölçülebilir davranışı" olarak da tanımlanabilir [64].

Kullanıcılar tarafından algılanan, deneyimlenen, ölçülen ve yaşanabilirliğe referans veren değerler performans göstergeleridir. Bu nedenle performans kavramı, kullanıcı gereksinimlerinin yerine getirilmesinde; bir malzemenin, bileşenin ya da sistemin arzu edilen niteliklerini tanımlamada kullanılmaktadır [65].

Çevresel tasarımda performans kavramı, direkt olarak mekanın kalitesiyle ilişkilendirilmiştir. Mekanın performans ve kalitesi, çevreyi oluşturan bileşenlere, üreten ve kullanan insanlara ve gerçekleşen etkinliklere bağlı olmaktadır [66].

Kullanıcı gereksinimleri temel alınarak belirlenmiş performans değerleri tasarım aşamasında veri olarak değerlendirilirken hedeflenen performans şeklinde adlandırılarak, tasarımda amaçlananların ortaya koyması gereken performans değerine işaret etmektedir. Tasarım sürecinin sonunda uygulanan mekanın, hedeflenen performans değerini ne ölçüde karşıladığının belirlenmesi ile de gerçekleşen performans kavramı ortaya çıkmaktadır [61].

Performans seviyesi mekan kalitesinin ve dolayısıyla kullanıcı memnuniyetinin bir göstergesidir. Preiser, Rabinowitz, White kullanıcı memnuniyetini belirlemede kullanılan performans boyutlarının üç bileşenden oluştuğunu belirtmiştir. Performans boyutlarının değerlendirilmesi, olumlu yönde değişikliklere gidilmesi ve mevcut mekanın

niteliklerinin tespit edilmesi anlamında yarar sağlarken, bir yandan da yeni oluşumlarda olumsuzlukları en aza indirmek adına programlama kriterlerini belirlemede yol gösterici olmaktadır. Bunlar teknik performans, işlevsel performans ve estetik performans boyutlarıdır [61].

Teknik performans boyutu (döşeme elemanları, donatı elemanları, su öğeleri ve kapalı fonksiyon mekanları) mekanın öge ve bileşenlerine odaklı yapısal performans olarak tanımlanmaktadır. Bu mekan öge ve bileşenlerinin temiz olması, bakımlı olması, yapım kalitesi, dayanıklılığı teknik performans kriterleridir. İşlevsel performans; etkinliklerin çeşitliliği, etkinlik mekanları, donatı elemanları, yeşil alanlar, kapalı fonksiyon mekanlarının yeterliliği, etkinliklere ulaşımında süreklilik, donatı elemanlarının konforu, etkinlik mekanlarının amacına uygunluğu, güvenlik, bütünlük ve süreklilik gibi kavramları içerir. Estetik performans ise döşeme elemanları, donatı elemanları yeşil alanların biçim, doku ve renk açısından uyumu, bütünlüğü ve sürekliliği kavramlarını içerir. Bu kavramlar kullanıcı memnuniyetini belirlemek için araştırmada kullanacağımız performans kriterleridir (Çizelge 1.3), [8].

Çizelge 1.3. Performans kriterleri [8].

Teknik Performans	İşlevsel Performans	Estetik Performans
Döşeme elemanları Donatılar <ul style="list-style-type: none"> • Oturma elemanları • Örtü elemanları • Aydınlatma elemanları • Çöp kutusu elemanları Su Öğeleri Kapalı fonksiyon mekanlarının temiz, kullanılabilir, bakımlı olması ve dayanıklılığı.	Etkinlik mekanlarının çeşitliliği, Etkinlik mekanları, donatı elemanları, yeşil alanlar ve kapalı fonksiyon mekanlarının yeterliliği Etkinliklerle ulaşımında süreklilik Donatı elemanlarının konforu Etkinlik mekanlarının donatıların amacına uygunluğu ve Güvenlik Süreklilik Bütünlük	Etkinlik mekanları, döşeme elemanları, donatılar, yeşil alanlar ve kapalı fonksiyon mekanlarının biçim ve renk açısından uyumu Etkinlik mekanları, döşeme elemanları, donatılar, yeşil alanlar ve kapalı fonksiyon mekanlarının biçim ve renk açısından bütünlük ve sürekliliği

Mekan ve kullanıcı etkileşiminde performans boyutları her mekanda değerlendirilebilmesi mümkün olan bileşenleri içermektedir. Performans boyutlarının değerlendirilmesi, mevcut mekanın niteliklerinin belirlenmesi ve iyileştirilmesi anlamında yarar sağlamaktadır [67]. Bu şekilde performans değerlendirilmesi yapılan mekamlarda, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayacak öneriler getirilebilmekte ve kullanıcı memnuniyeti sağlanabilmektedir. Dengiz'in 1998'de yaptığı çalışmaya göre

performanslar kullanıcı gereksinimlerini karşılayıcı çözümlerin nitel düzeyleridir. Buradan iki tür gereksinme ve performans ilişkisi açıklanabilir.

1. Kullanıcı gereksinimleri ve tasarım performansı ilişkisi,
2. Kullanıcı gereksinimleri ve mekan performansı ilişkisi [68].

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimleri ve performansın, kalite ve memnuniyet ile ilişkisi açıklanacaktır.

1.3.2. Kentsel Açık Mekanlarda Kalite

İhtiyaçların karşılanmasına imkân veren tüm özellikler "kalite" olarak tanımlanmakta olup, bireysel özelliklerle de ilişkilendirilmektedir. Bu ilişkilerin yapı içinde veya dışında da tümleşik ve dengeli olması gerekmektedir [69].

Cleland'ın 1990 yılında yaptığı çalışmada ise kalite tanımlamasında beş değişik yaklaşım biçiminden söz etmektedir.

1. Üstünlük yaklaşımı: Kalite doğuştan gelen mükemmellik anlamı taşır.
2. Ürün esaslı yaklaşım: Kalitenin, ürünün sahip olduğu özelliklerdeki farklılıklar olduğu görüşüdür.
3. Kullanıcı esaslı yaklaşım: Kalite, ürünü kullanan kişi tarafından değerlendirilir. Bu görüş ürünün kullanıcı üzerinde en yüksek derecede memnuniyet sağlayan nitelikleridir.
4. İmalat esaslı yaklaşım: Önceden oluşturulmuş standartlara uygunluktur.
5. Değer esaslı yaklaşım: Kaliteyi maliyet ve fiyat olarak tanımlar [70].

Günümüzde birçok araştırmacı tarafından yapılan çalışmalarda, kalite hedef olarak belirlenmektedir. Kaliteyi hedef olarak alan bu değerlendirme biçimi yavaş yavaş mimari tasarım ve planlama süreçleri içinde de geçerlilik kazanmaktadır. Kalite kavramının mimarlık açısından ön plana çıkma sebeplerinden bazıları şunlardır;

1. Zaman-mekan deneyiminin hız kazanması,
2. Mekansal anlamda dünyanın küçülmesi,
3. Mimarlıkta bilgi edinme, kullanma, yorumlama süreçlerinin kısalması [69].

Akçoral 1996'da yaptığı çalışmada çevresel kaliteyi belirleyen özellikleri;

1. Fiziksel (arazi, arazi kullanımına bağlı veriler, çevresel değişkenler vb.),

2. Görsel (çevresel konum organizasyonu, kompozisyon vs.),
3. Sosyal (diğer bireylerle kurulan ilişkiler) etkileşim boyutlarıyla özetlemiştir [71].

Im 1984'te yaptığı çalışmada, kentsel açık mekanlarda çevresel kaliteye yönelik üç temel bileşenden söz etmektedir.

1. Fiziksel ve ekolojik kalite: Güneş, rüzgar, su, toprak vb. doğal çevresel özellikler ile ilgilidir.
2. Davranışsal ve fonksiyonel kalite: İnsan davranışları ve fonksiyonel kalite ile ilgilidir.
3. Estetik ve görsel kalite: Bireyin beş duyusuna dayanan tercihleri ile ilgilidir [8].

Garvin 1996 yılında yaptığı çalışmada stratejik analiz için çerçeve görevi göreceğ kalitenin sekiz önemli boyutunu ya da kategorisini önerir. Bunlar; performans, özellikler, güvenilirlik, uygunluk, dayanıklılık, servis imkânları, estetik ve algılanan kalite'dir.

1. Performans: Ürünün temel işleyiş özellikleriyle ilgilidir. Bir araba için performans hızlanma, işleyiş, sabit seyahat hızı ve rahatlık gibi özellikleri kapsar. Kalitenin bu boyutu ölçülebilir özellikler içerdiği için markalar genellikle performansın çeşitli yönlerine göre nesnel bir şekilde derecelendirilebilir. Bununla birlikte kapsamlı (her özelliği içeren) performans derecelerini bulmak, özellikle de her müşterinin ihtiyacı olmayan faydalar içerdiklerinde, daha zordur.
2. Özellikler: Genellikle performansın ikincil yönleridir, ürün ve servislerin detayları olan niteliklerdir, temel işleyişi destekleyen vasıflardır. Birincil performans özellikleriyle ikincil performans özelliklerinin arasındaki çizgiyi çizmek genelde zordur. Önemli olan şey şudur ki; özellikler objektif ve ölçülebilir nitelikleri içerir. Önyargılar yerine, nesnel bireysel ihtiyaçlar kalite farklılıklarının yorumlanmasını etkiler.
3. Güvenilirlik: Bu boyut bir ürünün belirlenen zaman süreci içerisinde hatalı çalışması veya bozulması ihtimalini yansıtır. Güvenilirliğin en yaygın ölçütleri arasında, ilk bozulmaya kadar geçen sürenin ortalaması, bozulmalar arası sürelerin ortalaması, belli süreçler başına bozulma sıklığı vardır. Bu ölçütlerin alınabilmesi için ürünün belli bir süre kullanımda olması gerektiğinden bu

ölçütler anında tüketilen ürünler ve servisler değil de dayanıklı ürünler için geçerlidir.

4. Uygunluk: Bir ürünün tasarım özelliklerinin ve işlevsel boyutunun belirlenmiş standartları karşılama derecesi uygunluk olarak tanımlanmaktadır. Uygunluğu karşılamadaki başarısızlığın en sık karşılaşılan iki ölçütü, fabrikadaki hatalı ürün oranı ve ürün tüketicinin eline geçtikten sonraki servisi arama gerektiren durumlardır. Bu ölçütler, yanlış yazılmış etiketler ya da gelişigüzel yapı gibi servis veya tamir gerektirmeyen standarttan sapmaları göz ardı eder.
5. Dayanıklılık: Ürünün yaşam süresiyle ilgili bir ölçüt olan dayanıklılığın ekonomik ve teknik boyutları vardır. Teknik olarak dayanıklılık, birisinin bir üründen o ürün bozulana kadar kullandığı miktarı olarak tanımlanabilir. Diğer bir deyişle, birisinin bir ürünü o ürün bozulduğunda ürünün komple değiştirilmesinin tamirinden daha iyi olacağına kanaat getirildiği zamana kadar ki kullanma miktarı olarak da tanımlanabilir.
6. Servis İmkanları: Servis imkanları, hız, nezaket, yeterlilik ve tamir kolaylığıdır. Tüketiciler sadece bir ürünün bozulmasından endişe duymaz, aynı zamanda servis süresi, verilen servis sürelerinin zamanında yerine getirilmesi, servis personeli ile yapılan irtibatların şekli ve sıra dışı problemlerin giderilmesinde servisin başarısızlık sıklığı gibi konulardan da endişe duyar. Problemlerin derhal çözülmediği ve şikayetlerin çözümlenmediği bu gibi durumlarda bir şirketin şikayetleri ele alma prosedürlerinin de müşterilerin ürün ve servis kalitesini nihai değerlendirmeleri üzerinde etkili olabilir.
7. Estetik: Estetik kalitenin öznel bir boyutudur. Bir ürünün görünüşü, dokunuşu, sesi, lezzeti veya kokusu kişisel yargılardır ve kişisel tercihlerin yansımasıdır. Kalitenin bu boyutunda herkesi memnun etmek zor olabilir.
8. Algılanan Kalite: Tüketiciler bir ürünün ya da servisin nitelikleriyle ilgili her zaman tam bir bilgiye sahip olmazlar, dolaylı ölçütler markaları karşılaştırmanın tek yolu olabilir. Örneğin, bir ürünün dayanıklılığı çok seyrek olarak doğrudan gözlemlenebilir. Genelde ürünün çeşitli somut veya soyut yönlerinden çıkarılmalıdır. Bu gibi durumlarda, -gerçeklikten daha ziyade kalite üzerine çıkarımlarda- imaj, reklam ve marka isimleri kritik olabilir [72].

Tez çalışmasının önceki bölümlerinde bir mimari ürünün kalitesinin, kullanıcı ihtiyaç ve

gereksinimlerine karşı gösterdiği performansa bağlı olduğunu söylemiştik. Bu kapsamda kaliteyi, Cleland'ın 1990 yılında yaptığı çalışmada tanımladığı "kullanıcı esaslı yaklaşım" açısından ele alacağız. Yani kullanıcı esaslı yaklaşıma bağlı olarak bu tez çalışması kapsamında ele alacağımız kalite kavramı, bir mekanın kullanılabilirlik ve yaşanabilirliği ile ilişkilidir. Yaşanabilirlik, kullanılan mekanın algılanan, ölçülen ve tanımlanan performans değeriyle ilişkilidir. Bir başka tanıma göre mekanın yaşanabilirliği ve kalitesi; kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimleri karşısında gösterdiği performansa bağlıdır [61]. Bu nedenle kalite kavramını, mekanın, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda göstermiş olduğu performans ile ilişkisi açısından değerlendireceğiz.

Juran kaliteyi, bir ürünün belirlenen veya ortaya çıkan ihtiyaçları gidermeye dayanan özelliklerin tümü olarak tanımlamaktadır [73]. Bir başka tanıma göre kalite, kişinin yaratılan çevre veya mekanda, kendini iyi hissedebilmesi, o mekanla bütünleşebilmesi ve yabancılaşmamasıdır [74]. Rapoport çevresel kaliteyi, insanları memnun eden doğal ve insan yapısı çevrenin kaliteleri ve bu kalitelerin insanların davranışları veya performansları üzerindeki olumlu veya olumsuz etkileri olarak tanımlamıştır [75]. Kalite ile ilgili tüm bu tanımlamaların ortak noktası, değerlendirilen kalitenin kullanıcı esaslı oluşudur.

Kalite denetimi, tasarım ve uygulama aşamasında, tasarımda hedeflenen amaçlara uygunluk bakımından bir kontrol süreci olarak gündeme gelmiştir. Mimarlık literatüründe kalite denetimi, üründen beklenen performansın ölçüldüğü bir süreç olagelmiş ve performans çalışmaları başlığı altına incelenmiştir [56]. Kalite en basit haliyle istenilen özelliklere uygunluktur. Bu tanımlı incelediğimizde iki öğeden oluştuğunu açıklayabiliriz. İstenilen özellikler ve bu özelliklere uygunluk. Yani tasarım kalitesi bir mekanın istenilen özelliklere sahip olmasıyla ilişkilendirilmektedir. Uygunluk kalitesi ise uygulanan mekanın, tasarıma ne kadar uyduğu ile ilgilidir (Şekil 1.6), [76].

Şekil 1.6. Kalitenin iki boyutu [76].

Mekan kalitesinin sağlanabilmesi için, öncelikle kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerinin karşılanma düzeyinin, yani mekan performansının, belirlenen kriterlere göre ortaya koyulması gerekmektedir. Çünkü kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayan mekanın performansı yükselir, bunun sonucunda kalite sağlanmış olur. Kaliteli bir mekanla kullanıcı karşılaştığında memnuniyet duygusu artar. Bu sayede daha kullanılabilir ve yaşanabilir mekanlar oluşmuş olur [76].

1.3.3. Kullanıcı Memnuniyeti

Uygulaması gerçekleştirilmiş çevrelerin değerlendirilmesi için bir ölçüt, bir gösterge olarak değerlendirilen memnuniyet kavramı, iki farklı eğilimle gözlemlenmektedir. Bunlar;

1. Amaçsal (Purposive) yaklaşım,
2. Gerçek-Beklenti uçurumu (Actual- Aspirational gap) yaklaşımıdır [77].

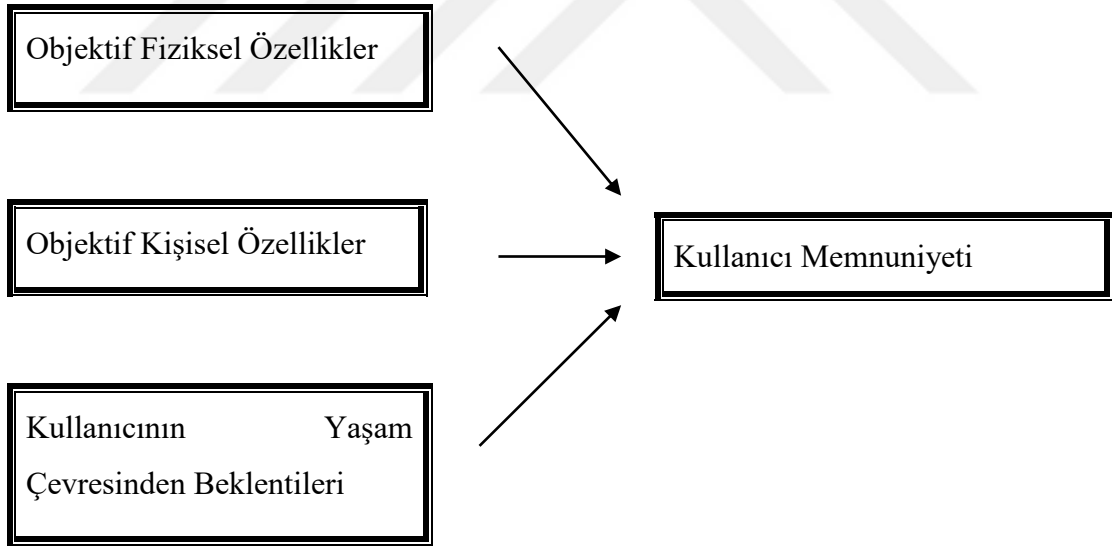
Amaçsal yaklaşımda, kullanıcıların belirli amaçlarının mekan tarafından ne ölçüde destekleneceği temel alınmıştır. Gerçek-beklenti uçurumu yaklaşımında ise, bireylerin kendilerine ait fiziksel çevrenin önemli özelliklerini algıladığı ve onları değerlendirdiği kabul edilir. Algılanan gerçek çevre ile arzu edilen çevre arasındaki bu farklılığın memnuniyet ölçümlerini vereceği düşünülmektedir [78].

Canter ve Rees, memnuniyet kavramını, mekanın kullanıcıların hedeflerine ulaşmasına yardımcı olma düzeyinin bir yansıması olarak yorumlamışlardır [12]. Kullanıcı memnuniyetinin değerlendirilmesi çalışmalarında, öncelikle mekanın birey tarafından değerlendirilmesi söz konusudur. Algılanan çevre ile ideal çevre özelliklerinin örtüşme seviyesine bağlı olarak yaşanan yerden memnuniyet düzeyi belirlenmektedir. Bu anlamda memnuniyet ve kalite kavramlarının birey ve birey-mekan ilişkilerinden etkilendiğini söyleyebiliriz.

Memnuniyet, insanların sosyal bir nesneye karşı olan duygusal karşılıkları olarak tanımlanır. Bireyin herhangi bir fiziksel çevreye, objeye karşı ürettiği duygusal ve değerlendirici bir cevabı, tepkisi ve tavrı olarak tanımlanabilir. Yani bireyin ihtiyaç, beklenti ve kazanımlarıyla ilişkili olarak yaşam çevresini değerlendirmesi anlamına gelmektedir. Bu nedenle bireylerin, aynı mekana ilişkin memnuniyetleri değerlendirildiğinde farklılıklar oluşabileceği bilinmektedir. Bu farklılıklar;

1. Daha önce yaşanan mekan,
2. Algılama şekli,
3. Sosyal ve ekonomik statü,
4. Daha iyi şartlarda yaşama isteği inanç,
5. Eğitim düzeyi gibi kişiden kişiye değişen faktörlerden oluşmaktadır [80].

Francescato'ya göre kullanıcı memnuniyeti yaş, gelir, cinsiyet vs. gibi objektif kişisel özelliklerden; yoğunluk, etkinlik mekanları, mekanların büyüklüğü vs. gibi fiziksel özelliklerden ve kullanıcının yaşam çevresinin sosyal ve fiziksel yapısına ilişkin beklentilerinden oluşmaktadır (Şekil 1.7), [79].

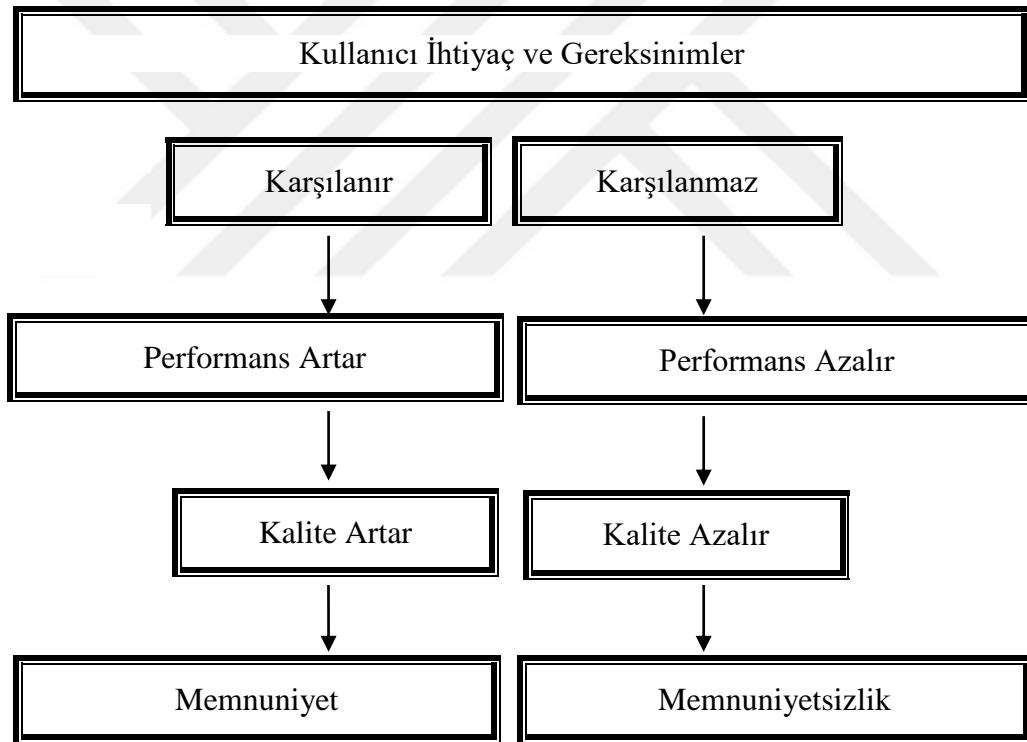

Şekil 1.7. Kullanıcı memnuniyeti modeli [8].

Memnuniyet, davranışların bir göstergesidir ve bireyin davranışı memnuniyet duygusundan etkilenmektedir [70]. Mekanların kullanım sonrasında değerlendirilmesinde memnuniyet kavramı bir ölçüt olarak kabul edilir. Bunun nedeni kullanıcı ve mekan etkileşiminde, kullanıcılar ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda buldukları mekanda davranışa yönelirler. Bu davranış memnuniyet durumuna göre oluşmaktadır. Bu tatmin düzeyinin kişiyi davranışa yöneltmesinin sebebi, fiziksel

mekanı kontrol edebilmek ve kendi gereksinimlerine özgü kılma arzudur. Bu da memnuniyetin ön şartıdır. Eğer bireyin beklenti ve ihtiyaçları çevre tarafından karşılanıyorsa yüksek seviyede memnuniyet oluşmakta ve yaşam kalitesi artmaktadır [81]. Kullanıcılar memnun oldukları mekanı kullanırlar. Memnuniyetsizlik oluşan mekanları ise değiştirme isteğiyle mekanı terk ederler. Bu nedenle memnuniyet kavramı KSD çalışmalarında, mekanların daha kullanılabilir ve yaşanılabilir olması için son derece önemlidir [8].

Bu çalışma kapsamında, tasarım ürünü uygulama projeleri ve bunun alanda gerçekleştirilmiş uygulamalarından sonra oluşan mekanların, kullanıcı ile ilişkisi, insan çevre etkileşimi kapsamında açıklanmıştır. Dolayısıyla oluşturulan kentsel açık mekandaki kullanıcıların, ihtiyaç ve gereksinimleri doğrultusunda mekana verdikleri tepkiler ele alınmıştır (Şekil 1.8).

Şekil 1.8. Performans, kalite ve memnuniyet kavramlarının kullanıcı ihtiyaçları ile ilişkisi [8].

Kullanıcıların buldukları mekan ile ilgili değerlendirmelerinin bilinebilmesi, kullanım sonrası değerlendirme çalışmasıyla mümkün olmaktadır. Kullanım sonrası değerlendirme çalışmasıyla, kullanılan mevcut mekanın performans değeri

belirlenmektedir. Belirlenen performans değeri, kentsel açık mekanların oluşum süreci olan programlama–tasarım–uygulama–kullanım süreçlerinden kullanım süreçleri kapsamında değerlendirilmiştir. Değerlendirilen kullanım süreçleriyle kullanım öncesi beklenti seviyeleri ve kullanım sonrası beğeni seviyeleri belirlenerek, bunların kullanıcı memnuniyeti üzerindeki etkileri saptanabilecektir. Böylece mevcut mekandaki kullanıcı memnuniyeti değerlendirilerek, o mekanın daha kullanılabilir bir mekan haline dönüştürülmesi istenmektedir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Kirk ve Spreckelmeyer'e göre KSD çalışmaları, mimarlar ve çevre tasarımcılarına, mekanın kullanıcılar tarafından nasıl kullanıldığını belirleme olanağı sağlar. Tasarım ürünü uygulama projesinde belirlenenler ve bunların alanda gerçekleştirilmiş uygulamaları sonucu oluşan mekanın, kullanıcılar üzerindeki etkileri değerlendirilir [63]. Bu bilgilerin sonucunda bu çalışmada kullanım sonrası değerlendirme yapılmasındaki genel amaç, Kent Park ve Sakarya Park'taki kullanıcı memnuniyeti ve kalite karşılaştırmasını tespit etmek olurken temel amaçlar ise şunlardır;

1. Kentsel açık mekanın tasarım ürünü uygulama projesi ve bunun alanda gerçekleştirilmiş uygulamaları kapsamında, kullanıcıların beklentilerine ne düzeyde cevap verdiğini, kullanıcı görüşlerine dayalı olarak değerlendirmek.
2. Kentsel açık mekanın performans değerini ortaya koymak.
3. Kentsel açık mekan performansının, kullanıcı memnuniyetinde etkili olup olmadığını ortaya koymak.
4. Kullanım sürecinde belirlenecek memnuniyetsizliklerin nedenini araştırmak ve bu memnuniyetsizliklerin çevre ile ilişkisini incelemek.
5. Kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayacak öneriler oluşturarak mekan performansını arttırmak ve kullanıcı memnuniyet düzeyini yükseltmektir.

Tasarımcıların bu ihtiyaçları doyumluğa ulaştırmak amacıyla hazırladığı projelerin, uygulama sırasında biçimsel ve fonksiyonel değişikliklere uğraması sonucu, oluşan kentsel açık mekanların sağladığı olanaklar yetersiz kalmaktadır. Bunun sonucunda kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayamayan kentsel açık mekanlar oluşmaktadır. Kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayamayan mekanlar istenilen düzeyde kullanılmayan alanlara dönüşmektedir. Bu sorunlar, tasarımcıların kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini göz önüne alarak yaptıkları projelerin aynen uygulanmasının önemini açıkça göstermektedir. Bu nedenle çalışma kapsamında, kentsel açık mekanların oluşum sürecinin ve evrelerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu sayede kentsel açık mekanların neden istenilen düzeyde kullanılmadığı sorusuna cevap bulunmuş ve kullanım seviyesini arttıracak öneriler geliştirilmiştir.

2.1.MATERYAL

Adapazarı kenti için kentsel açık mekan olma özelliğini gösteren Sakarya Kent Park ve Sakarya Park, iki park kullanıcılarına da ayrı ayrı yapılan anket çalışmaları, çalışma alanlarında yapılan gözlem ve inceleme çalışmaları, kent parklarında olması gereken işlemlere ilişkin kontrol listeleri çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Ayrıca araştırma için gerekli temel bilgilerin sağlanabilmesi amacıyla, konuyla ilgili yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinden, kitaplardan, makalelerden, kongre ve sempozyumlarda sunulmuş bildirilerden, internet sayfalarında yer alan görsel ve yazılı kaynaklardan yararlanılmıştır. Kullanıcılarla yüz yüze yapılan anketler sonucunda elde edilen verilerin istatistiksel analizinin yapılması ve değerlendirilmesi sürecinde SPSS 20.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı, çizelgelerin, şekillerin ve haritaların oluşturulması sürecinde ise Google Earth, Adobe Photoshop ve Autocad 2012, yazılı materyallerin, sunumların hazırlanması, mevcut yazılı materyallerin düzenlenmesinde Microsoft Office paket programlarından Word, Excel ve Powerpoint programları kullanılmıştır.

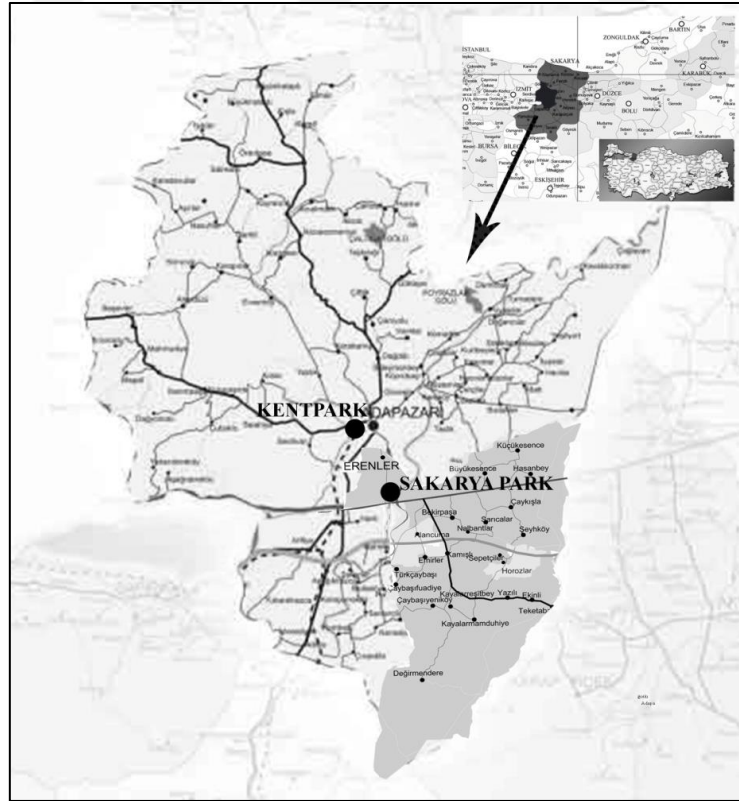
2.1.1. Çalışma Alanının Yeri ve Konumu

Sakarya, Türkiye sınırları içerisinde sosyo-ekonomik açıdan en gelişmiş yöre olan Marmara Bölgesinin kuzeydoğusunda, Anadolu'yu diğer bölgelere bağlayan ana ulaşım hattı üzerinde olup, İstanbul-Ankara Otoyolunun Sakarya İli ve Sapanca ilçesinden geçmesi nedeniyle ulaşım kolaylığı sağlamaktadır (Şekil 2.1). Yüzölçümü; 5.015 km² gerçek alan, 4.821 km² izdüşüm alanına sahip olmakta ve rakımı 31 metredir. 29° 57' ve 30° 53' doğu boylamları ile 40° 17' ve 41° 13' kuzey enlemleri arasında kalan il; doğuda Düzce ili, güneydoğuda Bolu ili, güneyde Bilecik ili, batıda Kocaeli ili ve kuzeyde ise Karadeniz ile çevrelenmektedir [82].

Şekil 2.1. Sakarya, Türkiye.

Bu çalışma kapsamında, Adapazarı kentinde bulunan, alansal büyüklük bakımından en büyük yüzölçümüne sahip iki parkı olan "Kent Park" ve "Sakarya Park" incelenmiştir. Bu çalışma konusu itibariyle daha önce yapılmış çalışmalara benzer olmakla birlikte, çalışma alanı bakımından özgün bir değer taşımaktadır. Şekil 2.2'de Sakarya il sınırları içinde bulunan çalışma alanlarımızın Türkiye sınırları içindeki yeri ve Sakarya il sınırları içindeki konumu verilmiştir.

Şekil 2.2. Çalışma alanlarının Türkiye ve Sakarya il sınırları içindeki yeri.

Çalışma alanları, kentlilerin kentsel açık mekan gereksinimlerini karşılamak için kent bütününde yapılan kentsel tasarım projelerinin bir parçasıdır. Son yıllarda gerçekleştirilen Sakarya'nın en önemli ve en büyük projelerindedir. Bu alanın araştırma alanı olarak seçiminde kentin tüm kesimine hitap etmesi ve artan yapılaşmayla beraber kentteki açık mekanlara olan ilginin artması etkili olmaktadır.

2.1.1.1. Kent Park

Kent merkezinde, 160.000 m² enkaz alanının yeşile dönüştürülmesiyle meydana gelen Kent Park, insanların yorucu kent yaşamından soyutlanarak nefes alabilecekleri bir mekan haline getirilmiştir. Eski Zirai Donatım Kurumu Fabrikası arazisi üzerine inşa edilen ve yaklaşık 4.500 metre uzunluğunda yürüyüş yollarına sahip olan Kent Park'ta doğal ortam ve ağaçlar korunarak tüm alan çimlendirilmiştir (Şekil 2.3), [83].

Şekil 2 3. Kent Park sınırları haritası ve ana yol aksları.

Kent Park, yanına kurulduğu Çark Deresi sayesinde her mevsim yemyeşil bir görünüm oluşturmaktadır (Şekil 2.4). Çark Deresi, Sapanca Gölü'nün fazla sularını tahliye eden, 45 km uzunluğunda bir akarsudur. Ferizli ilçesi Seyifler köyü yakınlarında Sakarya Nehrine dökülür ve Sakarya Nehri ile birleştiği yerde Seyifler Kalesi yer alır. Akarsuyun adı şehrin en aktif caddesine (Çark Caddesi) ve yanındaki mesire alanına (Çark Mesire) verilmiştir. Sapanca Gölü'nün doğu ucundan başlar, batı yönünden Elmalı Deresi, Söğüt Deresi ve Kocadere'yi alır. Gölden çıktıktan sonra yaklaşık 4 km sonra yerleşim yerlerine ulaşmakta ve Tarihi Beşköprü'nün yanından geçerek şehre giriş yapmaktadır [84].

Şekil 2.4. Kent Park, Sakarya.

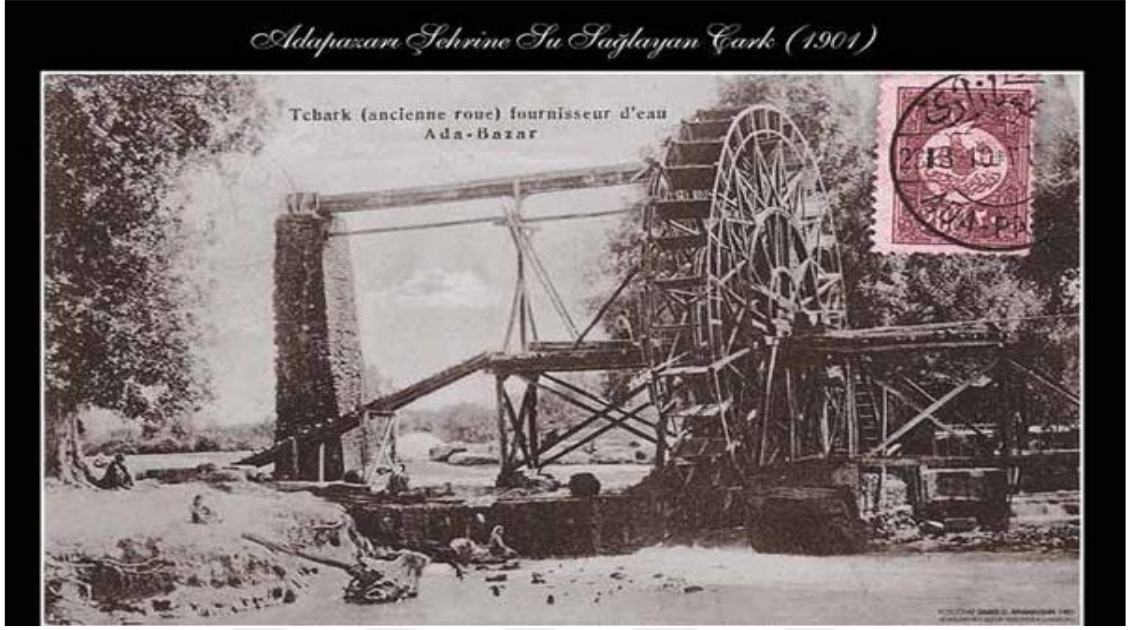
Sakarya Büyükşehir Belediyesi tarafından Çark Deresi yanında Mithatpaşa Mahallesinde, eski Ofis depolarının bulunduğu alan Kent Park adıyla düzenlenmiştir. Önceki yıllardan kalan Çark Mesire alanı da stadyum yakınlarında bulunmaktadır. Çark Deresi Sakarya merkezde taş duvar içine alınarak düzenlenmiştir (Şekil 2.5), [84].

Şekil 2.5. Çark deresi, Kent Park.

Adapazarı'nın tarihinde Çark Deresinin önemli bir yeri vardır. Elektrikli pompaların şehirlere su basmadığı zamanlarda dere üzerindeki çarkın yükselttiği su evlere dağılırdı. Adapazarı'nın içme suyu uzun yıllar bu şekilde elde edilmiştir [85].

Sakarya'nın simgelerinden olan Tarihi Çark (Şekil 2.6), 1901 yılına ait kartpostalardan elde edilen görüntüsünden esinlenerek, Sakarya Büyükşehir Belediyesi tarafından Kent Parkın içerisinde 2010 yılında yeniden inşa edilmiştir [85].

Şekil 2.6. Tarihi Çark'ın 1901 yılı kartpostal görünümü [85].

Tarihi çark, tamamen ahşaptan, çivi kullanmadan, 16,30 m çap, 2,2 m genişlikte yeniden inşa edilmiştir (Şekil 2.7). Yeniden yapılan ahşap çark Kent Parkta Çark Suyunun yanına yerleştirilmiştir. Küçük bir kanalla çevrilen bir miktar su ile dönmesi sağlanmaktadır. Sapanca Gölü çıkışında DSİ (Devlet Su İşleri) tarafından yapılan kapakla gölden su çıkışı kontrol edilmektedir [85].

Şekil 2.7. Tarihi Çark'ın yeni hali [85].

Parkta 14.000 m² gölet bulunmaktadır. Parkın ortasında yer alan gölet ve üzerinde yer

alan adacıklara ulaşmak için iki köprü inşa edilmiştir. Gölet üzerinde yer alan adacıklarda hayvanlar (kuş, kaz, ördek vb.) için doğal habitatlar oluşturulmuş ve böylelikle insanların bitkilerin yanı sıra hayvanlarla da ilişki kurmalarına olanak sağlanmıştır. Adacıklardaki ağaç gölgeleriyle serin ve huzurlu bir ortamın sunulduğu parkta spor yapmak için de farklı bölümler bulunmaktadır (Şekil 2.8), [84].

Şekil 2.8. Kent Park'tan bir görünüm.

Her yıl düzenli olarak yapılan ve geleneksel hale gelen lale şenliği ile tüm park rengarenk lalelere bürünür ve parkta lale dağıtımı yapılır. Lale zamanı Kent Parka ayrı bir güzellik katmaktadır (Şekil 2.9), [84].

Şekil 2.9. Kent Parkta lale şenliği.

Kent Parkta faaliyette olan iki büfe ve bir kıl çadır mevcuttur. Tenis kortu ve kapalı yüzme havuzunun olduğu parkta, ayrıca su depoları, çocuk oyun alanları, çay bahçeleri, satış noktaları, Tarihi çark, Kent Park Camii, Kent Orkestrası, Faik Baysal Kütüphanesi, Kitap kafe, yel değirmeni, güvenlik noktası, çeşme ve kamelyalar bulunmaktadır [86]. Park, konser organizasyonları başta olmak üzere birçok etkinliğe de ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca akşamları da ışık ve su gösterileriyle kullanıcılara görsel bir şölen sunmaktadır (Şekil 2.10).

Şekil 2.10. Kent Park gece görünümü.

2.1.1.2. Sakarya Park

Sakarya'nın Erenler ilçesi sınırları içerisinde, D-100 Karayolu ve Hidroelektrik santrali arasında ve 65.000 m² yeşil alan olmak üzere 120.000 m² alanda tasarlanan Sakarya Park, Sakarya Nehri üzerindeki iki köprü arasında yer almaktadır (Şekil 2.11), [84].

Şekil 2.11. Sakarya Park sınırları haritası ve ana yol aksları.

Sakarya Nehri üzerinde bulunan Hidroelektrik santrali çevresinde gerçekleştirilen proje 2014 yılında tamamlanmıştır (Şekil 2.12). Ayrıca Sakarya Park çevresinde Halit Evin İmamhatip Ortaokulu, Vali Mustafa Cahit Kırac Anadolu Lisesi, Et ve Süt Kurumu da bulunmaktadır [84].

Şekil 2.12. Sakarya Park kuşbakışı görünümü.

Sakarya nehri 824 km uzunluğundadır ve Sakarya nehri havzası Kızılırmak, Batı Karadeniz, Gediz, Konya kapalı havzası, Marmara, Akarçay ve Susurluk havzaları tarafından kuşatılmıştır. Sakarya nehri havzasında Sakarya, Bolu, Ankara, Eskişehir, Bilecik, Bursa, Kütahya, Konya, Afyon olmak üzere dokuz ilin toprakları bulunmaktadır. Sakarya nehri, Porsuk Çayı, Ankara Çayı, Mudurnu Çayı, Koca Çay, Kirmik Çayı, Çark Deresi ve Darıçay Deresi olmak üzere kollara ayrılmıştır. Nehrin bir kolu Afyon'un kuzeydoğusundaki Bayat Yaylası'ndan, diğeri Eskişehir Çiftelerinden doğar. Önce İç Anadolu'ya doğru akar sonra Kızılırmak'ın tersine bir kıvrımla, kuzeye döner, Polatlı yakınlarında en büyük kollarından biri olan Porsuk Çayı'nı ve Ankara Çayı'nı alır. Geyve Boğazı'ndan geçer ve Karasu'dan akarak Karadeniz'e dökülür [86].

Sakarya Parkta sosyal tesisler, yürüyüş yolları, donatı elemanları, satış ve güvenlik noktası yer almaktadır (Şekil 2.13).

Şekil 2.13. Sakarya Parktan bir görünüm.

Ayrıca çay bahçesi, çocuk oyun alanları, piknik alanları, otopark, spor alanları, seyir terasları, açık hava sineması ve Necip Fazıl Anıtı da bulunmaktadır (Şekil 2.14), [84]. Akşamları ışıklandırma ve su gösterileriyle park ayrı bir güzelliğe bürünmektedir (Şekil 2.15).

Şekil 2.14. Sakarya Parktaki etkinlik alanları.

Şekil 2.15. Sakarya Parkta su gösterisi ve ışıklandırma örnekleri.

Sakarya Park içerisinde bulunan Necip Fazıl Anıtı, 1949 yılında Necip Fazıl tarafından yazılan Sakarya Türküsü'nün sözleri anıt üzerinde yer almaktadır (Şekil 2.16). Necip Fazıl, 1949 yılında trenle yaptığı Ankara'dan dönüş yolculuğunda Sakarya nehrinin

trenden görünümü bu şiirin yazılmasına sebep olmuştur. Sakarya türküsü, Milli ve manevi değerler, Türk tarihi, Müslümanların yaşadığı zulümler, aşağılanmalar Sakarya Nehri'yle özdeşleşerek büyük bir coşku kasırgası halinde dile getirilmiştir [87].

Şekil 2.16. Necip Fazıl Anıtı, Sakarya Park.

2.1.2. Çalışma Alanının Fiziksel Özellikleri

Karadeniz kıyılarında kuzeye özgü karakter kazanan Karadeniz iklimi ile Marmara havzasına kadar uzanan Akdeniz ikliminin etkili olduğu il, iklimlerin geçiş alanıdır. Güney ve batıda Akdeniz ikliminin özellikleri görülmekle beraber, yaz kuraklığının sürekli olmaması, bazı yıllarda yağışların çok azalması ve genel olarak ortalama ve mutlak sıcaklık farklarının az oluşu bölgenin Akdeniz ve Karadeniz iklim bölgeleri arasında bir geçiş alanı olmasının göstergesidir. Ayrıca Marmara iklimi özelliklerini taşıyan Sakarya ili; yağışlı, rutubetli bir havaya ve ılıman bir iklime sahiptir. Kışlar bol yağışlı ve ılık, yazlar sıcak geçer [82].

Sakarya, yeşilin ve mavinin kesişme noktası, göllerin denizin, akarsuların ve ormanın bir arada olduğu, eşsiz doğal güzelliklere sahip bir kenttir. Kuzeyden deniz, güneyden sıradağların arasında kalan bir düzlük üzerine kurulan kent, var olan bütün yeryüzü şekillerinin yarattığı güzelliklere sahiptir. Denizden ırmağa, gölden kaplıcaya, yayladan vadiye kadar, doğanın sunduğu tüm zenginlikleri barındıran Sakarya kenti, Marmara Bölgesi'ne ve tüm Türkiye'ye hitap edecek kadar çeşitli doğal varlığa sahiptir [88].

2.1.3. Çalışma Alanının Sosyo-Kültürel Özellikleri

Sakarya'nın nüfusu, TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)'in açıkladığı rakamlara göre 2013 yılı sonu itibari ile 917.373'dür. İl nüfusunun yaklaşık yarısı erkek, yarısı da kadın nüfustan oluşmaktadır. İlin yüzölçümü 5.015 km² olup, km²'ye il genelinde 190 kişi düşmektedir. Sakarya ili nüfusunun % 50,03' ü erkek, % 49,97' si kadındır. 19 yaş altı nüfusun oranı % 30,97, 65 yaş üstü nüfusun oranı ise % 8,28'dir [84]. Sakarya İli, coğrafi konum itibari ile sanayi, tarım ve turizm yatırımlarına uygun bir nitelik taşımaktadır. Özellikle İstanbul, Bursa ve Kocaeli üçgeninde sanayinin yoğunlaşması, müteşebbisleri yeni yatırım alanları arayışlarına yönlendirmiş, dolayısıyla da il alternatif bir yatırım alanı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Sanayinin yanı sıra tarım ve hayvancılıkta il ekonomisinin önemli bir bölümü tarımla uğraşmaktadır. Ayrıca sığır besiciliği ve tavukçuluk il ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır [84].

Konum itibariyle ülkemizin sosyo-ekonomik açıdan en gelişmiş yöresi olan Marmara Bölgesini Anadolu'nun diğer bölgelerine bağlayan ana ulaşım akışı üzerinde yer alması ilin iç turizmine de büyük canlılık getirmektedir. İl özellikle termal kaynaklar bakımından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Bu konuda Kuzuluk Kaplıcaları sağlık ve termal turizminin gelişmesinin odak noktasını oluşturmaktadır [84].

Bulunduğu coğrafyanın yer altı ve yerüstü zenginlikleri Sakarya'yı bugün gelişmekte olan Türkiye sanayisinin en gözde illerinden birisi durumuna getirmiştir. TEM (Transit European Motorway) ve D-100 uluslararası karayolları ile Yüksek Hızlı Tren hattı Avrupa'yı, Asya'ya bağlayan uluslararası karayolu ulaşımı olarak Sakarya'nın coğrafi konumunu öne çıkarmaktadır. Sanayi yatırımlarının dağınık ve düzensiz yapılması OSB (Organize sanayi bölgesi)'lerle önlenmekte, bereketli tarım arazileri büyük bir özenle korunmaktadır [84].

2.2. YÖNTEM

Bu tez çalışmasında izlenen yöntemler aşağıdaki akış şemasına göre yapılmıştır (Çizelge 2.1).

Çizelge 2.1. Araştırma modeli aşamaları.

1.SAKARYA PARK VE KENT PARK'IN İŞLEVLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

MEKANSAL ANALİZ

- Araştırma alanları ile ilgili verilerin ve giriş kısmında belirlenen standartların birleştirilmesiyle bu listeler oluşturulmuştur. Listelerde öncelikle kent parklarında bulunması gereken işlevler birbirleriyle "var-yok" şeklinde kıyaslanarak farklılıkların belirlenmesi
- Araştırma alanlarındaki çeşitli kullanımların tespit edilmesi ve kontrol listelerinin oluşturulması
- Anket yapılacak açık mekanların saptanması

2.KENTSEL AÇIK MEKANLARDA KULLANICI İHTİYAÇ VE GEREKSİNİMLERİNİN BELİRLENMESİ VE KULLANICI MEMNUNİYET VE MEMNUNİYETSİZLİKLERİNİN SINANMASI

ANKET

- Araştırma alanlarındaki kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerinin belirlenmesi
- Araştırma alanlarında kullanıma bağlı olarak kullanıcı memnuniyeti ve memnuniyetsizliklerinin belirlenmesi
- En çok tercih edilen ve hiç tercih edilmeyen etkinliklerin belirlenmesi
- Kullanıcıların kullandıkları mekanlarla ilgili tutumlarını elde etmek ve mekan kalitesinin performans olarak tespit edilmesi
- Parklardaki kaliteyi etkileyen faktörlerin tespit edilmesi

3.BÜTÜN VERİLERİN BİR ARADA DEĞERLENDİRİLMESİ

KARŞILAŞTIRMA

- Araştırma alanlarının kendi içlerinde ve aralarında olmak üzere kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılama düzeyine bağlı olarak memnuniyet, kalite ve performans kavramları açısından karşılaştırılması

2.2.1. Mekansal Analiz

Adapazarı kentinde bulunan parkların büyüklükleri, işlevleri, ilişkileri, kullanımları ve donatıları analiz edilmiştir. Araştırma alanımız olan Kent park ve Sakarya park ile ilgili verilerin ve çalışmanın giriş kısmında belirlenen standartların birleştirilmesiyle bu listeler oluşturulmuştur. Bu standartlar doğrultusunda da aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

1. Listelerde öncelikle kent parklarında bulunması gereken işlevler birbirleriyle "var-yok" şeklinde kıyaslanarak farklılıkların belirlenmesi (Çizelge 2.2), (Çizelge 2.3),
2. Araştırma alanlarındaki çeşitli kullanımların tespit edilmesi ve kontrol listelerinin oluşturulması,
3. Anket yapılacak açık mekanların saptanması.

Çizelge 2.2. Kent Park ve Sakarya Park işlev tablosu.

	Kent Park		Sakarya Park	
	Var	Yok	Var	Yok
ARAZİ ORG.İŞLEVİ				
Kentsel açık yeşil alan sistemi içinde yer alma	X		X	
Kent ve organik sistem arasında bağlantı	X		X	
Ticaret, konaklama vb. alanlar arası tampon görevi	X		X	
EKOLOJİK İŞLEVİ				
Kentsel açık yeşil alan sistemi içinde yer alma	X		X	
Mikroklimanın kontrol edilmesi	X		X	
Bitki ve hayvan dünyasıyla ilişki kurma	X			X
Yaban yaşamı için mekan sağlama		X		X
Gürültüyü absorbe etme	X			X
Oksijen üretimi	X		X	
SAĞLIK İŞLEVİ				
Psikolojik rahatlatma	X		X	

Çizelge 2.2. (devam). Kent Park ve Sakarya Park işlev tablosu.

	Kent Park		Sakarya Park	
	Var	Yok	Var	Yok
Spor aktiviteleri(yüzme,futbol vb.)	X		X	
Temiz hava temini	X			X
ESTETİK İŞLEVİ				
Kent güzelliğine katkı	X		X	
Yapıların sert dokularını hafifletme	X		X	
Estetiğiyle kent insanını çekme	X		X	
EKONOMİK İŞLEVİ				
Kentsel açık yeşil alan sistemi içinde yer alma	X		X	
İşgücü ve verimi artırma	X		X	
Üretim ve pazarlama		X		X
Turizm amaçlı tanıtım	X		X	
Arazi değerini artırma	X		X	
REKREASYON İŞLEVİ				
Yapay göller-büyük su yüzeyleri	X		X	
Çocuk oyun alanları	X		X	
Spor alanları (futbol, basketbol, yüzme vb.)	X		X	
Piknik alanları	X		X	
Yaya gezinti alanları	X		X	
Dinlenme ve oturma yerleri	X		X	
Teraslar	X		X	
Bisiklet yolları	X		X	
Doğal alanlar	X		X	
Diğer (kürek çekme, balık tutma, koşu vb.)	X		X	
EĞİTİM İŞLEVİ				
Müzeler		X		X
Botanik bahçesi		X		X
Hayvanat bahçesi		X		X

Çizelge 2.2. (devam). Kent Park ve Sakarya Park işlev tablosu.

	Kent Park		Sakarya Park	
	Var	Yok	Var	Yok
Gözlemevi		X		X
Diğer (Kütüphane)	X			X
SOSYAL ve KÜLTÜREL İŞLEVİ				
Farklı sosyal sınıftan insanları bir araya getirme	X		X	
Sergi alanları	X		X	
Konser alanları	X		X	
Tiyatro, opera alanları	X		X	
Fuarlar		X		X

2.2.2. Anket

Bu çalışmanın amacına ulaşabilmesi için edinilen bilgiler doğrultusunda her iki park kullanıcıları için "Kent parklarında kullanıcı memnuniyeti" (EK-1) ve "İdeal kent parklarında kalite kriterleri" (EK-2) anketi olmak üzere iki adet anket çalışması yapılmıştır. Anket formları yapılan literatür taraması sonucunda benzer çalışmalardan edinilen anket sorularından derlemeler yapılarak bir taslak oluşturulmuştur. Anket soruları hazırlanırken Özkan (2011) ve Özkır'ın (2007) çalışmalarından yararlanılmıştır [8],[23]. Aşıkutlu ve Müderrisoğlu (2010), Ankara Harikalar Diyarı Parkında rekreasyonel kısıtlayıcıların belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada 100.000'den fazla kişinin kullandığı bir alanda 0,05 anlamlılık düzeyinde % 5'lik örnekleme hatası dikkate alınarak 250 kişiye anket uygulamışlardır [89]. Kent parkı olma özelliği gösteren çalışma alanlarının da içerisinde bulunduğu Adapazarı kentinin, 2017 yılı sonu itibariyle kent merkezi nüfusu yaklaşık 272.900 kişidir [90]. Bu veriler doğrultusunda 100.000'den fazla kişinin kullandığı bir alanda 0,05 anlamlılık düzeyinde % 5'lik örnekleme hatası dikkate alınarak Kent Parkta 240, Sakarya Parkta 200 kişi olmak üzere iki adet anket uygulanmıştır. Ural ve Kılıç'ın (2005) belirttiği evren büyüklüklerine karşılık örnekleme büyüklüğü tablosuna göre 384 adet anketin yapılması bu çalışmadaki evren-örnekleme büyüklüğü ilişkisinin yeterli olduğunu göstermektedir [91]. Bu çalışmada Sakarya Kent Park ve Sakarya Park için olmak üzere toplam 440 adet anket yüz yüze görüşme yöntemi ile yapılmıştır. Çalışmada anketler, parklara göre o alandaki

kullanıcılarla yapılmıştır. Sonuçların daha güvenilir olması açısından anketler Sakarya'da ikamet eden kişilere uygulanmıştır. 2016 yılının Temmuz-Ekim ayları arasında 440 kişi ile hafta içi ve hafta sonu günlerde görüşülmüştür. Kent parklarında kalite kriterlerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanan anket kapsamında park kalitesini belirleyen kullanıcı kriterlerine ilişkin sorular sorulmuştur (Şekil 2.17).

Şekil 2.17. Park kullanıcıları ile yüz yüze yapılan anket çalışması.

Kullanıcı gereksinim ve tercihlerinin ayrıntılı bir biçimde saptanabilmesi amacıyla hazırlanan anket kapsamında ise ulaşım, aktivite çeşitliliği, donatı eksikliği, güvenlik, temizlik ve bakım kriterlerine ilişkin sorular sorulmuştur. Tasarlanmış ve uygulaması gerçekleştirilmiş mekanların kullanılmaya başladıktan sonra kullanıcı gözüyle değerlendirilmesi amaçlanan bu çalışmada KSD yöntemi kullanılarak, kullanıcıların buldukları mekan ile ilgili değerlendirmeleri alınmıştır.

2.2.3. Verilerin Analizi

Kullanıcılarla yapılan anketler sonucunda elde edilen verilerin istatistiksel analizinin yapılması ve değerlendirilmesi sürecinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır.

I. bölümde (Kullanıcı Profili) kullanıcı özelliklerinden "yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, alana hangi sıklıkla geldikleri ve ne kadar zaman geçirdiklerine" dair sorulara alınan cevapların % olarak frekansları belirlenmiştir.

II. bölümde (İdeal Kent Parklarında Kalite Değerlendirmesi) kentsel açık mekanların kullanımını etkileyen kalite kriterleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ankette işaretlenen veya işaretlenmeyen her cevabın % olarak frekansları belirlenmiş ve ortalama değerleri hesaplanmıştır.

III. bölümde (Kullanıcı Memnuniyeti Değerlendirmesi) kullanıcıların tercih ettiği mevcut etkinliklerin, kullanıcı memnuniyetsizliklerini oluşturan faktörlerin belirlenmesine yönelik sorulara cevaplar aranmıştır. Ayrıca 18 sorudan oluşan "Alana gelmeden önce beklentileri" ve "Alana geldikten sonra beğenileri" şeklinde iki alt başlıkta kullanıcıların memnuniyetini etkileyen faktörler ölçülmüştür. 5'li Likert Ölçeği'nden yararlanılmıştır ve "1" Kesinlikle Katılmıyorum, "5" Kesinlikle Katılıyorum olarak belirlenmiştir. Araştırmada kullanıcıların alana gelmeden önce beklenti ve geldikten sonra beğeni seviyeleri karşılaştırılmış ve aralarında benzerlik olup olmadığı Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Testi) analizi ile araştırılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre Bağımlı 2-Örneklem T-Testi tablosunda yer alan tüm p [Sig.(2-tailed)] değerlerinin 0,05'den küçük olduğu görülmektedir ve aralarında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yerli 2012 yılında yaptığı çalışmada, Düzce kentindeki kentsel alan kullanım kaynaklı gürültü değişimlerini irdelediği çalışmasında bir sene boyunca gündüz ve akşam zaman dilimlerinde ait gürültü ölçümleri yaparak aylar arasındaki gürültü değişimlerinin istatistiksel olarak değerlendirilmesi amacıyla ikili ay grupları arasında Bağımlı 2-Örneklem T-Testi istatistiksel analiz yöntemini kullanmıştır. Analiz sonucuna göre gündüz değerinde 66 gruptan, 52 grupta anlamlı ilişki gözlenmiş, 14 grupta ise farklar istatistiksel olarak açıklanamamıştır. En fazla fark Ocak-Haziran ayları arasında, en az fark ise Ocak-Kasım aylarında arasında gözlemlenmiştir. Diğer aylara göre gürültü değeri en yüksek olan Haziran ayı olarak belirlenmiştir [92].

Son olarak ise rekreasyonel faaliyetlere katılımı etkileyen kısıtlayıcılar belirlenmiştir. Rekreasyonel faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörleri oluşturmak için Faktör analizinden yararlanılmış ve faktörlerin güvenilirliğini ortaya koymak için Güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda Kent Parkta rekreasyonel faaliyetleri kısıtlayan iki faktör (Teknik özellikler, Estetik özellikler) belirlenirken, Sakarya Parkta üç faktör (İşlevsel özellikler, Teknik özellikler ve Estetik özellikler) tespit edilmiştir. 2010 yılında Aşikkutlu ve Müderrisoğlu'nun yaptığı çalışmada, Ankara Harikalar Diyarı Parkında rekreasyonel kısıtlayıcıların belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada kullanıcı özelliklerinin kısıtlayıcılar üzerinde etkili olup olmadığı araştırılmıştır. Ankara'da bulunan Harikalar Diyarı Parkında kullanıcılara 250 adet anket uygulanmıştır. Kısıtlayıcıların belirlenmesinde 5'li Likert ölçeğinden yararlanılmış ve yapılan faktör analizi sonucunda altı kısıtlayıcı faktör grubu (alan yetersizliği, ekonomi,

kalabalık, güvenlik, kullanım alışkanlıkları, içsel nedenler) tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışma kapsamında kullanıcı özelliklerine (sosyo-ekonomik özellikler ve alan kullanım alışkanlıkları) bağlı olarak rekreasyonel kısıtlayıcılarda farklılık olduğu görülmüştür. Çalışmanın sonucunda en fazla etkili kısıtlayıcı faktör kullanım alışkanlıkları, en az etkili olan faktör güvenlik olarak belirlenmiştir [89].

IV. bölümde (Kentsel Açık Mekanların Kullanıcı Memnuniyeti ve Kalite Karşılaştırması) ise amaç her iki park için de mekansal analiz yöntemiyle gözlemlenen kent parklarında bulunması gereken işlevlerin var olup olmadığını tespit etmek ve karşılaştırmak, mekanların niteliğini performans yönünden tespit etmek ve kullanıcıların kullandıkları mekanlara ait memnuniyet ve memnuniyetsizliklerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda 5'li Likert ölçeği kullanılarak, Adapazarı kentinde tercih edilen ve tercih edilmeyen mekanların, literatür taramasıyla saptanılan

- Teknik performans,
- İşlevsel performans,
- Estetik performans

kriterleri bakımından değerlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Böylelikle mekanların performans değerlerinin aralarında fark olduğu varsayımı sınanabilmiştir. Ankette Likert tutum skalasına ek olarak, kullanıcıların farklı beklentilerini belirlemek amacıyla kapalı uçlu sorular ve yarı kapalı uçlu sorular da sorulmuştur. Çalışmada ele alınan performans kriterlerine yönelik hazırlanmış skalada kullanılan kavramlar Çizelge 1.3'te sunulmuştur.

Çizelge 1.3. Performans kriterleri [8].

Teknik Performans	İşlevsel Performans	Estetik Performans
Döşeme elemanları Donatılar <ul style="list-style-type: none"> • Oturma elemanları • Örtü elemanları • Aydınlatma elemanları • Çöp kutusu elemanları Su Öğeleri Kapalı fonksiyon mekanlarının temiz, kullanılabilir, bakımlı olması ve dayanıklılığı.	Etkinlik mekanlarının çeşitliliği, Etkinlik mekanları, donatı elemanları, yeşil alanlar ve kapalı fonksiyon mekanlarının yeterliliği Etkinlilerle ulaşımda süreklilik Donatı elemanlarının konforu Etkinlik mekanlarının ve donatıların amacına uygunluğu Güvenlik Süreklilik ve Bütünlük	Etkinlik mekanları, döşeme elemanları, donatılar, yeşil alanlar ve kapalı fonksiyon mekanlarının biçim ve renk açısından uyumu Etkinlik mekanları, döşeme elemanları, donatılar, yeşil alanlar ve kapalı fonksiyon mekanlarının biçim ve renk açısından bütünlük ve sürekliliği

Ankette kullanıcılara yöneltilen işlevsel performans, estetik performans ve teknik performans kriterlerine ait sorular değişken hesaplama (compute variable) analizi ile birleştirilip üç farklı grup oluşturulmuştur. Böylelikle verilen yanıtların ortalamaları alınarak bölgelerin performans değerleri Anova testine (Varyans analizi) göre belirlenmiştir. Kentsel açık mekanlar performans değerlerine göre karşılaştırılıp kullanıcı memnuniyeti ve mekan kalitesi kapsamında tartışılmıştır. 2011 yılında yaptığı çalışmada Özkan, kentsel açık mekanlarda kullanım sonrası değerlendirme çalışması kapsamında Trabzon sahil bölgesindeki açık mekanların performans değerlerinin belirlenmesi için Anova testi istatistiksel analiz yöntemini kullanmıştır. Böylelikle hangi performans kriterinin istatistiksel olarak daha etkili olduğu saptanmıştır. Performans değerleri kıyaslandığında bütün kriterlerin bölgeler için anlamlı olduğu belirlenmiştir. Performans kriterlerinden işlevsel performans değerinin $F=51,480$ olarak bulunmasıyla birlikte estetik ve teknik performans kriterlerinden daha anlamlı olduğu saptanmıştır [8].

Kent Park ve Sakarya Park kullanıcılarının alana geldikten sonraki beğeni durumlarını karşılaştırmak için Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T Test) kullanılmıştır. Böylelikle iki park kullanıcıların beğeni seviyeleri arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığı tespit edilip, karşılaştırılmıştır.

3. B ULGULAR VE TARTIŞMA

Sakarya ili, Adapazarı ve Erenler ilçelerinde bulunan park kullanıcılarının bu alanları kullanımları ve memnuniyetlerini değerlendirmeyi ve buna bağlı olarak mekanların performans ve kalitesini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, Kent Park ve Sakarya Park çalışma alanı olarak seçilmiştir.

Bu bölümde her iki park kullanıcılarına uygulanan anket verileri doğrultusunda oluşturulan çizelgeler değerlendirilmiş ve araştırma konusunu kapsayan daha önce yapılmış diğer çalışmalar kapsamında tartışılmıştır.

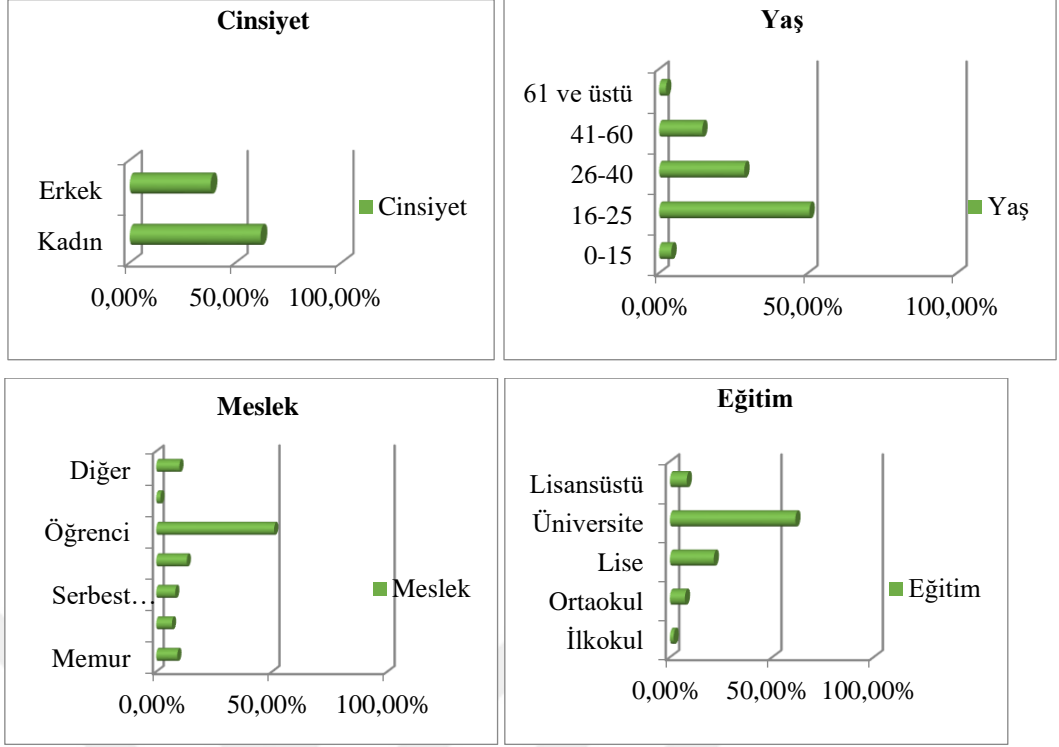
3.1. KULLANICI PROFİLİ

3.1.1. Ankete Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri

Ankete katılan kullanıcıların; öncelikle cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve mesleği gibi bazı demografik özellikleri ortaya konulmuştur (Çizelge 3.1). Araştırma kapsamında Kent Park 120, Sakarya Park 100 kişi olmak üzere toplam 220 kişiye Kullanıcı memnuniyeti ve Kalite kriterleri anketi olmak üzere her iki anket uygulanmıştır sonuçta 440 anket değerlendirilmiştir. Ankete katılanların % 61,8'i kadın, % 38,2'sinin erkek olduğu saptanmıştır (Şekil 3.1). Anket sonucunda her iki park kullanıcıların yaşları 16-25 yaş arasında yoğunlaştığı saptanmıştır ve yaş gruplarına göre sırasıyla 111 kişi 16-25 yaş, 63 kişi 26-40 yaş, 32 kişi 41-60 yaş, 9 kişi 0-15 yaş ve 5 kişi 61 yaş üstü olarak görülmektedir. Anket sonucunda her iki park kullanıcıların daha çok üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Her iki parkı değerlendirdiğimizde sırasıyla 135 kişi üniversite mezunu, 47 kişi lise, 18 kişi lisansüstü mezunu, 16 kişi ortaokul mezunu ve 4 kişi ilkokul mezunudur. Anket sonucunda katılımcılar meslek gruplarına göre değerlendirildiğinde sırasıyla 112 kişi öğrenci, 22 kişi diğer meslekler, 29 kişi ev hanımı, 20 kişi memur, 15 kişi emekli, 18 kişi serbest meslek ve 4 kişinin işsiz olduğu saptanmıştır.

Çizelge 3.1. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri.

Demografik Veriler	Kod	Kent Park ve Sakarya Park Kullanıcıları		N
		Sıklık	%	
Cinsiyet				
Kadın	1	136	61,8	220
Erkek	2	84	38,2	
Yaş				
0-15	1	9	4,1	220
16-25	2	111	50,5	
26-40	3	63	28,6	
41-60	4	32	14,5	
61 ve üstü	5	5	2,3	
Meslek				
Memur	1	20	9,1	220
Emekli	2	15	6,8	
Serbest Meslek	3	18	8,2	
Ev hanımı	4	29	13,2	
Öğrenci	5	112	50,9	
İşsiz	6	4	1,8	
Diğer	7	22	10,0	
Eğitim				
İlkokul	1	4	1,8	220
Ortaokul	2	16	7,3	
Lise	3	47	21,4	
Üniversite	4	135	61,4	
Lisansüstü	5	18	8,2	

Şekil 3.1. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ve yüzdeleri.

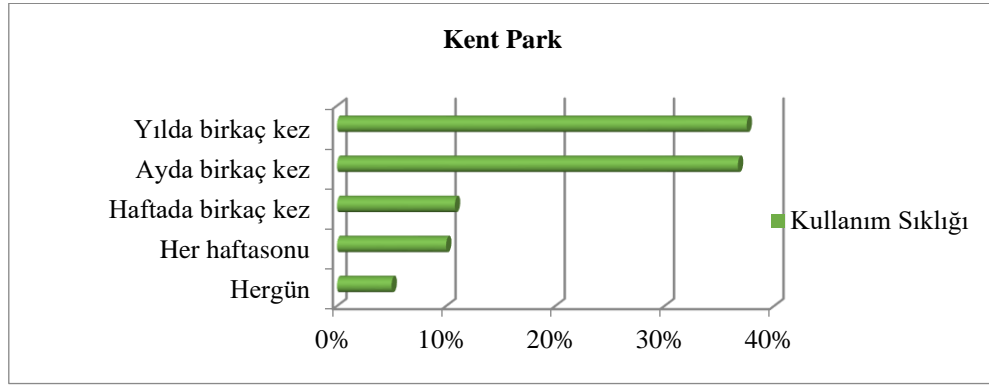
3.1.2. Ankete Katılanların Açık Mekanları Kullanım Sıklıkları ve Kullanım Sürelerine İlişkin Değerler

3.1.2.1. Kent Park

Kent Park kullanıcılarının buldukları parkı ne sıklıkta kullandıklarını belirlemek amacıyla frekans dağılımları ve yüzdeleri tespit edilmiştir (Çizelge 3.2). Kullanıcıların parkı ağırlıklı olarak yılda birkaç kez (% 37,5) ve ayda birkaç kez (% 36,7) kullandıkları analiz sonuçlarında görülmektedir. Kullanıcılar sırasıyla, haftada birkaç kez (% 10,8), her hafta sonu (% 10) ve her gün (% 5) kullandıklarını belirtmişlerdir (Şekil 3.2).

Çizelge 3.2. Kent Park kullanıcılarının kullanım sıklıkları.

Bu Alanı Hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?	Kent Park		N
	Sıklık	%	
Her gün	6	5	120
Her hafta sonu	12	10	120
Haftada birkaç kez	13	10,8	120
Ayda birkaç kez	44	36,7	120
Yılda birkaç kez	45	37,5	120

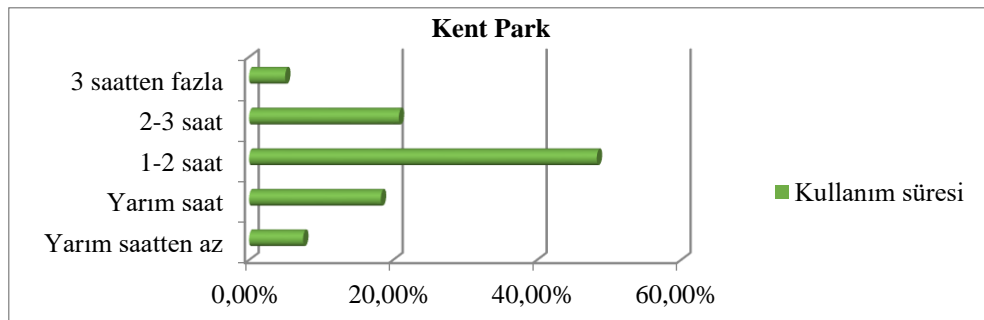

Şekil 3.2. Kent Park kullanıcılarının kullanım sıklıkları ve yüzdeleri.

Kent Park kullanıcılarının buldukları parkı ne kadar süre kullandıklarını belirlemek amacıyla frekans dağılımları ve yüzdeleri tespit edilmiştir (Şekil 3.3). Kullanıcıların geldikleri zaman parkı ağırlıklı olarak 1-2 saat (% 48,3) ve 2-3 saat (% 20,8) kullandıkları analiz sonuçlarında görülmektedir. Kullanıcılar sırasıyla, yarım saat (% 18,3), yarım saatten az (% 7,5) ve üç saatten fazla (% 5) olmak üzere bu sürelerde kullandıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 3.3).

Çizelge 3.3. Kent Park kullanıcılarının kullanım süreleri.

Bu alana geldiğinizde ne kadar zaman geçiriyorsunuz?	Kent Park		N
	Sıklık	%	
Yarım saatten az	9	7,5	120
Yarım saat	22	18,3	120
1-2 saat	58	48,3	120
2-3 saat	25	20,8	120
3 saatten fazla	6	5,0	120

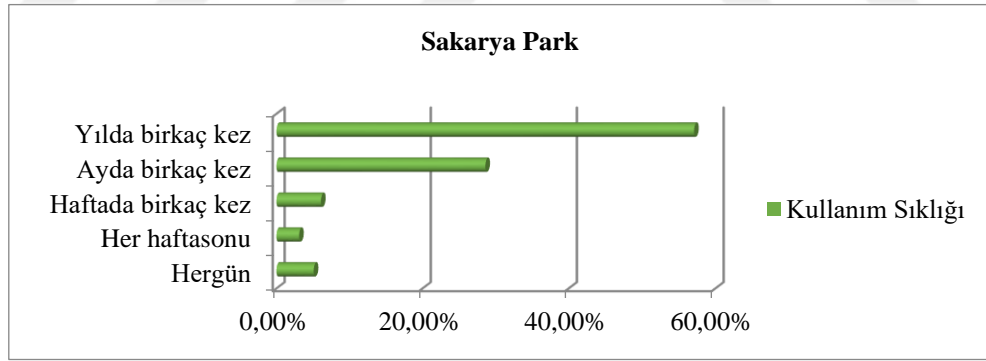
Şekil 3.3. Kent Park Kullanıcılarının Kullanım Süreleri ve Yüzdeleri.

3.1.2.2. Sakarya Park

Sakarya Park kullanıcılarının buldukları parkı ne sıklıkta kullandıklarını belirlemek amacıyla frekans dağılımları ve yüzdeleri tespit edilmiştir (Şekil 3.4). Kullanıcıların parkı ağırlıklı olarak yılda birkaç kez (% 57,1) ve ayda birkaç kez (% 28,6) kullandıkları analiz sonuçlarında görülmektedir. Kullanıcılar sırasıyla, haftada birkaç kez (% 6,1), her gün (% 5,1) ve her hafta sonu (% 3,1) olmak üzere kullandıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 3.4).

Çizelge 3.4. Sakarya Park kullanıcılarının kullanım sıklıkları.

Bu Alanı Hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?	Sakarya Park		N
	Sıklık	%	
Hergün	5	5,1	100
Her haftasonu	3	3,1	100
Haftada birkaç kez	6	6,1	100
Ayda birkaç kez	28	28,6	100
Yılda birkaç kez	56	57,1	100

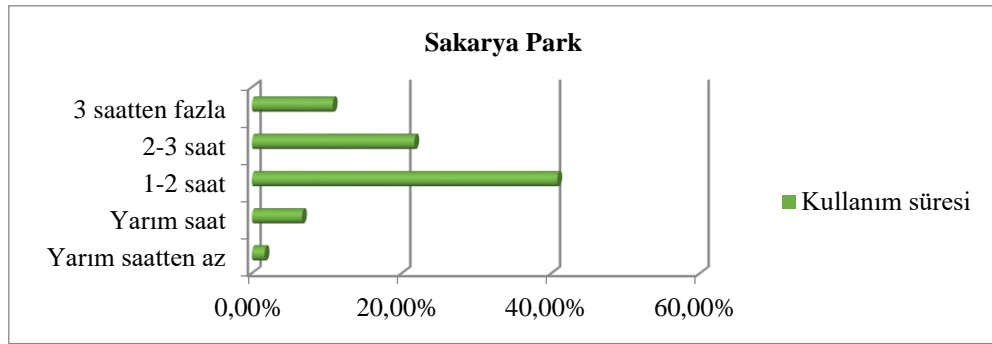

Şekil 3.4. Sakarya Park kullanıcılarının kullanım sıklıkları ve yüzdeleri.

Sakarya Park kullanıcılarının buldukları parkı ne kadar süre kullandıklarını belirlemek amacıyla frekans dağılımları ve yüzdeleri tespit edilmiştir (Şekil 3.5). Kullanıcıların geldikleri zaman parkı ağırlıklı olarak 1-2 saat (% 40,8) ve 2-3 saat (% 21,7) kullandıkları analiz sonuçlarında görülmektedir. Kullanıcılar sırasıyla, üç saatten fazla (% 10,8), yarım saat (% 6,7) ve yarım saatten az (% 1,7) olmak üzere bu sürelerde kullandıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 3.5).

Çizelge 3.5. Sakarya Park kullanıcılarının kullanım süreleri.

Bu alana geldiğinizde ne kadar zaman geçiriyorsunuz?	Sakarya Park		N
	Sıklık	%	
Yarım saatten az	2	1,7	100
Yarım saat	8	6,7	100
1-2 saat	49	40,8	100
2-3 saat	26	21,7	100
3 saatten fazla	13	10,8	100

Şekil 3.5. Sakarya Park kullanıcılarının kullanım süreleri ve yüzdeleri.

3.2. İDEAL KENT PARKLARINDA KALİTE KRİTERLERİ DEĞERLENDİRMESİ

3.2.1. Açık Mekanın Kullanımını Etkileyen Kalite Kriterleri

Park kullanıcılarına ideal bir kent parkında kalite kriterlerini belirlemek amacıyla Kent Parkta 120, Sakarya Parkta 100 kişi olmak üzere toplam 220 kişiye sorular sorulmuştur.

Kentsel açık mekan kullanıcıları kaliteyi oluşturan en önemli kriterleri sırasıyla, en fazla kullanıcı memnuniyeti, işlevsellik, kullanıcı konforu ve tasarım kriterlerine uygunluk olarak tanımlamaktadırlar (Çizelge 3.6).

Çizelge 3.6. Kalite kriterleri ve yüzdeleri.

Kaliteyi nasıl tanımlarsınız?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Tasarım kriterlerine uygunluk	106	48,2	114	51,8	220	1,5182
İşlevsellik	138	62,7	82	37,3	220	1,3727
Kullanıcı konforu	120	54,5	100	45,5	220	1,4545
Organizasyonel yönetim	98	44,5	122	55,5	220	1,5545
Kullanıcı Memnuniyeti	172	78,2	48	21,8	220	1,2182
Standartlara uygunluk	86	39,1	134	60,9	220	1,6091
Diğer	14	6,4	206	93,6	220	1,9364

Kentsel açık mekan kullanıcılarına göre kaliteyi olumsuz etkileyen faktörler sırasıyla, en fazla bakımlı ve temiz olmaması, güvenli olmaması, hizmet ve servislerin yetersizliği ve park yönetiminin yetersizliğidir (Çizelge 3.7).

Çizelge 3.7. Kaliteyi olumsuz etkileyen faktörler ve yüzdeleri.

Kaliteyi olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Hizmet ve servislerin yetersizliği	144	65,5	76	34,5	220	1,3455
Park yönetiminin yetersizliği	136	61,8	84	38,2	220	1,3818
Teknik ve eleman yetersizliği	96	43,6	124	56,4	220	1,5636
Tanıtım hizmetlerinin yetersizliği	75	34,1	145	65,9	220	1,6591
Bakımlı ve temiz olmaması	158	71,8	62	28,2	220	1,2818
Güvenli olmaması	148	67,3	72	32,7	220	1,3273
Ulaşımın zor olması	78	35,5	142	64,5	220	1,6455
Kalite yönetimine sahip standartlarının bilinmemesi	90	40,9	130	59,1	220	1,5909
Diğer	20	9,1	200	90,9	220	1,9091

Kullanıcılara göre tasarımda kaliteyi sırasıyla, en fazla kullanıcı ihtiyaçlarını karşılama, çevreye uygunluk, özgünlük ve bütünlük belirlemektedir (Çizelge 3.8).

Çizelge 3.8. Tasarımda kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Tasarımda kaliteyi neler belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Özgünlük	139	63,2	81	36,8	220	1,3682
Bütünlük	125	56,8	95	43,2	220	1,4318
Çevreye uygunluk	167	75,9	53	24,1	220	1,2409
Kullanıcı ihtiyaçlarını karşılama	175	79,5	45	20,5	220	1,2045
Maliyet	99	45	121	55	220	1,5500
Diğer	29	13,2	191	86,8	220	1,8682

Kentsel açık mekan kullanıcılarına göre kent parklarında kaliteyi sırasıyla en fazla yeşil alan, güvenlik, işlevsellik, ulaşılabilirlik, hizmet çeşitliliği ve çevreye uygunluk belirlemektedir (Çizelge 3.9).

Çizelge 3.9. Kent parklarında kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Kent parklarında kaliteyi ne belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Büyüklik	52	23,6	168	76,4	220	1,7636
Çevreye uygunluk	125	56,8	95	43,2	220	1,4318
Ulaşılabilirlik	133	60,5	87	39,5	220	1,3955
Hizmet çeşitliliği	133	60,5	87	39,5	220	1,3955
İşlevsellik	141	64,1	79	35,9	220	1,3591
Yeşil alan	180	81,8	40	18,2	220	1,1818
Güvenlik	159	72,3	61	27,7	220	1,2773
Su yüzeyi	68	30,9	152	69,1	220	1,6909
Malzeme dayanıklılığı	63	28,6	157	71,4	220	1,7136
Katılımcı yönetim	24	10,9	196	89,1	220	1,8909
Diğer	14	6,4	206	93,6	220	1,9364

Kentsel açık mekan kullanıcılarına göre kent parklarına ulaşılabilirlikte kaliteyi sırasıyla, en fazla yaya olarak ulaşılabilirlik, özel araç ile ulaşılabilirlik, toplu taşıma

araçları ile ulaşılabilirlik ve motorsiklet, bisiklet ile ulaşılabilirlik belirlemektedir (Çizelge 3.10).

Çizelge 3.10. Kent parklarında ulaşılabilirlikte kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Kent parklarında ulaşılabilirlikte kaliteyi ne belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Yaya olarak ulaşılabilirlik	182	82,7	38	17,3	220	1,1727
Toplu taşıma araçları ile ulaşılabilirlik	139	63,2	81	36,8	220	1,3682
Motorsiklet,bisiklet ile ulaşılabilirlik	102	46,4	118	53,6	220	1,5364
Özel araç ile ulaşılabilirlik	142	64,5	78	35,5	220	1,3545

Kentsel açık mekan kullanıcılarına göre kent parklarında işlevsellikte kaliteyi sırasıyla, en fazla kullanıcılara dinlenme ve yenilenme imkanı vermesi, sosyo-kültürel etkileşimi sağlaması, kentlilik bilincini arttırması ve kente ekonomik katkı sağlaması belirlemektedir (Çizelge 3.11).

Çizelge 3.11. Kent parklarında işlevsellikte kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Kent parklarında işlevsellikte kaliteyi ne belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Kentlilik bilincini arttırması	121	55	99	45	220	1,4500
Sosyo-kültürel etkileşimi sağlaması	162	73,6	58	26,4	220	1,2636
Kente ekonomik katkı sağlaması	112	50,9	108	49,1	220	1,4909
Kullanıcılara dinlenme ve yenilenme imkanı vermesi	189	85,9	31	14,1	220	1,1409
Diğer	58	26,4	162	73,6	220	1,7364

Kentsel açık mekan kullanıcıları kent parklarında güvenlik konusunda kaliteyi sırasıyla, en fazla güvenlik birimi bulunmalı, kamera sistemi ile gözetlenmeli, giriş ve çıkışlar kontrollü olmalı, çevreleme elemanları ile sınırlandırılmalı ve güvenlik görevlileri alanda dolaşmalı hizmetleri belirlemektedir (Çizelge 3.12).

Çizelge 3.12. Kent parklarında güvenlik için kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Kent parklarında güvenlik konusunda kaliteyi ne belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Çevreleme elemanları ile sınırlandırılmalı	155	70,5	65	29,5	220	1,2955
Giriş ve çıkışlar kontrollü olmalı	173	78,6	47	21,4	220	1,2136
Güvenlik birimi bulunmalı	184	83,6	36	16,4	220	1,1636
Güvenlik görevlileri alanda dolaşmalı	153	69,5	67	30,5	220	1,3045
Kamera sistemi ile gözetlenmeli	174	79,1	46	20,9	220	1,2091
Diğer	41	18,6	179	81,4	220	1,8136

Kentsel açık mekan kullanıcılarına göre kent parklarında malzeme kullanımında kaliteyi sırasıyla, en fazla sağlığa zararlı maddeler içermemesi, onarılabilir ve standartlara uygun olması, çevreye uyumlu olması, ergonomik ve konforlu olması, kolay sağlanabilir ve uygulanabilir olması ve periyodik bakımının yapılması belirlemektedir (Çizelge 3.13).

Çizelge 3.13. Kent parklarında malzeme kullanımında kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Kent parklarında malzeme kullanımında kaliteyi ne belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet(1)	%	Hayır (2)	%		
Sağlığa zararlı maddeler içermemesi	166	75,5	54	24,5	220	1,2455
Renk içermesi	69	31,4	151	68,6	220	1,6864
Çevreye uyumlu olması	147	66,8	73	33,2	220	1,3318
Ergonomik ve konforlu olması	130	59,1	90	40,9	220	1,4091
Kolay sağlanabilir ve uygulanabilir olması	124	56,4	96	43,6	220	1,4364
Pahalı ve lüks olması	29	13,2	191	86,8	220	1,8682
Onarılabilir ve standartlara uygun olması	153	69,5	67	30,5	220	1,3045
Periyodik bakımının yapılması	122	55,5	98	44,5	220	1,4455
Diğer	11	5	209	95	220	1,9500

Kentsel açık mekan kullanıcılarına göre kent parklarında katılımcı yönetim modelinde kaliteyi sırasıyla, en fazla etkili organizasyon yapısı, gönüllü katılımcılar, eğitim kurumları ve sivil toplum örgütleri belirlemektedir (Çizelge 3.14).

Çizelge 3.14. Kent parklarında katılım yönetim modelinde kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Kent parklarında katılımcı yönetim modelinde kaliteyi ne belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Gönüllü katılımcılar	151	68,6	69	31,4	220	1,3136
Sivil toplum örgütleri	116	52,7	104	47,3	220	1,4727
Eğitim kurumları	130	59,1	90	40,9	220	1,4091
Etkili organizasyon yapısı	159	72,3	61	27,7	220	1,2773
Diğer	78	35,5	142	64,5	220	1,6455

Kentsel açık mekan kullanıcılarına göre kent parklarında hizmet ve servis imkanlarında kaliteyi sırasıyla, en fazla eğitilmiş ve deneyimli personel, sürekli iyileştirme ve geliştirme, hizmetin denetlenmesi, kullanıcı odaklılık ve tanıtım ve bilgilendirme belirlemektedir (Çizelge 3.15).

Çizelge 3.15. Kent parklarında hizmet ve servis imkanlarında kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Kent parklarında hizmet ve servis imkanlarında kaliteyi ne belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Eğitilmiş ve deneyimli personel	193	87,7	27	12,3	220	1,1227
Hizmetin denetlenmesi	178	80,9	42	19,1	220	1,1909
Tanıtım ve bilgilendirme	129	58,6	91	41,4	220	1,4136
Sürekli iyileştirme ve geliştirme	189	85,9	31	14,1	220	1,1409
Kullanıcı odaklılık	144	65,5	76	34,5	220	1,3455
Diğer	24	10,9	196	89,1	220	1,8909

Kentsel açık mekan kullanıcılarına göre kent parklarında yeşil alanlarda kaliteyi sırasıyla, en fazla sürekli ve düzenli bakımı yapılmalı, geniş alan kaplamalı şekli ve

dokusu korunmalı ve oranı korunmalı belirlemektedir (Çizelge 3.16).

Çizelge 3.16. Kent parklarında yeşil alanlarda kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Kent parklarında yeşil alanlarda kaliteyi ne belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Geniş alan kaplamalı	141	64,1	79	35,9	220	1,3591
Sürekli ve düzenli bakımı yapılmalı	205	93,2	15	6,8	220	1,0682
Oranı korunmalı	111	50,5	109	49,5	220	1,4955
Şekli ve dokusu korunmalı	134	60,9	86	39,1	220	1,3909
Diğer	62	28,2	158	71,8	220	1,7182

Kentsel açık mekan kullanıcılarına göre kent parklarında su alanlarında kaliteyi sırasıyla, en fazla sürekli ve düzenli bakımı yapılmalı, berrak ve kokusuz olmalı, oranı korunmalı, geniş su yüzeyi oluşturmalı ve su içi ve dışı ışıklandırması olmalı belirlemektedir (Çizelge 3.17).

Çizelge 3.17. Kent parklarında su alanlarında kaliteyi belirleyen kriterler ve yüzdeleri.

Kent parklarında su alanlarında kaliteyi ne belirler?	Kent Park + Sakarya Park Kullanıcıları				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Geniş su yüzeyi oluşturulmalı	114	51,8	106	48,2	220	1,4818
Berrak ve kokusuz olmalı	188	85,5	32	14,5	220	1,1455
Sürekli ve düzenli bakımı yapılmalı	191	86,8	29	13,2	220	1,1318
Oranı korunmalı	100	45,5	120	54,5	220	1,5455
Hareketli yüzey oluşturmalı	99	45	121	55	220	1,5500
Su içi ve dışı ışıklandırması olmalı	112	50,9	108	49,1	220	1,4909
Durgun yüzey oluşturmalı	67	30,5	153	69,5	220	1,6955
Diğer	20	9,1	200	90,9	220	1,90

3.3. KULLANICI MEMNUNİYETİ DEĞERLENDİRMESİ

İnsan çevre ile sürekli etkileşim içindedir. Çevreden alınan uyarıcılar ile bireyin duygu değişimine etkisi doğrudan davranışı belirlemektedir. Tatmin düzeyinde, çevre ile kurulan ilişkiler beğeni durumunu desteklemektedir ve başlangıç düzeyi düşükse yükselen, yüksekse yükselmeye devam eden bir duygusal süreci izlemektedir. Aktiviteler ve estetik tatlar bağlamında çevre ile insan etkileşimi kabul edilebilir bir noktanın altına indiğinde ise, negatif yönde sürekli yükselen bir duygusal değişim süreci sonucunda uzak durma veya tetikte bekleme biçiminde davranışsal karşılıklara erişilmektedir. Bu durumun giderilmesi için davranışın çevre tarafından olanak sağlanan bir biçime dönüşmesi, ya da çevrenin davranışa olanak sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılması ve böylece iki olgu arasında makul düzeyde kabul edilebilir bir uyuma erişebilmesi gerekmektedir.

İnsan-çevre ilişkisini özetlersek; kültürel, fiziksel ve algısal değişkenlerin karşılıklı etkileşimlerinin bir sonucu olduğu söylenebilir. Bunun sonucu olarak da insanlar gereksinimleri ve beklentileri doğrultusunda çevrelerine tepkide bulunurlar. Bu tepki, uyum sağlama, kullanma, kısa süreli kullanma ve çevreyi değiştirme yani kullanmama şeklinde oluşmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde, kentsel açık mekanların kullanılmaya başladıktan sonra kullanıcı gözüyle değerlendirilmesi amaçlanan bu çalışmada kullanım sonrası değerlendirme yöntemi kullanılarak, kullanıcıların buldukları mekan ile ilgili değerlendirmeleri alınmıştır. KSD çalışmasının amacı, mekanlarda tercih edilen ve tercih edilmeyen mevcut etkinliklerin belirlenmesi, mekanların kullanımını olumsuz yönde etkileyen faktörlerin saptanması, kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile hangi etkinlikleri, hangi sıklıkla, hangi mekanlarda gerçekleştirdiğini ve bunların tercih edilen mevcut etkinliklerle ve mekan kullanımını olumsuz yönde etkileyen faktörlerle ilişkisini, mekanlardaki kullanıcı memnuniyetini etkileyen beklentilerini, kentsel açık mekanların kullanımını kısıtlayan faktörleri ve bunların kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerine ve hangi kısıtlayıcıların hangi sıklıkla ve hangi sürede kullanımına bağlı olarak etkilediğini, mekanların kullanıcı gereksinim ve ihtiyaçlarına cevap verip vermediğini belirlemektir.

3.3.1. Kentsel Açık Mekanlarda Tercih Edilen Mevcut Etkinliklerin Belirlenmesi

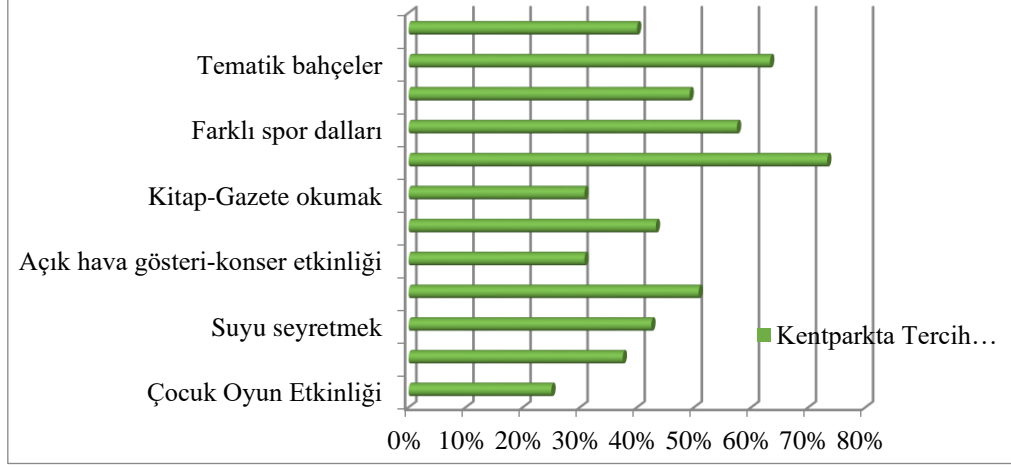
Bu bölümde kullanıcılarının tercih ettiği mevcut etkinlikler ve kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile bu etkinlikleri hangi sıklıkla ve hangi sürede gerçekleştirdiği belirlenecektir.

3.3.1.1. Kent Park

Kent Parkın kullanılma amacı, sırasıyla oturmak-sohbet etmek, tematik bahçeler, farklı spor dalları, piknik yapmak, alışveriş yapmak, yeme-içme etkinliği, suyu seyretmek, diğer aktiviteler, spor-egzersiz yapmak, açık hava gösteri-konseri etkinliği, kitap-gazete okumak ve çocuk oyun etkinliği olarak belirlenmektedir (Çizelge 3.18), (Şekil 3.6).

Çizelge 3.18. Kent Park kullanıcılarının tercih ettiği etkinlikler.

Bu alana hangi etkinlikleri yapmak için geliyorsunuz?	Kent Park				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Çocuk Oyun Etkinliği	30	25	90	75	120	1,7500
Spor-Egzersiz yapmak	45	37,5	75	62,5	120	1,6250
Suyu seyretmek	51	42,5	69	57,5	120	1,5750
Piknik yapmak	61	50,8	59	49,2	120	1,4917
Açık hava gösteri-konser etkinliği	37	30,8	83	69,2	120	1,6917
Yeme-içme etkinliği	52	43,3	68	56,7	120	1,5667
Kitap-Gazete okumak	37	30,8	83	69,2	120	1,6917
Oturmak-sohbet etmek	88	73,3	32	26,7	120	1,2667
Farklı spor dalları	69	57,5	51	42,5	120	1,4250
Alışveriş yapmak	59	49,2	61	50,8	120	1,5083
Tematik bahçeler	76	63,3	44	36,7	120	1,3667
Diğer	48	40	72	60	120	1,6000

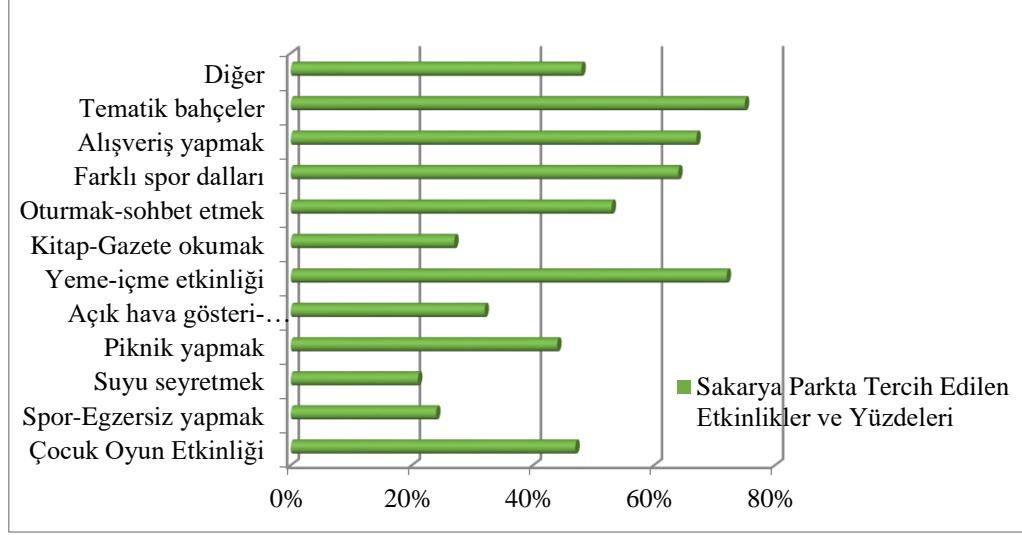
Şekil 3.6. Kent Park kullanıcılarının tercih ettiği etkinlikler ve yüzdeleri.

3.3.1.2. Sakarya Park

Sakarya Parkın kullanılma amacı sırasıyla tematik bahçeler, yeme-içme etkinliği, alışveriş yapmak, farklı spor dalları, oturmak-sohbet etmek, diğer aktiviteler, çocuk oyun etkinliği, piknik yapmak, açık hava gösteri-konser etkinliği, kitap-gazete okumak, spor-egzersiz yapmak ve suyu seyretmek olarak belirlenmektedir (Çizelge 3.19), (Şekil 3.7).

Çizelge 3.19. Sakarya Park kullanıcılarının tercih ettiği etkinlikler.

Bu alana hangi etkinlikleri yapmak için geliyorsunuz?	Sakarya Park				N	Ortalama Değer
	Evett(1)	%	Hayır (2)	%		
Çocuk Oyun Etkinliği	47	47	53	53	100	1,5300
Spor-Egzersiz yapmak	24	24	76	76	100	1,7600
Suyu seyretmek	21	21	79	79	100	1,7900
Piknik yapmak	44	44	56	56	100	1,5600
Açık hava gösteri-konser etkinliği	32	32	68	68	100	1,6800
Yeme-içme etkinliği	72	72	28	28	100	1,2800
Kitap-Gazete okumak	27	27	73	73	100	1,7300
Oturmak-sohbet etmek	53	53	47	47	100	1,4700
Farklı spor dalları	64	64	36	36	100	1,3600
Alışveriş yapmak	67	67	33	33	100	1,3300
Tematik bahçeler	75	75	25	25	100	1,2500
Diğer	48	48	52	52	100	1,5200

Şekil 3.7. Sakarya Park kullanıcılarının tercih ettiği etkinlikler ve yüzdeleri.

3.3.2. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Tercih Ettikleri Mevcut Etkinliklerin İlişkisi

Kentsel açık mekanlardaki kullanıcıların en çok hangi etkinlikleri tercih ettiklerini ve sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla frekans dağılımları belirlenmiştir. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile tercih ettikleri etkinlikler arasında hangi kriterlerin anlamlı olduğunu belirlemek amacıyla χ^2 testi yapılmıştır. χ^2 testi sonucuna göre p [Sig.(2-tailed)] değeri 0,05'den küçük olan değerler arasında farklılık bulunmaktadır [91].

3.3.2.1. Kent Park

Kullanıcı özellikleri ile kullanıcıların Kent Parkta tercih ettikleri etkinliklerin χ^2 testine göre çıkan sonuçları şekilde gösterilmiştir (Çizelge 3.20).

Çizelge 3.20. Kullanıcı özellikleri ile Kent Parkta tercih edilen etkinliklerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Yeme-içme etkinliği*Cinsiyet	4,380	0,036
Çocuk oyun etkinliği*Meslek	19,304	0,004
Çocuk oyun etkinliği*Eğitim	11,592	0,021
Açık hava gösteri-konser etkinliği*Eğitim	12,121	0,016

(p<0,05)

Yeme-içme etkinliği kullanıcı özelliklerinden cinsiyete göre istatistiksel açıdan farklılık göstermektedir. Kadın kullanıcılar erkek kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 4,380, Sig.: 0,036).

Çocuk oyun etkinliği kullanıcı özelliklerinden meslek durumuna göre istatistiksel açıdan farklılık göstermektedir. Öğrenciler diğer meslek gruplarındaki kullanıcılara göre çocuk oyun etkinliğini daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 19,304, Sig.: 0,004).

Çocuk oyun etkinliği kullanıcı özelliklerinden eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan farklılık tespit edilmiştir. Üniversite mezunları diğer eğitim düzeyindeki kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 11,592, Sig.: 0,021).

Açık hava gösteri-konser etkinliği ile kullanıcı özelliklerinden eğitim durumu arasında istatistiksel açıdan farklılık görülmektedir. Üniversite mezunları diğer eğitim düzeyindeki kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 12,121, Sig.: 0,016).

3.3.2.2. Sakarya Park

Kullanıcı özellikleri ile kullanıcıların Sakarya Parkta tercih ettikleri etkinliklerin χ^2 testine göre çıkan sonuçları şekilde verilmiştir (Çizelge 3.21).

Çizelge 3.21. Kullanıcı özellikleri ile Sakarya Parkta tercih edilen etkinliklerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Çocuk oyun etkinliği*Yaş	20,163	0,000
Piknik yapma-dinlenme etkinliği*Yaş	14,596	0,006
Kitap-gazete okuma etkinliği*Cinsiyet	6,522	0,011
Farklı spor dalları*Cinsiyet	4,634	0,031
Alışveriş yapmak*Cinsiyet	7,144	0,008
Tematik bahçeleri seyretmek*Cinsiyet	8,755	0,003
Çocuk oyun etkinliği*Meslek	24,801	0,000
Oturmak-sohbet etmek*Meslek	21,069	0,002
Çocuk oyun etkinliği*Eğitim	17,579	0,001
Piknik yapma-dinlenme*Eğitim	14,012	0,007
Yeme-içme etkinliği*Eğitim	10,676	0,030

(p<0,05)

Çocuk oyun etkinliği ile kullanıcı özelliklerinden yaş durumu arasında istatistiksel açıdan farklılık görülmektedir. 26-40 yaş arası kullanıcılar diğer yaş gruplarında olan kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 20,163, Sig.: 0,000).

Piknik yapma-dinlenme etkinliği ile kullanıcı özelliklerinden yaş durumu arasında istatistiksel olarak farklılık tespit edilmiştir. 26-40 yaş arası kullanıcılar diğer yaş gruplarında olan kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 14,596, Sig.: 0,006).

Kitap-gazete okuma etkinliği kullanıcı özelliklerinden cinsiyete göre istatistiksel açıdan farklılık göstermektedir. Kadın kullanıcılar erkeklere göre bu etkinliği daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 6,522, Sig.: 0,011).

Farklı spor dallarını tercih eden kullanıcılar ile kullanıcı özelliklerinden cinsiyete göre istatistiksel açıdan farklılık görülmektedir. Kadın kullanıcılar erkek kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 4,634, Sig.: 0,031).

Alışveriş yapmak için tercih eden kullanıcılar ile kullanıcı özelliklerinden cinsiyet arasında farklılık görülmektedir. Kadın kullanıcılar erkeklere göre daha fazla alışveriş yapmak için tercih etmektedir (χ^2 : 7,144, Sig.: 0,008).

Tematik bahçeleri seyretmeyi tercih eden kullanıcılar ile kullanıcı özelliklerinden cinsiyete göre farklılık tespit edilmiştir. Kadın kullanıcılar erkeklere göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 8,755, Sig.: 0,003).

Çocuk oyun etkinliği kullanıcı özelliklerinden meslek durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Ev hanımı olan kullanıcılar diğer meslek gruplarına göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 24,801, Sig.: 0,000).

Oturma-sohbet etme etkinliği kullanıcı özelliklerinden meslek durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Ev hanımı olan kullanıcılar diğer meslek gruplarında olan kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 21,069, Sig.: 0,002).

Çocuk oyun etkinliği ile kullanıcı özelliklerinden eğitim durumu arasında istatistiksel olarak farklılık görülmektedir. Lise mezunları diğer eğitim düzeylerindeki kullanıcılardan daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 17,579, Sig.: 0,001).

Piknik yapma-dinlenme etkinliği ile kullanıcı özelliklerinden eğitim durumu arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu görülmektedir. Lise ve üniversite mezunları diğer eğitim düzeyindeki kullanıcılara göre bu etkinliği daha fazla tercih etmektedir (χ^2 :

14,012, Sig.: 0,007).

Yeme-içme etkinliği ile kullanıcı özelliklerinden eğitim durumu arasında istatistiksel bakımdan farklılık olduğu görülmektedir. Üniversite mezunlarının diğer eğitim düzeyindeki kullanıcılara göre bu etkinliği daha fazla tercih ettikleri tespit edilmiştir (χ^2 : 10,676, Sig.: 0,030).

3.3.3. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Alan Kullanım Sıklıkları ve Kullanım Süreleri ile Tercih Ettikleri Mevcut Etkinliklerin İlişkisi

Kentsel açık mekanlardaki kullanıcıların en çok hangi etkinlikleri tercih ettiklerini ve kullanıcıların kullanım sıklıkları ve kullanım sürelerini belirlemek amacıyla frekans dağılımları belirlenmiştir. Kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile tercih ettikleri etkinlikler arasında hangi kriterlerin anlamlı olduğunu belirlemek amacıyla χ^2 testi yapılmıştır.

3.3.3.1. Kent Park

Kullanıcıların Kent Parkı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile tercih ettikleri etkinliklerin χ^2 testine göre çıkan sonuçları şekilde verilmiştir (Çizelge 3.22).

Çizelge 3.22. Kullanıcıların Kent Parkı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Kent Parkta tercih edilen etkinliklerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Açık hava gösteri-konser etkinliği*Kullanım süresi	10,322	0,035
Kitap-gazete okuma etkinliği*Kullanım süresi	9,794	0,044
Diğer etkinlikler*Kullanım süresi	17,441	0,002

($p < 0.05$)

Açık hava gösteri-konser etkinliği ile kullanıcıların alanı kullanım süresine göre istatistiksel açıdan farklılık olduğu görülmektedir. Alanda 2-3 saat arası zaman geçiren kullanıcılar diğer kullanım sürelerinde zaman geçiren kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 10,322, Sig.: 0,035).

Kitap-gazete okuma etkinliği ile kullanıcıların alanı kullanım süresi arasında istatistiksel açıdan farklılık olduğu görülmektedir. Alanda 1-2 saat arası zaman geçiren kullanıcılar diğer kullanım sürelerinde zaman geçiren kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 9,794, Sig.: 0,044).

Anket formunda belirtilen etkinlikler dışında tercih edilen diğer etkinlikler ile kullanım süresi arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu görülmektedir. Alanda 1-2 saat arası zaman geçiren kullanıcılar diğer kullanım sürelerinde zaman geçiren kullanıcılara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 17,441, Sig.: 0,002).

3.3.3.2. Sakarya Park

Kullanıcıların Sakarya Parkı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile tercih ettikleri etkinliklerin χ^2 testine göre çıkan sonuçları şekilde verilmiştir (Çizelge 3.23).

Çizelge 3.23. Kullanıcıların Sakarya Parkı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Sakarya Parkta tercih edilen etkinliklerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Spor ve egzersiz yapma*Kullanım sıklıkları	9,880	0,042
Suyu seyretme*Kullanım sıklıkları	9,590	0,048
Piknik yapma-dinlenme*Kullanım sıklıkları	13,329	0,010
Açık hava gösteri-konser etkinliği*Kullanım sıklıkları	9,795	0,044
Alışveriş yapma*Kullanım sıklıkları	14,946	0,005
Tematik bahçeleri seyretme*Kullanım sıklıkları	11,593	0,021
Çocuk oyun etkinliği*Kullanım süresi	24,030	0,000
Yeme-içme etkinliği*Kullanım süresi	20,512	0,000
Oturma-sohbet etme*Kullanım süresi	16,676	0,002
Alışveriş yapma*Kullanım süresi	17,196	0,016

(p<0,05)

Spor ve egzersiz yapma etkinliği kullanıcıların alanı kullanım sıklıklarına göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Ayda birkaç kez ve yılda birkaç kez gelen kullanıcılar diğer kullanım sıklıklarında gelenlere göre daha fazla bu etkinliği tercih etmektedir (χ^2 : 9,880, Sig.: 0,042).

Suyu seyretmek için gelen kullanıcılar ile kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu görülmektedir. Sakarya parka yılda birkaç kez gelen kullanıcılar diğer kullanım sıklıklarında gelenlere göre bu etkinliği daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 9,590, Sig.: 0,048).

Piknik yapmak-dinlenmek için gelen kullanıcılar ile kullanıcıların alanı kullanım

sıklıkları arasında istatistiksel olarak farklılık tespit edilmiştir. Alanı yılda birkaç kez kullanan kullanıcılar diğer kullanım sıklıklarında kullananlara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 13,329, Sig.: 0,01).

Açık hava gösteri-konser etkinliği ile kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları arasında istatistiksel olarak farklılık tespit edilmiştir. Alanı yılda birkaç kez kullanan kullanıcılar diğer kullanım sıklıklarında kullananlara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 9,795, Sig.: 0,044).

Alışveriş yapmak için tercih eden kullanıcılar ile kullanıcıların alanı kullanım sıklığı arasında farklılık görülmektedir. Alanı yılda birkaç kez kullanan kullanıcılar diğer kullanım sıklıklarında kullananlara göre daha fazla alışveriş yapmak için tercih etmektedir (χ^2 : 14,946, Sig.: 0,005).

Tematik bahçeleri seyretmeyi tercih eden kullanıcılar ile kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları arasında farklılık tespit edilmiştir. Alanı yılda birkaç kez kullananlar diğer kullanım sıklıklarında kullananlara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 11,593, Sig.: 0,021).

Çocuk oyun etkinliği ile kullanıcıların alanı kullanım süreleri arasında istatistiksel olarak farklılık tespit edilmiştir. Alanı 2-3 saat arası kullanan kullanıcılar diğer kullanım sürelerinde kullananlara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 24,030, Sig.: 0,00).

Yeme-içme etkinliği kullanıcıların alanı kullanım sürelerine göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Alanı 2-3 saat arası kullanan kullanıcılar diğer kullanım sürelerinde kullananlara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 20,512, Sig.: 0,00).

Oturma-sohbet etme etkinliği kullanıcıların alanı kullanım sürelerine göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Alanı 1-2 saat arası kullanan kullanıcılar diğer kullanım sürelerinde kullananlara göre daha fazla tercih etmektedir (χ^2 : 16,676, Sig.: 0,002).

Alışveriş yapmak için tercih eden kullanıcılar ile kullanıcıların alanı kullanım süreleri arasında farklılık görülmektedir. Alanı 1-2 saat arası kullanan kullanıcılar diğer kullanım sürelerinde kullananlara göre daha fazla alışveriş yapmak için tercih etmektedir (χ^2 : 17,196, Sig.: 0,016).

3.3.4. Kentsel Açık Mekanların Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Faktörler

Kentsel açık mekandaki kullanıcı memnuniyetsizliklerini belirlemek amacıyla rekreasyonel faaliyetleri ve mekanların kullanımını olumsuz yönde etkileyen faktörlerin

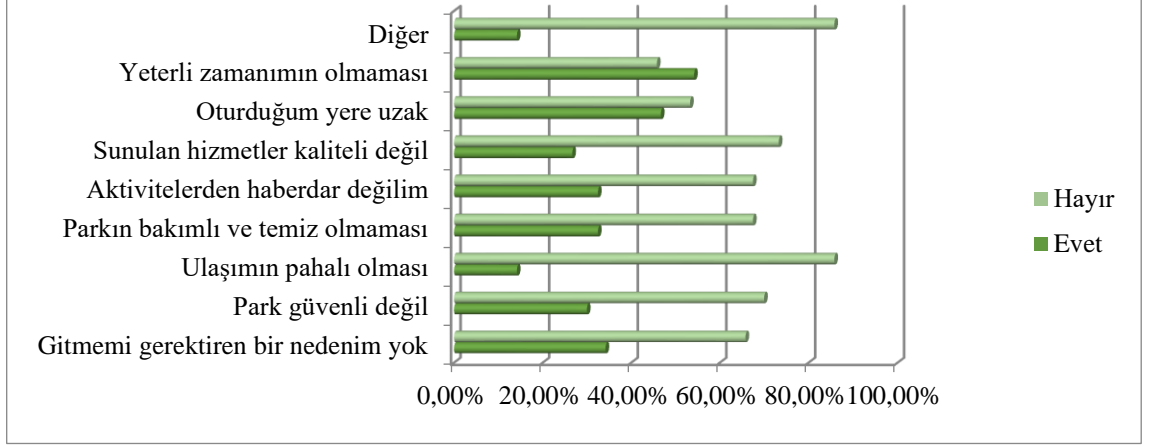
ve kullanıcılarının sosyo-demografik özellikleri ile kullanım sıklık ve süreleri ile olan ilişkilerinin frekans dağılımları belirlenmiştir. Bunun sonucunda rekreasyonel faaliyetleri olumsuz yönde etkileyen ve memnuniyetsizlik oluşturan etkenler tespit edilmiştir.

3.3.4.1. Kent Park

Kent Park kullanıcıları "Kent parkına sık gitmeme nedeniniz nedir?" sorusuna sırasıyla, en fazla yeterli zamanımın olmaması, oturduğum yere uzak, gitmemi gerektiren bir nedenim yok, parkın bakımlı ve temiz olmaması, aktivitelerden haberdar değilim, park güvenli değil, sunulan hizmetler kaliteli değil ve ulaşımın pahalı olması şeklinde cevaplar vermişlerdir (Çizelge 3.24), (Şekil 3.8).

Çizelge 3.24. Kullanıcıların Kent parka gitmesini olumsuz yönde etkileyen faktörler.

Kent Parkına sık gitmeme nedeniniz nedir?	Kent Park				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Gitmemi gerektiren bir nedenim yok	41	34,2	79	65,8	120	1,6583
Park güvenli değil	36	30	84	70	120	1,7000
Ulaşımın pahalı olması	17	14,2	103	85,8	120	1,8583
Parkın bakımlı ve temiz olmaması	39	32,5	81	67,5	120	1,6750
Aktivitelerden haberdar değilim	39	32,5	81	67,5	120	1,6750
Sunulan hizmetler kaliteli değil	32	26,7	88	73,3	120	1,7333
Oturduğum yere uzak	56	46,7	64	53,3	120	1,5333
Yeterli zamanımın olmaması	65	54,2	55	45,8	120	1,4583
Diğer	17	14,2	103	85,8	120	1,8583

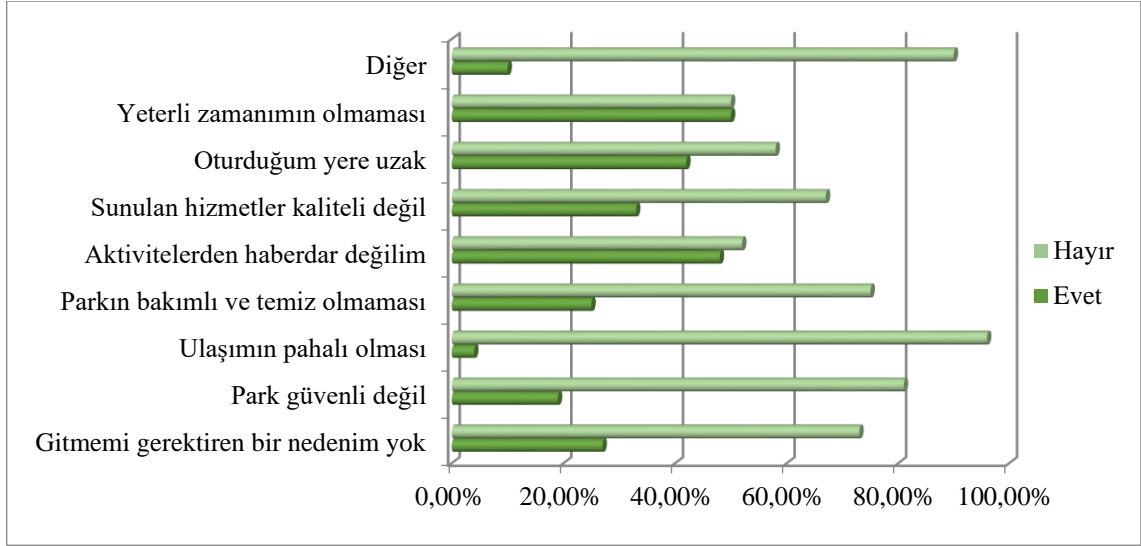
Şekil 3.8. Kullanıcıların Kent Parka gitmesini olumsuz yönde etkileyen faktörler ve yüzdeleri.

3.3.4.2. Sakarya Park

Sakarya Park kullanıcıları "Kent parkına sık gitmeme nedeniniz nedir?" sorusuna sırasıyla, en fazla "yeterli zamanımın olmaması, aktivitelerden haberdar değilim, oturduğum yere uzak, gitmemi gerektiren bir nedenim yok, parkın bakımlı ve temiz olmaması, park güvenli değil ve ulaşımın pahalı olması" şeklinde cevaplar vermişlerdir (Çizelge 3.25), (Şekil 3.9).

Çizelge 3.25. Kullanıcıların Sakarya Parka gitmesini olumsuz yönde etkileyen faktörler.

Kent parkına sık gitmeme nedeniniz nedir?	Sakarya Park				N	Ortalama Değer
	Evet (1)	%	Hayır (2)	%		
Gitmemi gerektiren bir nedenim yok	27	27	73	73	100	1,7300
Park güvenli değil	19	19	81	81	100	1,8100
Ulaşımın pahalı olması	4	4	96	96	100	1,9600
Parkın bakımlı ve temiz olmaması	25	25	75	75	100	1,7500
Aktivitelerden haberdar değilim	48	48	52	52	100	1,5200
Sunulan hizmetler kaliteli değil	33	33	67	67	100	1,6700
Oturduğum yere uzak	42	42	58	58	100	1,5800
Yeterli zamanımın olmaması	50	50	50	50	100	1,5000
Diğer	10	10	90	90	100	1,9000

Şekil 3.9. Kullanıcıların Sakarya Parka gitmesini olumsuz yönde etkileyen faktörler ve yüzdeleri.

3.3.5. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Kentsel Açık Mekanların Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Faktörlerin İlişkisi

Kentsel açık mekanların kullanımını en fazla engelleyen faktörler ve sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla frekans dağılımları belirlenmiştir. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile mekanların kullanımını en fazla engelleyen faktörler arasında hangi faktörlerin anlamlı olduğunu belirlemek amacıyla χ^2 testi yapılmıştır. Güven düzeyi, % 5'lik bir yanılma payıyla $p < 0,05$ alınmıştır.

3.3.5.1. Kent Park

Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Kent Parktaki mekanların kullanımını en fazla engelleyen faktörlerin χ^2 testine göre çıkan sonuçları aşağıda verilmiştir (Çizelge 3.26).

Çizelge 3.26. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Kent Park kullanımını engelleyen faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Kullanıcıların yeterli zamanlarının olmaması*Yaş	13,053	0,011
Parkın bakımlı ve temiz olmaması*Eğitim	10,863	0,028

($p < 0,05$)

Kullanıcıların yeterli zamanlarının olmaması ile kullanıcı özelliklerinden yaş durumu

arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu durum 16-25 yaşları arasında olan kullanıcıları diğer yaş gruplarında olan kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 13,053, Sig.: 0,011).

Parkın bakımlı ve temiz olmaması kullanıcı özelliklerinden eğitim durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Bu durum üniversite mezunlarını diğer eğitim düzeyinde olan kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 10,863, Sig.: 0,028).

3.3.5.2. Sakarya Park

Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Sakarya Parktaki mekanların kullanımını en fazla engelleyen faktörlerin χ^2 testine göre çıkan sonuçları aşağıda verilmiştir (Çizelge 3.27).

Çizelge 3.27. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Sakarya Park kullanımını engelleyen faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Kullanıcıların yeterli zamanlarının olmaması*Yaş	11,326	0,023
Sunulan hizmetlerin kaliteli olmaması*Cinsiyet	4,509	0,034
Oturdukları yere uzak olması*Meslek	14,498	0,025
Ulaşımın pahalı olması*Eğitim	14,745	0,005

(p<0,05)

Kullanıcıların yeterli zamanlarının olmaması ile kullanıcı özelliklerinden yaş durumu arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu durum 26-40 yaşları arasında olan kullanıcıları diğer yaş gruplarında olan kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 11,326, Sig.: 0,023).

Sunulan hizmetlerin kaliteli olmaması kullanıcı özelliklerinden cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Bu durum kadın kullanıcıları erkeklere göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 4,509, Sig.: 0,034).

Alanın kullanıcıların oturdukları yere uzak olması kullanıcı özelliklerinden meslek durumuna göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Bu durum öğrenci ve ev hanımı olan kullanıcıları diğer meslek gruplarında olan kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 14,498, Sig.: 0,025).

Ulaşımın pahalı olması ile kullanıcı özelliklerinden eğitim düzeyi arasında istatistiksel farklılık görülmektedir. Bu durum üniversite mezunlarını kısıtlamamaktadır (χ^2 : 14,745,

Sig.: 0,005).

3.3.6. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanım Sıklıkları ve Kullanım Süreleri ile Kentsel Açık Mekanların Kullanımını Olumsuz Yönde Etkileyen Faktörlerin İlişkisi

Kentsel açık mekanların kullanımını olumsuz yönde etkileyen faktörler ile kullanıcıların kullanım sıklıkları ve kullanım sürelerini belirlemek amacıyla frekans dağılımları belirlenmiştir. Kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile kullanıcıların mekanları kullanımlarını olumsuz yönde etkileyen nedenler arasında hangi faktörlerin anlamlı olduğunu belirlemek amacıyla χ^2 testi yapılmıştır. Güven düzeyi, % 5'lik bir yanılma payıyla $p < 0,05$ alınmıştır.

3.3.6.1. Kent Park

Kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile kullanıcıların Kent Parka gitmelerini olumsuz yönde etkileyen faktörler arasında anlamlı bir ilişki tespit etmek amacıyla yapılan χ^2 testine göre hiç bir kısıtlayıcı faktör tespit edilmemiştir.

3.3.6.2. Sakarya Park

Kullanıcıların Sakarya Parkı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile kullanıcıların Sakarya parka gitmelerini olumsuz yönde etkileyen faktörler arasındaki ilişkinin χ^2 testine göre çıkan sonuçları aşağıda verilmiştir (Çizelge 3.28).

Çizelge 3.28. Kullanıcıların parkı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Sakarya Park kullanımını engelleyen faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Gitmelerini gerektiren bir nedenlerinin olmaması*Kullanım sıklıkları	18,406	0,001
Aktivitelerden haberdar olmamaları*Kullanım sıklıkları	9,620	0,047
Oturdukları yere uzak olması*Kullanım sıklıkları	9,674	0,046
Ulaşımın pahalı olması*Kullanım süresi	12,651	0,013
Parkin temiz ve bakımlı olmaması*Kullanım süresi	27,102	0,000
Aktivitelerden haberdar olmamaları*Kullanım süresi	11,032	0,026

($p < 0,05$)

Kullanıcıların gitmelerini gerektiren bir nedenlerinin olmaması, alanı kullanım sıklıklarına göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Bu durum alanı yılda birkaç

kez kullanan kullanıcıları diğer kullanım sıklıklarında kullanan kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 18,406, Sig.: 0,001).

Kullanıcılarının alandaki aktivitelerden haberdar olmamaları, alanı kullanım sıklıklarına göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Bu durum alanı yılda birkaç kez kullanan kullanıcıları diğer kullanım sıklıklarında kullanan kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 9,620, Sig.: 0,047).

Alanın kullanıcıların oturdukları yere uzak olması, alanı kullanım sıklıklarına göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Bu durum alanı yılda birkaç kez kullanan kullanıcıları diğer kullanım sıklıklarında kullanan kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 9,674, Sig.: 0,046).

Ulaşımın pahalı olması ile kullanıcıların alanı kullanım süreleri arasında istatistiksel olarak farklılık görülmektedir. Bu durum 1-2 saat arası alanı kullananları kısıtlamamaktadır. (χ^2 : 12,651, Sig.: 0,013).

Parkın temiz ve bakımlı olmaması kullanıcıların alanı kullanım süreleri ile istatistiksel açıdan farklılık göstermektedir. Bu durum alanı 2-3 saat arasında kullananları diğer kullanım sürelerinde kullananlara göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 27,102, Sig.: 0,00).

Kullanıcılarının alandaki aktivitelerden haberdar olmamaları, alanı kullanım sürelerine göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Bu durum alanı 1-2 saat arasında kullanan kullanıcıları diğer kullanım sıklıklarında kullanan kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 11,032, Sig.: 0,026).

3.3.7. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcı Memnuniyetini Etkileyen Beklentiler

Bu bölümde ise 18 sorudan oluşan "Alana gelmeden önce beklentileri" ve "Alana geldikten sonra beğenileri" şeklinde iki alt başlıkta kullanıcıların memnuniyet derecesi ölçülmüştür. 5'li Likert Ölçeği'nden yararlanılmıştır ve "5" Kesinlikle Katılıyorum, "1" Kesinlikle Katılmıyorum olarak belirlenmiştir. Bu beklentiler doğrultusunda mekanların kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayıp karşılamadığı belirlenmiştir.

3.3.7.1. Kent Park

Araştırmada kullanıcıların alana gelmeden önce beklentileri ve geldikten sonra beğenileri karşılaştırılmış ve aralarında benzerlik olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Samples T-Test) tablosunda

yer alan tüm p [Sig.(2-tailed)] değerlerinin 0,05'den küçük olduğu görülmektedir. Yani kullanıcıların alana gelmeden önceki beklentileri ve geldikten sonraki beğenilerinin ortalaması alındığında aralarında fark olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda tüm faktörlerde gelmeden önce beklentinin daha fazla olduğu görülmektedir ve kullanıcıların geldikten sonra alanın beklentilerini karşılamadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 3.29).

Çizelge 3.29. Kent Park kullanıcılarının alana gelmeden önceki beklenti ve geldikten sonraki beğenilerinin karşılaştırılması.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)	Ortalama	Std. Sapma	Std. Ort. Hatası	t	df	p	
Kriter 1- Bu alanda bir etkinlikten bir diğer etkinliğe rahatlıkla ulaşabiliyorum.	1.4a-1.4b	1,40	,87	,07	17,64	119	,000
Kriter 2- Bu alandaki etkinliklerden Park bütünündeki etkinliklere rahatlıkla ulaşabiliyorum.	1.5a-1.5b	1,28	,82	,07	17,10	119	,000
Kriter 3- Bu alandaki etkinlik mekanları yeterlidir.	1.6a-1.6b	2,06	1,09	,09	20,76	119	,000
Kriter 4- Bu alana gelirken alana girişi rahatlıkla bulabiliyorum.	1.7a-1.7b	,99	,77	,07	14,06	119	,000
Kriter 5- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) yeterlidir.	1.8a-1.8b	1,84	1,18	,10	17,08	119	,000
Kriter 6- Bu alanda donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) rahat ve kullanışlıdır.	1.9a-1.9b	1,77	1,08	,09	17,99	119	,000
Kriter 7- Bu alandaki döşeme elemanları yürümek için rahat ve kullanışlıdır.	1.10a-1.10b	1,42	1,01	,09	15,33	119	,000
Kriter 8- Bu alanı kullanan başka insanların varlığı güvende olmamı sağlıyor.	1.11a-1.11b	1,44	1,16	,10	13,55	119	,000
Kriter 9- Bu alanı akşamları rahatlıkla kullanıyorum.	1.12a-1.12b	1,90	1,18	,10	17,58	119	,000
Kriter 10- Bu alandaki donatı elemanlarını (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından beğeniyorum.	1.13a-1.13b	1,57	1,06	,09	16,17	119	,000
Kriter 11- Bu alandaki yer döşeme kaplamalarını biçim- doku- renk açısından beğeniyorum.	1.14a-1.14b	1,41	1,05	,09	14,67	119	,000
Kriter 12- Bu alandaki yeşil alanların görünümünü beğeniyorum.	1.15a-1.15b	,96	,84	,07	12,46	119	,000
Kriter 13- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	1.16a-1.16b	1,55	1,06	,09	15,90	119	,000

Çizelge 3.29. (devam). Kent Park kullanıcılarının alana gelmeden önceki beklenti ve geldikten sonraki beğenilerinin karşılaştırılması.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)		Ortalama	Std. Sapma	Std. Ort. Hatası	t	df	p
Kriter 14- Bu alandaki yer döşeme kaplamaları biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	1.17a- 1.17b	1,45	1,02	,09	15,53	119	,000
Kriter 15- Bu alandaki döşeme kaplamaları temiz ve bakımlıdır.	1.18a- 1.18b	1,79	1,08	,09	18,10	119	,000
Kriter 16- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) temiz ve bakımlıdır.	1.19a- 1.19b	1,68	1,06	,09	17,37	119	,000
Kriter 17- Bu alandaki yeşil alanlar temiz ve bakımlıdır.	1.20a- 1.20b	1,57	1,04	,09	16,55	119	,000
Kriter 18- Bu alan etkinlik mekanları, donatılar, döşeme kaplamaları ve yeşil alanların bütünlüğü açısından memnun edicidir.	1.21a- 1.21b	1,65	,95	,08	18,98	119	,000

a: gelmeden önce beklenti b: geldikten sonra beğeni; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0.05)

Çizelge 3.30. Kent Park kullanıcılarının alana gelmeden önceki beklentilerinin ve geldikten sonraki beğenilerinin ortalama değerleri.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)		Ortalama	N	Std. Sapma	Std. Ort. Hatası
Kriter 1- Bu alanda bir etkinlikten bir diğer etkinliğe rahatlıkla ulaşabiliyorum.	1.4a	4,9000	120	,35266	,03219
	1.4b	3,4917	120	,85990	,07850
Kriter 2- Bu alandaki etkinliklerden Park bütünündeki etkinliklere rahatlıkla ulaşabiliyorum.	1.5a	4,8667	120	,54900	,05012
	1.5b	3,5833	120	,87528	,07990
Kriter 3- Bu alandaki etkinlik mekanları yeterlidir.	1.6a	4,8583	120	,55452	,05062
	1.6b	2,7917	120	1,02814	,09386
Kriter 4- Bu alana gelirken alana girişi rahatlıkla bulabiliyorum.	1.7a	4,9833	120	,12856	,01174
	1.7b	3,9917	120	,78318	,07149
Kriter 5- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) yeterlidir.	1.8a	4,9083	120	,28976	,02645
	1.8b	3,0667	120	1,13562	,10367
Kriter 6- Bu alanda donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) rahat ve kullanışlıdır.	1.9a	4,9000	120	,30126	,02750
	1.9b	3,1250	120	1,04971	,09582

Çizelge 3.30. (devam). Kent Park kullanıcılarının alana gelmeden önceki beklentilerinin ve geldikten sonraki beğenilerinin ortalama değerleri.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)		Ortalama	N	Std. Sapma	Std. Ort. Hatası
Kriter 7- Bu alandaki döşeme elemanları yürümek için rahat ve kullanışlıdır.	1.10a	4,9000	120	,35266	,03219
	1.10b	3,4917	120	,85990	,07850
Kriter 8- Bu alanı kullanan başka insanların varlığı güvende olmamı sağlıyor.	1.11a	4,8667	120	,54900	,05012
	1.11b	3,5833	120	,87528	,07990
Kriter 9- Bu alanı akşamları rahatlıkla kullanıyorum.	1.12a	4,8583	120	,55452	,05062
	1.12b	2,7917	120	1,02814	,09386
Kriter 10- Bu alandaki donatı elemanlarını (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından beğeniyorum.	1.13a	4,9833	120	,12856	,01174
	1.13b	3,9917	120	,78318	,07149
Kriter 11- Bu alandaki yer döşeme kaplamalarını biçim- doku- renk açısından beğeniyorum.	1.14a	4,9083	120	,28976	,02645
	1.14b	3,0667	120	1,13562	,10367
Kriter 12- Bu alandaki yeşil alanların görünümünü beğeniyorum.	1.15a	4,9000	120	,30126	,02750
	1.15b	3,1250	120	1,04971	,09582
Kriter 13- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	1.16a	4,9583	120	,20066	,01832
	1.16b	3,5333	120	,99523	,09085
Kriter 14- Bu alandaki yer döşeme kaplamaları biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	1.17a	4,7667	120	,61812	,05643
	1.17b	3,3250	120	1,09362	,09983
Kriter 15- Bu alandaki döşeme kaplamaları temiz ve bakımlıdır.	1.18a	4,8833	120	,34746	,03172
	1.18b	2,9833	120	1,13006	,10316
Kriter 16- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) temiz ve bakımlıdır.	1.19a	4,8000	120	,47809	,04364
	1.19b	3,2250	120	,99124	,09049
Kriter 17- Bu alandaki yeşil alanlar temiz ve bakımlıdır.	1.20a	4,7583	120	,53446	,04879
	1.20b	3,3417	120	,94820	,08656
Kriter 18- Bu alan etkinlik mekanları, donatılar, döşeme kaplamaları ve yeşil alanların bütünlüğü açısından memnun edicidir.	1.21a	4,8833	120	,39286	,03586
	1.21b	3,9167	120	,79477	,07255

a: gelmeden önce beklenti b: geldikten sonra beğeni; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0,05)

Anket sonuçlarından edinilen bulgulara göre kullanıcıların alana gelmeden önce beklentilerinin ve alana geldikten sonra beğenilerinin ortalamaları tabloda görüldüğü gibidir. Kent Park kullanıcılarının alana gelmeden önceki beklentilerinin ve alana geldikten sonraki beğenilerinin ortalamalarını alındığında arasında en fazla fark bulunan "Bu alandaki etkinlik mekanları yeterlidir (Kriter 3)", "Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) yeterlidir (Kriter 5)", "Bu alanı akşamları rahatlıkla kullanıyorum (Kriter 9)" olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.31). Kullanıcılar kent parkına gelmeden önce alandaki etkinlik mekanlarının ve alandaki donatı elemanlarının yeterli olduğunu düşünmektedir fakat alana geldikten sonra alanın beklentilerini karşılamadıklarını, etkinlik alanlarını ve donatı elemanlarını yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kullanıcılar kent parkına gelmeden önce alanı akşamları rahatlıkla kullanabileceklerini düşünürken alana geldikten sonra alanı akşamları rahatlıkla kullanamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çizelge 3.31. Kent Park kullanıcılarının beklenti ve beğenileri arasında en fazla fark bulunan kriterler.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)		Ort.	p
Kriter 3	1.6a-1.6b	2,06667	,000
Kriter 5	1.8a-1.8b	1,84167	,000
Kriter 9	1.12a-1.12b	1,90000	,000

a: gelmeden önce beklenti b: geldikten sonra beğeni; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0.05).

Kent Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentilerinin ve alana geldikten sonra beğenilerinin ortalamaları alındığında arasında en az fark bulunan "Bu alana girerken alana girişi rahatlıkla bulabiliyorum (Kriter 4)", "Bu alandaki yer döşeme kaplamalarını biçim- doku- renk açısından beğeniyorum (Kriter 11)", "Bu alandaki yeşil alanların görünümünü beğeniyorum (Kriter 12)" olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.32).

Çizelge 3.32. Kent Park kullanıcılarının beklenti ve beğenileri arasında en az fark bulunan kriterler.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)		Ort.	p
Kriter 4	1.7a-1.7b	1,28333	,000

Çizelge 3.32. (devam). Kent Park kullanıcılarının beklenti ve beğenileri arasında en az fark bulunan kriterler.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)		Ort.	p
Kriter 11	1.14a-1.14b	,99167	,000
Kriter 12	1.15a-1.15b	,96667	,000

a: gelmeden önce beklenti b: geldikten sonra beğeni; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0.05)

Kent Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentilerinin ve alana geldikten sonra beğenilerinin ortalamaları alındığında "Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir (Kriter 13)" ve "Bu alandaki döşeme kaplamaları temiz ve bakımlıdır (Kriter 15)" değerlendirmeleri arasında p değerlerinin 0,05'den büyük olduğu görülmektedir ve bu durumda aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

3.3.7.2. Sakarya Park

Araştırmada park kullanıcıların alana gelmeden önce beklentileri ve geldikten sonra beğenileri karşılaştırılmış ve aralarında benzerlik olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Samples T-Test) tablosunda yer alan tüm p değerlerinin 0,05'den küçük olduğu görülmektedir. Yani kullanıcıların alana gelmeden önce beklentilerinin ve geldikten sonra beğenilerinin ortalaması alındığında aralarında fark olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda gelmeden önce beklentinin daha fazla olduğu görülmektedir ve kullanıcıların geldikten sonra alanın beklentilerini karşılamadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 3.33).

Çizelge 3.33. Sakarya Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentileri ve geldikten sonraki beğenilerinin karşılaştırılması.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)		Ortalama	Std. Sapma	Std. Ort. Hatası	t	df	p
Kriter 1- Bu alanda bir etkinlikten bir diğer etkinliğe rahatlıkla ulaşabiliyorum.	1.4a-1.4b	1,39000	,83	,08	16,555	99	,000
Kriter 2- Bu alandaki etkinliklerden Park bütünündeki etkinliklere rahatlıkla ulaşabiliyorum.	1.5a-1.5b	1,32000	,80	,08	16,448	99	,000
Kriter 3- Bu alandaki etkinlik mekanları yeterlidir.	1.6a-1.6b	2,23000	1,26	,12	17,668	99	,000

Çizelge 3.33. (devam). Sakarya Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentileri ve geldikten sonraki beğenilerinin karşılaştırılması.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)		Ortalama	Std. Sapma	Std. Ort. Hatası	t	df	p
Kriter 4- Bu alana gelirken alana girişi rahatlıkla bulabiliyorum.	1.7a-1.7b	1,23000	,88	,08	13,883	99	,000
Kriter 5- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) yeterlidir.	1.8a-1.8b	1,37000	,99	,09	13,818	99	,000
Kriter 6- Bu alanda donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) rahat ve kullanışlıdır.	1.9a-1.9b	1,62000	1,11	,11	14,501	99	,000
Kriter 7- Bu alandaki döşeme elemanları yürümek için rahat ve kullanışlıdır.	1.10a-1.10b	1,25253	,96	,09	12,955	98	,000
Kriter 8- Bu alanı kullanan başka insanların varlığı güvende olmamı sağlıyor.	1.11a-1.11b	1,31000	1,00	,10	13,074	99	,000
Kriter 9- Bu alanı akşamları rahatlıkla kullanıyorum.	1.12a-1.12b	2,11000	1,24	,12	16,929	99	,000
Kriter 10- Bu alandaki donatı elemanlarını (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından beğeniyorum.	1.13a-1.13b	1,46465	1,02333	,10285	14,241	98	,000
Kriter 11- Bu alandaki yer döşeme kaplamalarını biçim-doku- renk açısından beğeniyorum.	1.14a-1.14b	1,39000	,97333	,09733	14,281	99	,000
Kriter 12- Bu alandaki yeşil alanların görünümünü beğeniyorum.	1.15a-1.15b	1,37374	,98546	,09904	13,870	98	,000
Kriter 13- Bu alandaki donatı elemanları biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	1.16a-1.16b	1,09091	,65607	,06594	16,545	98	,000
Kriter 14- Bu alandaki yer döşeme kaplamaları biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	1.17a-1.17b	1,11000	,70918	,07092	15,652	99	,000
Kriter 15- Bu alandaki döşeme kaplamaları temiz ve bakımlıdır.	1.18a-1.18b	1,87000	1,11604	,11160	16,756	99	,000
Kriter 16- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) temiz ve bakımlıdır.	1.19a-1.19b	2,07000	1,08484	,10848	19,081	99	,000
Kriter 17- Bu alandaki yeşil alanlar temiz ve bakımlıdır.	1.20a-1.20b	1,97000	1,09595	,10960	17,975	99	,000
Kriter 18- Bu alan etkinlik mekanları, donatılar, döşeme kaplamaları ve yeşil alanların bütünlüğü açısından memnun edicidir.	1.21a-1.21b	1,58000	1,07478	,10748	14,701	99	,000

a: gelmeden önce beklenti b: geldikten sonra beğeni; Kesinlikle katlıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0.05)

Anket sonuçlarından edinilen bulgulara göre kullanıcıların alana gelmeden önceki beklentileri ve alana geldikten sonraki beğenilerinin ortalamaları Çizelge 3.34'de görüldüğü gibidir.

Çizelge 3.34. Sakarya Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentilerinin ve geldikten sonraki beğenilerinin ortalama değerleri.

Bağımlı 2-Örneklem T-Testi					
(Paired Sample T-Test)					
		Ortalama	N	Std. Sapma	Std. Ort. Hatası
Kriter 1- Bu alanda bir etkinlikten bir diğer etkinliğe rahatlıkla ulaşabiliyorum.	1.4a	4,9600	100	,19695	,01969
	1.4b	3,5700	100	,86754	,08675
Kriter 2- Bu alandaki etkinliklerden Park bütünündeki etkinliklere rahatlıkla ulaşabiliyorum.	1.5a	4,9500	100	,21904	,02190
	1.5b	3,6300	100	,81222	,08122
Kriter 3- Bu alandaki etkinlik mekanları yeterlidir.	1.6a	4,9700	100	,17145	,01714
	1.6b	2,7400	100	1,24414	,12441
Kriter 4- Bu alana gelirken alana girişi rahatlıkla bulabiliyorum.	1.7a	4,9500	100	,21904	,02190
	1.7b	3,7200	100	,87709	,08771
Kriter 5- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) yeterlidir.	1.8a	4,9700	100	,17145	,01714
	1.8b	3,6000	100	,96400	,09640
Kriter 6- Bu alanda donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) rahat ve kullanışlıdır.	1.9a	4,8700	100	,36667	,03667
	1.9b	3,2500	100	1,06719	,10672
Kriter 7- Bu alandaki döşeme elemanları yürümek için rahat ve kullanışlıdır.	1.10a	4,8586	99	,40432	,04064
	1.10a	3,6061	99	,91270	,09173
Kriter 8- Bu alanı kullanan başka insanların varlığı güvende olmamı sağlıyor.	1.11a	4,8400	100	,41972	,04197
	1.11b	3,5300	100	,98939	,09894
Kriter 9- Bu alanı akşamları rahatlıkla kullanıyorum.	1.12a	4,9100	100	,32083	,03208
	1.12b	2,8000	100	1,18918	,11892
Kriter 10- Bu alandaki donatı elemanlarını (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından beğeniyorum.	1.13a	4,8990	99	,36407	,03659
	1.13b	3,4343	99	,99141	,09964
Kriter 11- Bu alandaki yer döşeme kaplamalarını biçim- doku- renk açısından beğeniyorum.	1.14a	4,8900	100	,37322	,03732
	1.14b	3,5000	100	,95874	,09587

Çizelge 3.34. (devam). Sakarya Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentilerinin ve geldikten sonraki beğenilerinin ortalama değerleri.

		Ortalama	N	Std. Sapma	Std. Ort. Hatası
Kriter 12- Bu alandaki yeşil alanların görünümünü beğeniyorum.	1.15a	4,9293	99	,25764	,02589
	1.15b	3,5556	99	,97124	,09761
Kriter 13- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	1.16a	4,8283	99	,40508	,04071
	1.16b	3,7374	99	,69379	,06973
Kriter 14- Bu alandaki yer döşeme kaplamaları biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	1.17a	4,8700	100	,33800	,03380
	1.17b	3,7600	100	,74019	,07402
Kriter 15- Bu alandaki döşeme kaplamaları temiz ve bakımlıdır.	1.18a	4,9400	100	,23868	,02387
	1.18b	3,0700	100	1,05653	,10565
Kriter 16- Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) temiz ve bakımlıdır.	1.19a	4,9500	100	,21904	,02190
	1.19b	2,8800	100	1,04717	,10472
Kriter 17- Bu alandaki yeşil alanlar temiz ve bakımlıdır.	1.20a	4,9700	100	,17145	,01714
	1.20b	3,0000	100	1,07309	,10731
Kriter 18- Bu alan etkinlik mekanları, donatılar, döşeme kaplamaları ve yeşil alanların bütünlüğü açısından memnun edicidir.	1.21a	4,9100	100	,32083	,03208
	1.21b	3,3300	100	1,01559	,10156

a: gelmeden önce beklenti b: geldikten sonra beğeni; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0.05)

Sakarya Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentileri ve alana geldikten sonra beğenilerinin ortalamalarını alındığında arasında en fazla fark bulunan "Bu alandaki etkinlik mekanları yeterlidir (Kriter 3)", "Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) temiz ve bakımlıdır (Kriter 16)", "Bu alandaki yeşil alanlar temiz ve bakımlıdır (Kriter 17)" olarak belirlenmiştir. Kullanıcılar kent parkına gelmeden önce alandaki etkinlik mekanlarının yeterli olduğunu düşünmektedir fakat alana geldikten sonra alanın beklentilerini karşılamadıklarını, etkinlik alanlarını yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kullanıcılar kent parkına gelmeden önce alandaki donatı elemanlarının ve bu alandaki yeşil alanların temiz ve bakımlı olduğu düşünürken alana geldikten sonra temiz ve bakımlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 3.35).

Çizelge 3.35. Sakarya Park kullanıcılarının beklentileri ve beğenileri arasında en fazla fark bulunan kriterler.

	Ort.	p
Kriter 3 1.6a-1.6b	2,23000	,000
Kriter 16 1.19a-1.19b	2,07000	,000
Kriter 17 1.20a-1.20b	1,97000	,000

a: gelmeden önce beklenti b: geldikten sonra beğeni; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0.05)

Sakarya Park kullanıcılarının alana gelmeden önce beklentileri ve alana geldikten sonra beğenilerinin ortalamaları alındığında arasında en az fark bulunan " Bu alandaki yeşil alanların görünümünü beğeniyorum (Kriter 12)", " Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir (Kriter 13) ", " Bu alandaki yer döşeme kaplamaları biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir. (Kriter 14) " olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.36).

Çizelge 3.36. Sakarya Park kullanıcılarının beklentileri ve beğenileri arasında en az fark bulunan kriterler.

	Ort.	p
Kriter 12 1.15a-1.15b	,96970	,023
Kriter 13 1.16a-1.16b	1,09091	,000
Kriter 14 1.17a-1.17b	1,11000	,000

a: gelmeden önce beklenti b: geldikten sonra beğeni; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0.05)

3.3.8. Rekreatif Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Kısıtlayıcılar

3.3.8.1. Kent Park

Bu çalışmada kısıtlayıcıların katılıma etkisi üzerine 8 adet kriter değerlendirilmiştir. Bu kriterleri açıklayabilmek için Faktör analizi yapılmıştır ve analiz sonucunda kriterler iki grupta toplanmıştır. Bu faktörler etki derecelerine göre sırasıyla KFII (Teknik özellikler), KFI (Estetik özellikler) olarak gruplanmaktadır. Yapılan faktör analizinde 0,5 altındaki faktör değerleri güvenilirliği düşürdüğü ve hiç bir sanal kümede anlamlı bulunmadığı için çıkarılmıştır. Çıkarılan 10 adet kriter sonucunda toplam varyans değeri % 65,173, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) uygunluk değeri 0,855, Bartlett küresellik

değeri 594,276 ve Sig. 0,00 ile açıklanmaktadır ve bu değerler analizin açıklanabilirliği açısından oldukça yeterli kabul edilmektedir. Güvenilirlik analizi için Cronbach's alfa tekniği, (kısa adıyla alfa tekniği) en çok kullanılan teknikler arasında yer almaktadır. Güvenilirlik katsayısı 0 ile 1 arasında değerler alır ve bu değer 1'e yaklaştıkça güvenilirlikte artar [93]. Bu çalışma kapsamında kısıtlayıcı faktör gruplarının güvenilirliği de Cronbach's alfa değeri ile açıklanmaktadır. Faktör grupları ve analiz verileri Çizelge 3.37'de açıklanmıştır.

I. Faktör (Estetik özellikler) % 34,932 varyansla açıklanmaktadır ve Cronbach's alpha değeri 0,830'dir. Analiz sonucunda ulaşılan alfa değeri bu faktörün yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir [93]. Faktöre 4 adet kısıtlayıcı kriteri girmektedir. Bu kriterlerin ortak özelliği estetik özellikler ile ilgili olmalarıdır. Bu alandaki yer döşeme kaplamalarının biçim-doku-renk açısından beğenilmemesi, alandaki donatı elemanlarının (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından beğenilmemesi, alandaki donatı ve yer döşeme elemanlarının (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermemesi en fazla etkili olmuştur.

II. Faktör (Teknik özellikler) % 30,241 varyansla açıklanmaktadır ve Cronbach's alpha değeri 0,795'dir. Analiz sonucunda ulaşılan alfa değeri bu faktörün oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir [93]. II. Faktöre 4 adet kısıtlayıcı kriteri girmektedir. Bu kriterlerin ortak özelliği teknik özellikler ile ilgili olmasıdır. Bu faktörü oluşturan kriterlerden alandaki donatı elemanlarının (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) rahat ve kullanışlı olmaması, etkinlik mekanlarının yeterli olmaması, alandaki döşeme kaplamalarının ve donatı elemanlarının (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) temiz ve bakımlı olmaması en fazla etkili olmuştur.

Çizelge 3.37. Kent Park kısıtlayıcı faktörleri.

KISITLAYICI	KISITLAYICI A.O.	KFI	KFII
Bu alandaki donatı elemanlarını (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından beğeniyorum.	3,9917	,750	
Bu alandaki yer döşeme kaplamalarını biçim- doku- renk açısından beğeniyorum.	3,0667	,839	
Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	3,5333	,795	

Çizelge 3.37. (devam). Kent Park kısıtlayıcı faktörleri.

Bu alandaki yer döşeme kaplamaları biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	3,3250	,786	
Bu alandaki etkinlik mekanları yeterlidir.	2,7917		,752
Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) rahat ve kullanışlıdır.	3,2500		,789
Bu alandaki döşeme kaplamaları temiz ve bakımlıdır.	2,9833		,712
Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) temiz ve bakımlıdır.	3,2250		,752
GENEL ARİTMETİK ORTALAMA		3,479	3,062
ALFA		,830	,795
ÖZDEĞER		3,749	1,465
VARYANS(%)		34,932	30,241

KFI:Estetik; KFII: Teknik; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0,05)

3.3.8.2. Sakarya Park

Bu çalışmada kısıtlayıcıların katılıma etkisi üzerine 10 adet kriter değerlendirilmiştir. Bu kriterleri açıklayabilmek için Faktör analizi yapılmıştır ve analiz sonucunda kriterler üç grupta toplanmıştır. Bu faktörler etki derecelerine göre sırasıyla SFII (Teknik özellikler), SFI (Estetik özellikler), SFIII (İşlevsel özellikler) olarak gruplanmaktadır. Yapılan faktör analizinde 0,5 altındaki faktör değerleri güvenilirliği düşürdüğü ve hiç bir sanal kümede anlamlı bulunmadığı için çıkarılmıştır. Çıkarılan 8 adet kriter sonucunda toplam varyans değeri % 78,054, KMO uygunluk değeri 0,722, Bartlett küresellik değeri 628,801 ve Sig. 0,00 ile açıklanmaktadır ve bu değerler analizin açıklanabilirliği açısından oldukça yeterli kabul edilmektedir. Güvenilirlik analizi için Cronbach's alfa tekniği, (kısaca adıyla alfa tekniği) en çok kullanılan teknikler arasında yer almaktadır. Güvenilirlik katsayısı 0 ile 1 arasında değerler alır ve bu değer 1'e yaklaştıkça güvenilirlikte artar [93]. Bu çalışma kapsamında kısıtlayıcı faktör gruplarının güvenilirliği de Cronbach's alfa değeri ile açıklanmaktadır. Faktör grupları ve analiz verileri Çizelge 3.38 'de açıklanmıştır.

I. Faktör (Estetik özellikler) %39,017 varyansla açıklanmaktadır ve Cronbach's alfa değeri 0,837'dir. Analiz sonucunda ulaşılan alfa değeri bu faktörün yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir [91]. Faktöre 5 adet kısıtlayıcı kriteri girmektedir. Bu kriterlerin ortak özelliği estetik özellikler ile ilgili olmalarıdır. Bu kriterlerden

alandaki yeşil alanlarının ve yer döşeme kaplamalarının görünümünün beğenilmemesi, donatı elemanlarının ve yer döşeme kaplamalarının biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermemesi en fazla etkili olmuştur.

II. Faktör (Teknik özellikler) % 25,534 varyansla açıklanmaktadır ve Cronbach's alpha değeri 0,934'dür. Güvenilirlik analizi sonucunda ulaşılan alfa değeri bu faktörün yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. II. Faktöre 3 adet kısıtlayıcı kriteri girmektedir. Bu kriterlerin ortak özelliği alanın teknik özellikleri ile ilgili olmalarıdır. Bu kriterlerden alandaki döşeme kaplamalarının, yeşil alanların ve donatı elemanların temiz ve bakımlı olmaması en fazla etkili olmuştur.

III. Faktör (İşlevsel Özellikler) % 13,503 varyansla açıklanmaktadır ve Cronbach's alpha değeri 0,899'dur. Güvenilirlik analizi sonucunda ulaşılan alfa değeri bu faktörün yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. III. Faktöre 2 adet kısıtlayıcı kriteri girmektedir. Bu kriterlerin ortak özelliği alanın işlevsel özellikleri ile ilgili olmalarıdır. Bu kriterlerden alandaki bir etkinlikten bir diğer etkinliğe rahatlıkla ulaşım sağlanamaması ve alandaki etkinliklerden park bütünündeki etkinliklere rahatlıkla ulaşılabilmesi etkili olmuştur.

Çizelge 3.38. Sakarya Park kısıtlayıcı faktörleri.

KISITLAYICI	KISITLAYICI A.O.	SFI	SFII	SFIII
Bu alandaki yer döşeme kaplamalarını biçim- doku- renk açısından beğeniyorum.	3,5000	,752		
Bu alandaki yeşil alanların görünümünü beğeniyorum.	3,9596	,804		
Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	3,7374	,759		
Bu alandaki yer döşeme kaplamaları biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.	3,7600	,756		
Bu alan etkinlik mekanları, donatılar, döşeme kaplamaları ve yeşil alanların bütünlüğü açısından memnun edicidir.	3,3300	,694		
Bu alandaki döşeme kaplamaları temiz ve bakımlıdır.	3,0700		,946	
Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) temiz ve bakımlıdır.	2,8800		,926	
Bu alandaki yeşil alanlar temiz ve bakımlıdır.	3,0000		,927	
Bu alanda bir etkinlikten bir diğer etkinliğe rahatlıkla ulaşabiliyorum.	3,5700			,937

Çizelge 3.38. (devam). Sakarya Park kısıtlayıcı faktörleri.

Bu alandaki etkinliklerden Park bütünündeki etkinliklere rahatlıkla ulaşabiliyorum.	3,6300			,908
GENEL ARİTMETİK ORTALAMA	3,582	2,983	3,600	
ALFA	,837	,934	,899	
ÖZDEĞER	3,902	2,553	1,350	
VARYANS(%)	39,017	25,534	13,503	

SFI: Estetik; SFII: Teknik; SFIII: İşlevsel; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0,05)

3.3.9. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ile Rekreatif Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Kısıtlayıcıların İlişkisi

Kentsel açık mekanlardaki kullanıcıların rekreatif faaliyetlere katılımını kısıtlayan performans kriterleri ve sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla frekans dağılımları belirlenmiştir. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile rekreatif faaliyetlere katılımlarını kısıtlayan performans kriterleri arasında hangi kriterlerin anlamlı olduğunu belirlemek amacıyla χ^2 testi yapılmıştır. Bu bölümde çalışmanın giriş kısmında yer alan Çizelge 1.4'de görülen performans kriterleriyle anlamlı ilişki tespit edilen faktörler incelenmiştir.

3.3.9.1. Kent Park

Kullanıcıların Kent Parktaki rekreatif faaliyetlere katılımını kısıtlayan faktörler ve kullanıcı özellikleri arasındaki ilişkinin χ^2 testine göre çıkan sonuçları aşağıda verilmiştir (Çizelge 3.39).

Çizelge 3.39. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Kent Parktaki faaliyetlere katılımını kısıtlayan faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Estetik özellikler*Yaş	117,061	0,021

(p<0,05)

Kent Parkın estetik özellikleri ile kullanıcı özelliklerinden yaş durumlarına göre istatistiksel olarak farklılık tespit edilmiştir. 16-25 yaş arasındaki kullanıcıları estetik kriterler diğer yaş gruplarında olan kullanıcılara göre rekreatif faaliyetlere katılımlarını daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 117,061, Sig.: 0,021).

3.3.9.2. Sakarya Park

Kullanıcıların Sakarya Parktaki rekreasyonel faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörler ve kullanıcı özellikleri arasındaki ilişkinin χ^2 testine göre çıkan sonuçları aşağıda verilmiştir (Çizelge 3.40).

Çizelge 3.40. Kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri ile Sakarya Parktaki faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Estetik özellikler*Meslek	150,955	0,029

(p<0,05)

Sakarya Parkın estetik özellikleri ile kullanıcı özelliklerinden meslek durumu arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu görülmektedir. Bu durumda öğrencileri diğer meslek gruplarında olan kullanıcılara göre rekreasyonel faaliyetlere katılımını daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 150,955, Sig.: 0,029).

3.3.10. Kentsel Açık Mekanlardaki Kullanıcıların Kullanım Sıklıkları ve Kullanım Süreleri ile Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Kısıtlayıcıların İlişkisi

Kentsel açık mekanlardaki kullanıcıların rekreasyonel faaliyetlere katılımını kısıtlayan performans kriterleri ve kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları ve kullanım sürelerini belirlemek amacıyla frekans dağılımları belirlenmiştir. Kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile rekreasyonel faaliyetlere katılımını kısıtlayan performans kriterleri arasında hangi kriterlerin anlamlı olduğunu belirlemek amacıyla χ^2 testi yapılmıştır.

3.3.10.1. Kent Park

Kullanıcıların Kent Parktaki rekreasyonel faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörler ve alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri arasındaki ilişkinin χ^2 testine göre çıkan sonuçları aşağıda verilmiştir (Çizelge 3.41).

Çizelge 3.41. Kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Kent Parktaki katılımı kısıtlayan faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
Teknik özellikler*Kullanım süresi	86,672	0,014

(p<0,05)

Kent Parkın teknik özellikleri ile kullanıcıların alanı kullanım süresi arasında istatistiksel bakımdan farklılık olduğu görülmektedir. 1-2 saat arası alanı kullanan kullanıcıları diğer kullanım sürelerinde kullananlara göre rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 86,672, Sig.: 0,014).

3.3.10.2. Sakarya Park

Kullanıcıların Sakarya Parktaki rekreasyonel faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörler ve alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri arasındaki ilişkinin χ^2 testine göre çıkan sonuçları aşağıda verilmiştir (Çizelge 3.42).

Çizelge 3.42. Kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları ve kullanım süreleri ile Sakarya Parktaki faaliyetlere katılımı kısıtlayan faktörlerin χ^2 testine göre ilişkisi.

Ki-Kare Testi	χ^2	p
İşlevsel özellikler*Kullanım sıklıkları	86,672	0,043
İşlevsel özellikler*Kullanım süresi	89,266	0,003
Teknik özellikler*Kullanım sıklıkları	115,346	0,001
Teknik özellikler*Kullanım süresi	122,135	0,000
Estetik özellikler*Kullanım sıklıkları	136,492	0,000
Estetik özellikler*Kullanım süresi	122,469	0,002

($p < 0,05$)

Sakarya Parkın işlevsel özellikleri ile kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları arasında istatistiksel bakımdan farklılık olduğu görülmektedir. Parkı yılda birkaç kez kullanan kullanıcıları diğer kullanım sıklıklarında kullananlara göre rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 86,672, Sig.: 0,043).

Sakarya Parkın işlevsel özellikleri ile kullanıcıların alanı kullanım süreleri arasında istatistiksel bakımdan farklılık olduğu görülmektedir. Parkı 1-2 saat arasında kullanan kullanıcıları diğer kullanım sürelerinde kullananlara göre rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 89,266, Sig.: 0,003).

Sakarya Parkın teknik özellikleri ile kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları arasında istatistiksel bakımdan farklılık olduğu görülmektedir. Parkı yılda birkaç kez kullanan kullanıcıları diğer kullanım sıklıklarında kullananlara göre rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 115,346, Sig.: 0,001).

Sakarya Parkın teknik özellikleri ile kullanıcıların alanı kullanım süreleri arasında

istatistiksel bakımdan farklılık olduğu görülmektedir. Parkı 1-2 saat arasında kullanan kullanıcıları diğer kullanım sürelerinde kullananlara göre rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 122,135, Sig.: 0,00).

Sakarya Parkın estetik özellikleri ile kullanıcıların alanı kullanım sıklıkları arasında istatistiksel bakımdan farklılık olduğu görülmektedir. Parkı yılda birkaç kez kullanan kullanıcıları diğer kullanım sıklıklarında kullananlara göre rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 136,492, Sig.: 0,00).

Sakarya Parkın estetik özellikleri ile kullanıcıların alanı kullanım süreleri arasında istatistiksel bakımdan farklılık olduğu görülmektedir. Parkı 1-2 saat arasında kullanan kullanıcıları diğer kullanım sürelerinde kullananlara göre rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını daha fazla kısıtlamaktadır (χ^2 : 122,469, Sig.: 0,002).

3.4. KENTSEL AÇIK MEKANLARIN KULLANICI MEMNUNİYETİ VE KALİTE KARŞILAŞTIRMASI

Bu bölümün amacı, kentsel açık mekanlar arasındaki farklılıkların, mekan performansına olan etkilerinin saptanması ve bu mekanların ortaya koyduğu performans değerlerinin kullanıcı memnuniyeti ile ilişkisini ortaya koymaktır.

Araştırmanın birinci aşamasında bölümünde literatür taraması sonucunda belirlenen kent parklarında olması gereken işlevler, her iki park için de gözlemlenip değerlendirilmiştir. İki park arasındaki farklılıklar işlevlerine göre karşılaştırılmıştır.

İkinci aşamada ise Adapazarı kentinde daha çok tercih edilen açık mekanların mekansal özelliklerinin ortaya koyduğu kullanıcı memnuniyeti karşılama düzeyi olan performans değeri ile diğer açık mekana göre daha yüksektir hipotezi doğrultusunda;

1. En çok tercih edilen ve tercih edilmeyen açık mekanın belirlenmesi,
2. Hipotezin doğrulanması için bu açık mekanların daha önce literatür taramasıyla tanımlanan performans kriterleri (Çizelge 1.3) açısından değerlerinin ortaya koyulması,
3. Kentsel açık mekanların performans değerlerinin karşılaştırılması hedeflenmiştir.

Son olarak üçüncü aşamada, hangi performans kriterlerinin kullanıcı memnuniyeti ve mekan tercihinde daha önemli bir faktör olduğunun belirlenmesi bu aşamanın

hedeflerindedir.

3.4.1. Kentsel Açık Mekanların İşlevlerine Göre Karşılaştırılması

Araştırma alanımız olan Kent Park ve Sakarya Park ile ilgili verilerin ve çalışmanın giriş kısmında belirlenen standartların birleştirilmesiyle kontrol listeleri oluşturulmuştur. Bu standartlar doğrultusunda da listelerde kent parklarında bulunması gereken işlevler "var/yok" şeklinde kıyaslanmıştır (Çizelge 2.2). Bunun sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

1. Arazi organizasyonu işlevi: Kentsel açık mekanların karşılaştırılması arazi organizasyonu işlevini oluşturan iki fonksiyona göre yapılmıştır. Her iki parkın kent içinde açık yeşil alan oluşturması dikkate alınarak, kent ve organik sistem arasında bağlantı kurduğu, ticaret ve konaklama alanları arasında tampon görevi gördüğü sonucuna varılmıştır.
2. Ekolojik işlevi: Kentsel açık mekanların karşılaştırılması ekolojik işlevini oluşturan altı fonksiyona göre yapılmıştır. Her iki parkın kentsel açık yeşil alan sistemi içinde yer alma, mikro iklimin kontrol edilmesi fonksiyonlarını yerine getirdiği ve oksijen üretimi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Kent Parkta gölet üzerinde yer alan adacıklarda hayvanlar (kaz, ördek vb.) için doğal habitatlar oluşturulmuş ve böylelikle insanların bitkilerin yanı sıra hayvanlarla da ilişki kurmalarına olanak sağlanmıştır. Sakarya Parkın bu fonksiyonu yerine getiremediği sonucuna ulaşılmıştır. Her iki park için de yaban yaşamı için mekan sağlama faktörünü yerine getirmediği görülmektedir. Kent Park gürültüyü absorbe etme fonksiyonunu sağlarken, Sakarya park sağlamamaktadır.
3. Sağlık işlevi: Kent Park sağlık işlevlerini oluşturan üç fonksiyonu da yerine getirmektedir. Kullanıcılara psikolojik rahatlama ve spor aktiviteleri (yüzme, futbol, yürüyüş vs.) olanağı ve temiz hava temini sağlamaktadır. Sakarya Park ise bu fonksiyonlardan sadece ikisini yerine getirmektedir. Kullanıcılara psikolojik rahatlama ve spor aktiviteleri yapma olanağı sunmaktadır. Sakarya Park ekolojik işlevi olarak oksijen üretimi fonksiyonunu yerine getirmesine rağmen parkın yanında bulunan Sakarya nehrinin temiz ve bakımlı olmaması nedeniyle rahatsız edecek derecede kötü bir koku oluşmasına neden olmuştur. Bu nedenle temiz hava temini fonksiyonunu yerine getirmemektedir.

4. Estetik işlevi: Kentsel açık mekanların estetik işlevi yönünden karşılaştırılması üç fonksiyona göre değerlendirilmiştir. Her iki parkın da kent güzelliğine katkı sağlama, yapı kitlelerinin sert dokularını hafifletme ve estetiğiyle kent insanını çekme fonksiyonlarını yerine getirmektedir.
5. Ekonomik işlevi: Her iki park da kentsel açık yeşil alan sitemi içinde bulunmaktadır. Bunun yanı sıra her iki parkın da üretim ve pazarlamaya yönelik herhangi bir kullanıma sahip olmadığı ancak yeşil dokusu ve kullanımlarıyla insanları rahatlatarak işgücünün artmasında etkili olduğu ayrıca kentin simgesi haline geldiği bunlara bağlı olarak ekonomik işlevi oluşturan faktörleri üretim ve pazarlama dışında yerine getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.
6. Rekreasyon işlevi: Kentsel açık mekanların rekreasyon işlevi yönünden karşılaştırılması on fonksiyona göre değerlendirilmiştir. Her iki parkın da yapay göller-büyük su yüzeyleri, çocuk oyun alanları, spor alanları, piknik alanları, yaya gezinti alanları, dinlenme ve oturma yerleri, teraslar, bisiklet yolları, doğal alanlar sağlama fonksiyonlarını yerine getirmektedir.
7. Eğitim işlevi: Kent parkları müzeler, gözlemevleri, tarih, kültür, botanik ve yaban hayatı bakımından kullanıcılar için oldukça ilgi çekicidir. Özellikle çocuk gelişimi için çevre eğitimi ve çeşitli gözlemler son derece önemlidir. Bu açıdan değerlendirdiğimizde Sakarya Parkın eğitim işlevi fonksiyonlarını yerine getirmediği sonucuna ulaşılmaktadır.
8. Sosyal ve kültürel işlevi: Kentsel açık mekanlar sosyal ve kültür işlevi açısından beş fonksiyona göre karşılaştırılmıştır. Her iki park da fuar alanları sağlama fonksiyonu dışında farklı sosyal sınıftan insanları bir araya getirme, sergi alanları, konser alanları, tiyatro alanları fonksiyonlarını yerine getirmektedir. Ayrıca Kent Parkta özellikle bir sergi, konser ve tiyatro alanı olmamasına rağmen kullanıcılara bu etkinlikleri sağlamaktadır. Bu yüzden kontrol listesinde "var" olarak değerlendirilmiştir.

3.4.2. Kullanıcıların Kentsel Açık Mekanlara Geldikten Sonraki Beğeni Seviyelerinin Karşılaştırılması ve Kullanıcı Memnuniyeti İle İlişkisi

Kent Park ve Sakarya Park kullanıcılarının alana geldikten sonraki beğenileri Bağımlı 2-Örnekleme T-Testi (Paired Sample T-Testi) analizine göre karşılaştırılmış ve hangi kriterlerin arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre Paired Sample Test tablosunda yer alan p [Sig.(2-tailed)] değerlerinden

0,05'den küçük olan kriterler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu durumda 6 adet kriterde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Kriter 4, Kriter 12, Kriter 16 ve Kriter 17 kriterleri kullanıcıların alana geldikten sonraki beğeninin Kent Parkta Sakarya Parktan yüksek olduğunu göstermektedir. Kriterlerden Kriter 5, Kriter 13, Kriter 14 kullanıcıların alana geldikten sonraki beğeninin Sakarya Parkta Kent Parktan daha yüksek olduğunu göstermektedir (Çizelge 3.43).

Kullanıcıların Kent Park ve Sakarya Parkta alana geldikten sonraki beğenilerinin ortalamalarına baktığımız zaman memnuniyet durumlarını şu şekilde yorumlayabiliriz:

Kullanıcılar Kent Parka gelirken alana girişi Sakarya Parka göre daha rahat bulabildiklerini (Kriter 4), Kent Parktaki yeşil alanları Sakarya Parka göre daha fazla beğendiklerini (Kriter 12), Kent Parktaki yeşil alanların Sakarya Parka göre daha temiz ve bakımlı olduğunu (Kriter 16), donatı elemanlarının (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) Sakarya Parka göre daha temiz ve bakımlı olduğunu (Kriter 17) belirtmişlerdir.

Kullanıcılar Sakarya Parktaki donatı elemanlarının (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) Kent Parka göre daha yeterli bulduklarını (Kriter 5), donatı elemanlarının (Kriter 13) ve yer döşeme kaplamalarının (Kriter 14) biçim ve renk açısından daha fazla bütünlük ve süreklilik gösterdiğini belirtmişlerdir.

Çizelge 3. 43. Kentsel açık mekanların alana geldikten sonraki beğeni seviyelerinin karşılaştırılması.

Bağımlı Örneklem T-Testi (Paired Sample T-Test)		Ortalama	Std. Sapma	Std. Ort. Hatası	t	df	p
Kriter 4	1.7bk-1.7bs	,31000	1,17804	,11780	2,631	99	,010
Kriter 5	1.8bk-1.8bs	-,58000	1,49869	,14987	-3,870	99	,000
Kriter 12	1.15bk-1.15bs	,38384	1,31481	,13214	2,905	98	,005
Kriter 13	1.16bk-1.16bs	-,51515	1,20681	,12129	-4,247	98	,000
Kriter 14	1.17bk-1.17bs	-,42000	1,24056	,12406	-3,386	99	,001
Kriter 16	1.19bk-1.19bs	,3600	1,473	,1473	2,443	99	,016
Kriter 17	1.20bk-1.20bs	,4000	1,497	,1497	2,671	99	,009

bk: Kent parka geldikten sonra beğeni, bs: Sakarya Parka geldikten sonra beğeni; Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0,05)

3.4.3. Kentsel Açık Mekanların Performans Değerlerinin Karşılaştırılması ve Kullanıcı Memnuniyeti ve Kalite ile İlişkisi

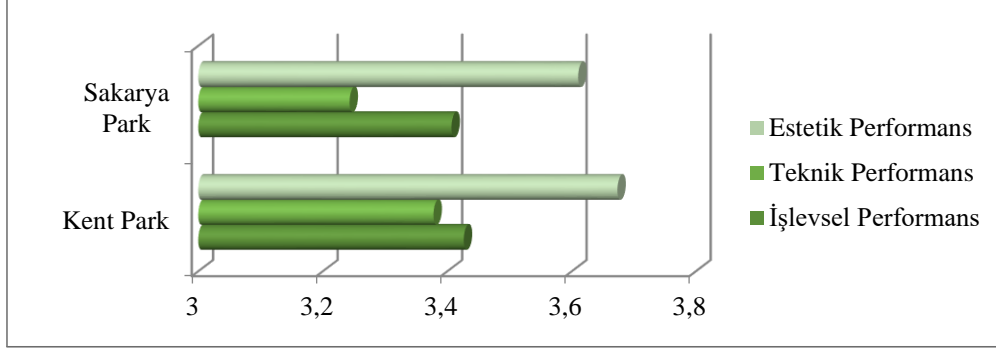
Kentsel açık mekanların yaşanabilir olması ve kalitesi; mekanların kullanıcıların ihtiyaç ve gereksinimleri karşısında gösterdiği performansa bağlıdır [61]. Mekan kalitesinin sağlanabilmesi için, öncelikle mekan performansının belirlenen kriterlere göre ortaya koyulması gerekmektedir. Çünkü kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayan mekanın performansı yükselir ve sonuç olarak kalite sağlanmış olur. Kalite arttığı takdirde mekan karşısında kullanıcının memnuniyet derecesi de artar. Böylelikle daha kullanılabilir ve yaşanılabilir mekanlar meydana gelir [8].

Anket kapsamında kullanıcılara yöneltilen işlevsel performans, estetik performans ve teknik performans kriterlerine ait sorular değişken hesaplama (compute variable) analizi ile birleştirilip üç farklı grup oluşturulmuştur. Kentsel açık mekan kullanıcılarına yöneltilen işlevsel performans, teknik performans ve estetik performans kriterlerine yönelik sorulara verilen cevapların ortalamaları alınarak parkların performans değerleri Anova testine göre belirlenmiştir (Çizelge 3.44). Bunun sonucunda hangi performans kriterinin istatistiki olarak anlamlı olmasında daha etkili olduğu bulunmuştur (Şekil 3.10). Sonuç olarak parkların performans değerlerine göre seviyeleri (düşük, yüksek) karşılaştırılacaktır.

Çizelge 3.44. Kentsel açık mekanların performans değerleri.

Park/ Performans	Kent Park	Sakarya Park	F	P
	Ortalama	Ortalama		
İşlevsel Performans	3,4264	3,4067	53,977	,000
Teknik Performans	3,3778	3,2430	28,666	,000
Estetik Performans	3,6736	3,6103	30,626	,000

Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0,05)

Şekil 3.10. Kentsel açık mekanların performans değerlerinin karşılaştırılması.

Parkların performans değerlerini Varyans (Anova) analizi uygulayarak Duncan testine göre kıyasladığımızda bütün performans kriterlerinin parklar için anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Performans kriterlerinden işlevsel performans değerinin $F=53,977$ sonucuyla estetik ve teknik performans kriterlerinden daha anlamlı olduğu bulunmuştur. Sırasıyla Estetik performans değeri $F=30,626$, Teknik performans değeri $F=28,666$ olduğu görülmektedir. Kent Parkın işlevsel performans değeri 3,4264, estetik performans değeri 3,6736, teknik performans değeri 3,3778 olarak tespit edilmiştir. Sakarya Parkın işlevsel performans değeri 3,4067, estetik performans değeri 3,6103, teknik performans değeri 3,2430 olarak tespit edilmiştir. Bunun sonucunda Kent Parkın işlevsel performans, estetik performans ve teknik performans değerleri Sakarya Parka göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Bu değerlendirme sonucunda Kent Parkın işlevsel performans değeri Sakarya Parka göre daha yüksektir (Çizelge 3.45).

Çizelge 3.45. Kentsel açık mekanların işlevsel performans değerlerinin karşılaştırılması.

Performans değeri/ Park	İşlevsel Performans Değeri	
Kent Park	3,4264	Yüksek
Sakarya Park	3,4067	Düşük

Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; ($p<0,05$)

Çizelge 3.46' da görüldüğü gibi Kent Parkın teknik performans değeri Sakarya Parkın teknik performans değerinden yüksektir.

Çizelge 3.46. Kentsel açık mekanların teknik performans değerlerinin karşılaştırılması.

Performans değeri/ Park	Teknik Performans Değeri	
Kent Park	3,3778	Yüksek
Sakarya Park	3,2430	Düşük

Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0,05)

Çizelge 3.47'de görüldüğü gibi Kent Parkın estetik performans değeri Sakarya Parkın estetik performans değerinden yüksektir.

Çizelge 3.47. Kentsel açık mekanların estetik performans değerlerinin karşılaştırılması.

Performans değeri/ Park	Estetik Performans Değeri	
Kent Park	3,6736	Yüksek
Sakarya Park	3,6103	Düşük

Kesinlikle katılıyorum "5", Kesinlikle katılmıyorum "1"; (p<0,05)

Sonuç olarak, Kent Parkın tüm performans değerlerinin Sakarya Parktan yüksek olması, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşıladığı, kullanıcı memnuniyetinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu doğrultuda kullanıcı memnuniyeti yüksek olan mekanın yaşanabilirliği ve kalitesi yüksek demektir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sakarya ili, Adapazarı ve Erenler ilçesinde bulunan park kullanıcılarının bu alanları kullanımları ve memnuniyetlerini değerlendirmeyi ve buna bağlı olarak mekan performans ve kalitesini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, Kent Park ve Sakarya Park çalışma alanı olarak seçilmiştir. Çalışma dört aşamada tamamlanmıştır.

1. aşamada konu ile ilgili kaynak taraması yapılmıştır.
2. aşamada, konu ile ilgili örneklem alanlarının yer aldığı Sakarya ili genel özellikleri ile tanımlanmış ve değerlendirilmiştir.
3. aşamada anket soru formu oluşturulmuştur ve Sakarya ili sınırları içinde bulunan park kullanıcılarına anket yapılmıştır.
4. aşamada ise anket sonuçları değerlendirilerek kullanıcı memnuniyetinin artırılması ve böylelikle de mekan kalitesinin artmasına yönelik öneriler getirilerek tez çalışması tamamlanmıştır.

Kent Park ve Sakarya Park kullanıcılarının kentsel açık mekanları kullanımlarını ve memnuniyetlerini değerlendirmeyi ve buna bağlı olarak da mekanların performans değerlerinin ve kalitesinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Kentsel açık mekanlara duyulan ihtiyaca rağmen bu mekanlar istenildiği düzeyde kullanılmamaktadır. Bu nedenle kentsel açık mekanların kullanımını kısıtlayan faktörler araştırılmıştır. Bu araştırma kapsamında mekanların işlevsel, teknik ve estetik performansının kullanıcı memnuniyetine ve mekan kalitesine etkileri değerlendirilmiştir.

Kent Park kullanıcılarının en fazla tercih ettikleri etkinlikler oturmak ve sohbet etmek olurken Sakarya Park kullanıcıları tematik bahçeler cevabını vermiştir. Kullanıcıların sosyo-demografik özelliklerine göre tercih ettikleri etkinlikler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kent Parkta tercih edilen etkinliklere katılım cinsiyet, meslek durumu ve eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir. Sakarya Parkta ise tercih edilen etkinliklere katılım yaş durumu, cinsiyet, meslek durumu ve eğitim durumlarına göre

farklılık göstermektedir. Kullanıcıların alanda geçirdiği zamana bağlı olarak tercih ettikleri etkinlik arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kent Parkta tercih edilen etkinliklere katılım 1-2 saat ve 2-3 saat arası alanı kullanan kullanıcılar arasında farklılık göstermektedir. Sakarya Parkta ise katılım, alanı 1-2 saat, 2-3 saat, ayda birkaç kez ve yılda birkaç kez kullanan kullanıcılar arasında farklılık göstermektedir.

Kullanıcılar Kent Parkta katılımı olumsuz yönde etkileyen faktörlere en fazla yeterli zamanımın olmaması ve oturduğum yere uzak olması cevaplarını verirken Sakarya Parkta yeterli zamanım olmaması ve aktivitelerden haberdar değilim cevapları verilmiştir. Kent Parkta katılımı olumsuz yönde etkileyen faktörler ile kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Kent Parkta katılımı olumsuz yönde etkileyen faktörler yaş ve eğitim durumları ile farklılık göstermektedir. Sakarya Parkta ise yaş, meslek ve eğitim durumları ile farklılık göstermektedir. Kullanıcılar alanda geçirdiği zamana bağlı olarak Kent Parkta katılımı olumsuz yönde etkileyen faktörlerle arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Sakarya Parkta ise alanı yılda birkaç kez, 1-2 saat ve 2-3 saat arasında kullanan kullanıcılar arasında farklılık göstermektedir.

Kullanıcıların kentsel açık mekanlardaki kullanıcı memnuniyetini belirlemek amacıyla alana gelmeden önce beklenti ve geldikten sonra beğeni seviyeleri karşılaştırılmış ve sonuç olarak her iki parkta da tüm kriterler arasında benzerlik olduğu tespit edilmiştir. Kullanıcıların alana gelmeden önceki beklentilerinin ve geldikten sonraki beğenilerinin ortalamalarını karşılaştırdığımızda tüm faktörlerde gelmeden önceki beklentilerin yüksek olduğu ve kullanıcılarının beklentilerini karşılamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Böylelikle çalışmanın giriş kısmında belirtilen "Kentsel açık mekan kullanıcılarının parklara gelmeden önceki beklenti seviyesi, geldikten sonraki beğeni seviyesinden fazladır" hipotezinin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Kent Parkta en fazla etkinlik mekanları ve donatı elemanlarının yeterliliği açısından kullanıcıların beklentilerini karşılamadığı görülmektedir. Ayrıca kullanıcılar akşamları parkı rahatlıkla kullanamadıklarını da belirtmişlerdir. Sakarya Park, en fazla etkinlik mekanlarının yeterli olmaması ve donatı elemanlarının ve yeşil alanların temiz ve bakımlı olmaması açısından kullanıcıların beklentilerini karşılamamaktadır.

Kent Parkta rekreasyonel faaliyetlere katılımı kısıtlayan, yapılan faktör analizi sonucunda 8 adet kriter değerlendirilmiştir ve bu kriterler teknik ve estetik kriterler olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Kent Parkın teknik özellikleri diğer özelliklere

rekreasyonel faaliyetlere katılımı daha fazla kısıtlamaktadır. Kent Parkın teknik özellikleri ile ilgili olarak donatı elemanlarının rahat ve kullanışlı olmaması ve etkinlik alanlarının yeterli olmaması, parktaki döşeme kaplamalarının ve donatı elemanlarının temiz ve bakımlı olmaması rekreasyonel faaliyetlere katılımı kısıtlamaktadır. Teknik özellikler ile parkı 1-2 saat arasında kullanan kullanıcılar arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre parkı 1-2 saat arasında kullanan kullanıcıları daha fazla kısıtlamaktadır. Kent Parkın estetik özellikleri ile ilgili olarak yer döşeme kaplamalarının ve donatı elemanlarının biçim-doku-renk açısından beğenilmemesi, donatı ve yer döşeme elemanlarının biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermemesi rekreasyonel faaliyetlere katılımı daha fazla kısıtlamaktadır. 16-25 yaş arasındaki kullanıcıları estetik özellikler daha fazla etkilemektedir ve katılımı daha fazla kısıtlamaktadır.

Sakarya Parkta rekreasyonel faaliyetlere katılımı kısıtlayan 10 adet kriter yapılan faktör analizi sonucu belirlenmiştir ve bu kriterler işlevsel, teknik ve estetik özellikler olarak üç grupta toplanmaktadır. Teknik özellikler diğer özelliklere göre katılımı daha fazla kısıtlamaktadır. Sakarya Parkın teknik özellikleriyle ilgili olarak döşeme kaplamalarının, yeşil alanların ve donatı elemanlarının temiz ve bakımlı olmaması katılımı daha fazla kısıtlamaktadır. İşlevsel özellikleri açısından incelediğimizde parkta etkinlikler arası ulaşımın rahatlıkla sağlanamaması ve park bütünündeki etkinliklere rahatlıkla ulaşılabilmesi rekreasyonel faaliyetlere katılımı kısıtlamasında etkili olmuştur. Ayrıca işlevsel özellikler öğrencilerin katılımını diğer kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır. Sakarya Parkın estetik özellikleri ile ilgili olarak yeşil alanların ve yer döşeme elemanlarının görünümünün beğenilmemesi, donatı elemanlarının ve yer döşeme kaplamalarının biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermemesi katılımı en fazla kısıtlamaktadır. Estetik özellikler öğrenciler için diğer kullanıcılara göre daha etkili bir kısıtlayıcı kriterdir. İşlevsel özellikler, teknik özellikler ve estetik özellikler parkı yılda birkaç kez ile 1-2 saat arasında kullananları diğer kullanıcılara göre daha fazla kısıtlamaktadır.

Kent Park ve Sakarya Park kullanıcıları için estetik özellikler önemli bir kısıtlayıcı faktördür. Bu nedenle tasarım aşamasında belirlenen renk-doku-biçim kriterleri sadece tasarımcının dikkate alması gereken kriterler değildir, bunlar kullanıcıların da istek ve görüşleri doğrultusunda planlanıp tasarlanmalıdır.

Kentsel açık mekanlar kent parklarında olması gereken işlevler kapsamında

değerlendirildiğinde ekolojik işlevlerine göre; Kent Parkın bitki ve hayvanlarla ilişki kurmaya olanak sağladığı, Sakarya Parkın ise bu fonksiyonu yerine getiremediği; her iki parkın da yaban yaşamı için mekan sağlamadığı; Kent Parkın gürültüyü absorbe ederken Sakarya Parkın edemediği sonucuna ulaşılmıştır. Sağlık işlevine göre değerlendirdiğimizde Kent Park temiz havayı temin ederken Sakarya Park çevrenin temiz ve bakımlı olmaması ve bu nedenle kötü koku oluşumuna sebep olması nedeniyle bu fonksiyonu yerine getirememektedir. Son olarak eğitim işlevlerine göre değerlendirdiğimizde Kent Park bu fonksiyonları yerine getirirken Sakarya Parkın getirmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kentsel açık mekanlardaki kullanıcıların alana geldikten sonraki beğeni seviyeleri karşılaştırılmış ve 6 adet kriter arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kullanıcılar Kent Parka gelirken alana girişi Sakarya Parka göre daha kolay ve rahat bulabildiklerini, Kent Parktaki yeşil alanları Sakarya Parka göre daha fazla beğendiklerini, Kent Parktaki yeşil alanların ve donatı elemanlarının daha temiz ve bakımlı olduğunu belirtmişlerdir. Kullanıcılar Sakarya Parktaki donatı elemanlarını Kent Parka göre daha yeterli bulduklarını, donatı elemanlarının ve yer döşeme kaplamalarının biçim ve renk açısından daha fazla bütünlük ve süreklilik gösterdiğini belirtmişlerdir.

Kentsel açık mekanlarda kullanıcılara yöneltilen işlevsel, teknik ve estetik kriterlere yönelik sorulara verilen cevaplar doğrultusunda parkların performans değerleri Anova testine göre belirlenmiştir. Sonuç olarak hangi performans kriterinin daha etkili olduğu bulunmuştur. Buna göre işlevsel performans kriterinin diğer performans kriterlerinden daha anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Kent Parkın işlevsel, teknik ve estetik performans değerinin Sakarya Parkın işlevsel, teknik ve estetik performans değerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Böylelikle Kent Parkın performans değerinin Sakarya Parktan yüksek olması, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşıladığı, kullanıcı memnuniyetinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu doğrultuda kullanıcı memnuniyeti yüksek olan mekanın daha yaşanabilir ve daha kaliteli olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında yapılan araştırmalar ve gözlemler bu hipotez doğrultusunda kurgulanmıştır ve araştırma sonuçları Kent Park ve Sakarya Parkın performans değerleri arasında fark olduğu hipotezini doğrulamaktadır.

Günümüzde kullanım düzeyi yüksek, etkinlik çeşitliliği sunan başarılı kentsel açık mekanlar oldukça azdır. Tasarımcıların kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini göz önüne

olarak hazırladığı tasarım ürünü uygulama projelerinin, uygulama aşamasında;

1. Tasarım kararlarının uygulanmaması,
2. Biçimsel ve fonksiyonel değişikliğe uğraması nedeniyle bütünlük ve sürekliliğin sağlanamaması,
3. Projede belirlenmediği halde gerçekleştirilen uygulamalar,
4. Projeden kaldırıldığı halde uygulama aşamasında kaldırılmayan alanlar nedeniyle kullanıcıların mekansal kurguyu bütün olarak algılayamadıkları ve belirsizliğin ortaya çıkması sonucu oluşan birçok kentsel açık mekan, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla bu mekanlarda kullanıcı memnuniyeti sağlanamamaktadır. Böylelikle kullanıcılar o mekandaki olaylara, eylemlere kayıtsız kalmakta ve çevresiyle birlikte bu mekanları bir bütün olarak algılayamamaktadır. Bunun sonucunda bu mekanlar kullanıcılar tarafından istenilen düzeyde kullanılmamaktadır. Bu yabancılaşmayla birlikte insanın insanla ve mekanla kurduğu ilişki fiziksel, psikolojik ve sosyal anlamda sağlıklı olmamaktadır [15].

Oysaki çevre tasarımcılarının amacı, kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayacak etkinlik mekanları ve bu etkinliklerin gerçekleşmesini sağlayacak mekansal örgütlenmeler oluşturmaktır [6]. Bu amaç doğrultusunda oluşturdukları mekansal örgütlenmelerin kullanıcı ile uyum sağlaması ve kullanıcıların bu mekandan memnun olmalarını beklemektedir. Dolayısıyla kentsel açık mekanlardaki kullanıcı ihtiyaç ve gereksinimlerinin incelenmesi gerekmektedir.

Kentsel ve kırsal alanlarda insanlar için yaşanılabilir ve kaliteli, aynı zamanda insanların istek ve aktiviteleri ile uyumlu çevrelerin oluşmasını hedefleyen Peyzaj Mimarlığı, kentlerde, kent konforunun sağlanması, kullanma-koruma dengesi göz önünde bulundurularak ve ekonomik, ekolojik, işlevsel, teknik ve estetik ilkeler dikkate alınarak yapılan; tasarım, planlama, onarım ve koruma ile ilgili bilim ve sanat disiplini. Kent parkları da bu tasarım disiplininin önemli ürünlerinden biridir. Parkları insanlar için cazip kılan en önemli faktör kent parklarındaki aktivitelerdir ve bu faktör park kullanımını olumlu bir şekilde etkilemektedir. Bu nedenle kullanıcıların beklentilerini karşılamak ve parkların daha fazla kullanılmasını sağlamak amacıyla parklardaki etkinlik mekanlarının artırılması gerekmektedir.

Kentsel açık mekanların planlama aşamasındaki en önemli ilkeler parselasyon ile canlı

ve cansız materyalin seçimi ve bunların kompozisyonudur. Bu ilkeler dikkate alınarak uygulaması gerçekleştirilmiş tasarım projeleri rekreasyonel faaliyetlere katılımın sağlanması açısından çok büyük önem taşımaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda Kent Park kullanıcıları için yer döşeme kaplamalarının ve donatı elemanlarının biçim-doku-renk açısından bütünlüğü ve sürekliliği sağlanmalı, donatı elemanları daha kullanılabilir, rahat ve dayanıklı olmalı ve etkinlik mekanlarının çeşitliliği arttırılmalı, döşeme kaplamalarının ve donatı elemanlarının temizliği ve bakımı sağlanmalıdır. Kent Parkın uzun vadede kullanılabilir olması ve gece-gündüz kullanımının güvenli olması için önlemler alınmalıdır. Kullanıcılar park kalitesinin sağlanması amacıyla güvenlik konusunda sırasıyla en fazla güvenlik biriminin bulunması, parkın kamera sistemi ile gözetilmesinin sağlanması, giriş-çıkış kontrolünün sağlanması, çevreleme elemanları ile sınırlandırılmasının sağlanması ve güvenlik görevlilerinin alanda dolaşması gerektiğini vurgulamışlardır. Park güvenliğinin sağlanması doğrultusunda kullanıcı istekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Sakarya Park kullanıcıları için ise, yeşil alanların ve yer döşeme kaplamalarının görünümlerinin iyileştirilmesinin, donatı ve yer döşeme kaplamalarının biçim-doku-renk açısından bütünlüğü ve sürekliliğinin, yer döşeme kaplamalarının, yeşil alanların ve donatı elemanlarının temizliğinin ve bakımının, etkinlikler arası ulaşımın rahatlıkla sağlanması gerekmektedir. Sakarya Park kullanıcıları için, estetik ve teknik özellikler kentsel açık mekanın kullanımını daha fazla etkilemektedir. Parkın tercih edilirliliğinin ve aktif kullanımın arttırılmasının sağlanması açısından gerekli iyileştirmeler ve düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

Bu çalışma ileride yapılacak olan yeni çalışmalar, düzenlemeler ve iyileştirmeler için yol gösterici olacak, kaliteli kent parklarının oluşturulmasına katkıda bulunacaktır.

5. KAYNAKLAR

- [1] M. Çubuk, "Kamu Mekanları ve Kentsel Tasarım," *Kamu Mekanları Tasarım ve Kent Mobilyaları Sempozyumu*, İstanbul, Türkiye: İstanbul Bildiriler Kitabı, 1991, ss. 15-17.
- [2] U. Erkman, *Mimari Tasarım için Bir Veri Üretim Yöntemi Olarak Çevre Analizi*, İstanbul, Türkiye: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları, 1982.
- [3] A. Şentürer, *Mimaride Estetik Olgusu*, 1. Baskı, İstanbul, Türkiye: İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, 1995.
- [4] A. Kalın, "Çevre tercih ve değerlendirmesinde görsel kalitenin belirlenmesi ve geliştirilmesi: Trabzon Sahil Bandı örneği," Doktora tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, 2004.
- [5] J. Morval, *Çevre Psikolojisine Giriş*, 1. baskı, İzmir, Türkiye: Ege Üniversitesi Basımevi, 1985.
- [6] Ş. Ö. Gür, *Mekan Örgütlenmesi*, 1. baskı, Trabzon, Türkiye: Gür Yayıncılık, 1996.
- [7] E. Aydınlan, "İç mekan yüzeylerinden duvarlarda grafik tasarım: Yararsal ve dizimsel açıdan bir analiz çalışması," Doktora tezi, Mimarlık bölümü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, 2005.
- [8] D. G. Özkan, "Kentsel açık mekanlarda kullanım sonrası değerlendirme: Trabzon Sahil Bandı örneği," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, 2011.
- [9] A. Özbilen, "Meryemana (Sümela) kırsal yöresinde (Çevre tasarımı için kullanıcıya referans olan) yapay-doğal imgelem öğelerinin araştırılması," Doktora tezi, Mimarlık bölümü, Karadeniz Teknik Üniversitesi Basımevi, Trabzon, Türkiye, 1993.
- [10] S. Gürel, *Kent Planlamasına Giriş ve Çevre Kavramı*, 1. baskı, Ankara, Türkiye: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayını, 1970.
- [11] O. İmamoğlu, "Psikolojik Açıdan İnsan-Çevre İlişkileri," *İnsan, Çevre, Toplum (Der. R. Keleş)*, 3. baskı, Ankara, Türkiye: İmge Kitapevi Yayınları, 2016, böl. 1, ss. 57-72.
- [12] D.V. Canter, "Evaluating Buildings: Emerging scales and the salience of building elements over constructs," *In Architectural Psychology - Proceedings of the Conference*, Lund, Sweden: Lund University, 1973.
- [13] C. M. Deasy, *Design for Human Affairs*, New York, United States of America: Hulsted Press, 1974.
- [14] S. Aydınlan, "Mekansal değerlendirmede algısal yargılara dayalı bir model," Doktora tezi, Mimarlık bölümü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 1986.

- [15] J. Lang, *Designing for Human Behavior, Architecture and the Behavioral Sciences*, Newyork, United States of America: Dowden, Hut chinson & Ross Inc., 1987.
- [16] U. İzgi, *Mimarlıkta süreç kurumlar – ilişkiler*, İstanbul, Türkiye: Yapı Endüstrisi Merkezi Yayınları, 1999, ss. 200-204.
- [17] S. Aydınli, *Mimarlıkta Görsel Analiz*, 1. baskı, İstanbul, Türkiye: İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, 1992.
- [18] S. Carr, M. Francis, L.G. Rivlin ve A.M. Stone, *Public Open Spaces*, Cambridge, England: Cambridge University Press, 1992.
- [19] R. Kaplan & S. Kaplan, *Cognition and Environment: Functioning In An Uncertain World*, Newyork, United States of America: Praeger Publishers, 1983.
- [20] W. H. Whyte, *The Social Life of Small Urban Spaces*, Washington, United States of America: DC: The Conservation Foundation 1980.
- [21] J. Gehl, *Life Between Buildings: Using Public Spaces*, New York, United States of America: Van Nostrand Reinhold Publishers, 1987.
- [22] A. Özkır, "Kent parkları yönetim modelinin geliştirilmesi," Doktora tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 2007.
- [23] D. Oğuz, "Kent parkı kavramı yönünden Ankara kent parklarının kullanım olgusu üzerinde bir araştırma," Doktora tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 1998.
- [24] G. Akdoğan, *Bahçe ve Peyzaj Sanatı Tarihi*, Ankara, Türkiye: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, 1974, ss. 173.
- [25] Jr. F. L. Olmsted and T. Kimball, *Forty Years of Landscape Architecture: Central Park*, Cambridge, United States of America: MA: MIT Press, 1973.
- [26] C. Bilgili, "Tarihi Antakya parkının rekreasyon alan kullanımını yönünden değerlendirilmesi ve geliştirilmesi üzerine bir araştırma," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay, Türkiye, 2001.
- [27] K. Lam, S. Ng, W. Hui, P. Chan, "Environmental qulaity of urban parks and open spaces in Hong Kong," *Environmental Monitoring and Assessment*, vol. 111, pp. 55-73, 2005.
- [28] A. Yorulmaz, "Harikalar diyarı parkının kullanıcı profili ve beklentilerinin belirlenmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Ankara Üniversitesi Ankara, Türkiye, 2006.
- [29] S. Kızılaslan, "Trabzon kenti park ve bahçelerinin peyzaj tasarım kriterleri açısından incelenmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 2007.
- [30] N. Özdingiş, "İstanbul kent parklarının bedensel özürülüler açısından değerlendirilmesine yönelik bir araştırma," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2007.
- [31] A. Zaloğlu, "Ankara kent parklarında suyun gösteri elemanı olarak irdelenmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 2006.
- [32] A. Özdemir, " Katılımcı kentli kimliğinin oluşumunda kamusal yeşil alanların

- rolü: Ankara kent parkları örneği," *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, c. A, s. 1, 2009.
- [33] Z. Yılmaz, "Kentsel parklar ve kentsel tasarım ilişkisi "İstanbul / Gülhane parkı örneğinin irdelenmesi," Yüksek lisans tezi, Şehir ve Bölge Planlama bölümü, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2006.
- [34] N. Kart, "Emirgan parkında kullanıcıların memnuniyet derecelerinin belirlenmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2002.
- [35] D. Oğuz, "Ankara kent parklarında bir kullanıcı araştırması", *2000'li Yıllarda Yaşadığımız Çevre ve Peyzaj Mimarlığı Sempozyumu*, Ankara, Türkiye, 2000, ss. 67-75.
- [36] Ö. Yerli, "Kentsel koridorların estetik ve işlevsel yönden irdelenmesi: Düzce örneği," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu, Türkiye, 2007.
- [37] L. Loures, R. Santos & T. Panagopoulos, "Urban parks and sustainable city planning - The case of Portimão", *Wseas Transactions On Environment And Development*, Portugal, vol. 10, no. 3, pp. 171-180, 2007.
- [38] A. Tate, *Great City Park*, 1rd ed., London and New York, England and United States of America: Spon Pres. Taylor & Francis Group, 2003.
- [39] E. Ocak, "İstanbul'daki tarihi parkların günümüz kullanım işlevleri açısından irdelenmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2006.
- [40] Ö. Y. Eşkil, "Engelliler için dış mekan tasarım özellikleri bağlamında Ankara kent parklarının irdelenmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye, 2011.
- [41] A. T. Polat, "Kent parkı kavramı ve Konya için örnek bir çalışma," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye, 2001.
- [42] K. Petters, B. Elands & A. Buijs, "Social Interactions in urban park: Stimulating social cohesion?," *Urban forestry&Urban Greening*, vol. no. 9, pp. 93-100, 2009.
- [43] B. Özdemir, "Konya ilinde bulunan bazı kent parklarının kullanıcı tercihleri açısından değerlendirilmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye, 2013.
- [44] H. Elinç, "Görsel kalite değerlendirmesi yöntemi ile Antalya ili Alanya ilçesindeki Abdurrahman Alaettinoğlu ve Alanya Belediye Başkanları kent parklarının irdelenmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye, 2011.
- [45] B. Etli, "Edirne İli Merkez İlçe yeşil alan sisteminin peyzaj mimarlığı ilkeleri yönünden irdelenmesi," *Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3-B s. 1, ss. 47-59, 2002.
- [46] E. Boyacı, "Ülkemizde kent parkı işlevlerini belirleyen etmenler," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 2010.
- [47] S. H. Emür, ve D. Onsekiz, "Kentsel yaşam kalitesi bileşenleri arasında açık ve yeşil alanların önemi-Kayseri/Kocasinan İlçesi park alanları analizi," *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 22, s. 1, ss. 367-396, 2007.

- [48] F. Yücel ve A. C. Yıldızcı, "Kent parkları ile ilgili kalite kriterlerinin oluşturulması," *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi*, s. 2, ss. 220-230, 2006.
- [49] Z. Ertürk, *Tasarım ve İnsan Bilimleri*, 1. baskı, Trabzon, Türkiye: Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları, 1979.
- [50] N. Bayazıt, *Endüstri Ürünlerinde ve Mimarlıkta Tasarlama Metodlarına Giriş*, 1. baskı, İstanbul, Türkiye: Literatür Yayınları, 1994.
- [51] A. Maslow, *Motivation and Personality*, 3rd ed. Rev. By Robert Frager, James Fadiman, Cynthia McCreynolds and Ruth Cox., New York, United States of America: Harper and Row Publisher, 1987.
- [52] T. Düzenli, "Kampüs açık mekan olanaklarının gençlerin psikososyal yapısına bağlı olarak incelenmesi: Karadeniz Teknik Üniversitesi Kanuni Kampüsü örneği," Doktora tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, 2010.
- [53] Lawrence, J. R., *Housing, Dwellings and Homes, Design Theory, Research and Practice*, New York, United States of America: John Wiley & Sons Ltd, 1987.
- [54] W. F. E. Presier ve J. C. Vischer, "Assessing Building Performance," *International Journal of Architectural Research*, Oxford, United Kingdom: Elsevier, vol. 2, no.1, pp. 84-95, 2005.
- [55] W. F. E. Preiser, *Design Innovation and the Challenge of Changeé Design Intervention: Toward a More Humane Architecture*, New York, United States of America: Van Nostrand Reinhold Company, 1991.
- [56] E. Aksoy, *Mimarlıkta Tasarım, İletimi ve Denetimi*, 1. baskı, Trabzon, Türkiye: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları, 1975.
- [57] D. P. Duerk, *Architectural Programming, Information Management For Design*, New York, United States of America: Van Nostrand Reinhold, 1993.
- [58] N. İnceoğlu, *Mimarlıkta Bina Programlama Olgusu*, 1. baskı, İstanbul, Türkiye: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınevi, 1982.
- [59] R. B. Betchel and A. Churchman, *Handbook of Environmental Psychology*, New York, United States of America: John Wiley & Sons, Inc, 2002.
- [60] S. Akad S. ve E. Çubukçu, "Kentsel açık alanlarda kullanım sonrası değerlendirme: İzmir Sahil Bantları örneği üzerine ampirik bir araştırma," *Planlama Dergisi*, s. 3, ss. 105-115, 2006.
- [61] W. F. E. Preiser, H. Z. Robinowitz ve E.T. White, *Post Occupancy Evaluation*, New York, United States of America: Van Nostrand Reinhold, 1988.
- [62] R. N. Marans and M. Cooper, "Measuring the quality of living life a program of longitudinal and comparative international research," *Proceedings of The Second International Conference on Quality of Life in Cities*, Singgapore, 2000.
- [63] S. J. Kirk ve F. K. Spreckelmeyer, *Creative Design Decisions, A Systematic Approach to Problem Solving in Architecture*, New York, United States of America: Van Nostrand Reinhold, 1988.
- [64] O. Karagenç, "Toplu konut alanlarında simgesel performansa yönelik kullanım sonrası değerlendirme modeli," Doktora tezi, Mimarlık bölümü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2002.

- [65] H. Sanoff, *Methods of Architectural Programming*, New York, United States of America: Dowden, Hutchinson & Ross, Inc, 1977, pp. 78-101.
- [66] N. Esin ve A. Özsoy, "Environmental quality: Concepts, contradictions and some questions, quality of urban life policy versus practice," *Journal of İstanbul Technical University*, pp. 24-32, 2003.
- [67] D. Aydın ve M. Uysal, "Mimari Program verilerinin mekan performansının değerlendirilmesi yoluyla belirlenmesi: Eğitim Fakültesi örneği", *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Kayseri, Türkiye, vol. 25, no. 1, pp. 1-23, 2009.
- [68] E. Malkoç, "Kamusal dış mekanlarda kullanım sürecinde değerlendirme (KSD): İzmir Konak Meydanı ve yakın çevresi örneği," Doktora tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye, 2008.
- [69] N. İnceoğlu, "Kentsel açık mekanların kalite açısından değerlendirilmesine yönelik bir yaklaşım: İstanbul meydanlarının incelenmesi," Doktora tezi, Mimarlık bölümü, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2007.
- [70] N. E. Altaş, "Kalite kavramı üzerine bir inceleme, fiziksel çevrede kalite parametreleri modeli," *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi*, s. 52, ss. 37-48, 1994.
- [71] B. Akçoral, "Geleneksel olmayan yöntemlerle inşa edilmiş konut çevrelerinde kalite sorunu: Yunuskent örneği," Yüksek lisans tezi, Mimarlık bölümü, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye, 1996.
- [72] D. A. Garvin, "Competing on the eight dimensions of quality," *IEEE Engineering Management Review*, vol. 24, no. 1, pp. 15-23, 1996.
- [73] J. M. Juran, *Quality Control Handbook*, 4th ed., Newyork, United States of America: McGraw-Hill, 1974.
- [74] N. Dengiz ve D. Onat, "Ataşehir örneğinde toplu konut yerleşmelerinde "Kalite" sorunu üzerine, 1. Ulusal Kentsel Tasarım Kongresi, Kentsel Tasarım: Bir Tasarımlar Bütünü, İstanbul, ss. 385-395, 1999.
- [75] A. Rapoport, *Human Aspects of Urban Form*, 5th ed., Oxford, England: Pergamon Press Ltd., Headington Hill Hall, 1977.
- [76] G. Kavrakoğlu, "Kalite, Kalite Güvencesi ve ISO 9000," *Kalder Yayınları Rekabetçi Yönetim Dizisi*, İstanbul, Türkiye, c. 1, s. 2, ss. 67-89, 1996.
- [77] G. Galster, "Hentiying the Correlates Of Duelling Satistaction An Empirical Critique," *Environment and Behaviour*, no. 195, pp. 539-568, 1987.
- [78] B. Günal ve N. Esin, "İnsan-mekan iletişim modeli bağlamında konutta psikososyal kalitenin irdelenmesi," *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi/a, Mimarlık-Planlama-Tasarım*, c.6, s.1, ss. 19-30, 2007.
- [79] Ö. M. Kellekçi, "Kullanıcıların konut ve çevresel kalite memnuniyetinin belirleyicileri: İstanbul Metropolitan alan örneği," Doktora tezi, Şehir ve Bölge Planlama bölümü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2005.
- [80] S. Çerçi, "Konut yakın çevresinin kullanım bilişsel, duyuşsal ve davranışsal parametrelere bağlı olarak değerlendirilmesi," Doktora tezi, Mimarlık bölümü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 1997.
- [81] M. Amerigo ve J. L. Arogones, "A Theoretical and Methodological approach to

- the study of residential satisfaction," *Journal of Environmental Psychology*, vol. 17, pp. 47-57, 1997.
- [82] Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2017, 21 Temmuz). *Sakarya İli 2015 Yılı Çevre Durum Raporu* [Online]. Erişim: <http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/Sakarya2015.pdf>.
- [83] Sakarya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2017, 15 Haziran). [Online]. Erişim: <http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sakarya/gezilecekyer/kent-park>.
- [84] Anonim. (2017,21 Temmuz). *2015-2019 Stratejik Planı*. Sakarya Büyükşehir Belediyesi, [Online].Erişim:<http://www.sakarya.bel.tr/uploads/stratejik/6MrPNOycS3.pdf>.
- [85] Anonim. (2010, 23 Kasım). *Kentsel Simge Bağlamında Tarihi Çark'ın "Yeniden" Yapımı* [Online]. Erişim: <http://www.mimdap.org/?p=45236>.
- [86] Anonim. (2017, 15 Temmuz). [Online]. Erişim: https://tr.wikipedia.org/wiki/Sakarya_Nehri.
- [87] M. Karagözoğlu. (2015, 03 Ocak). *Sakarya Türküsü Neyi Anlatıyor?* [Online]. Erişim: <http://www.geredemedyatakip.com.tr/genel/sakarya-turkusu-neyi-anlatiyor.html>.
- [88] C. Altınışık, "Adapazarı kalıcı deprem konut alanlarının peyzaj tasarımı açısından incelenmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 2007.
- [89] H. S. Aşıkkutlu ve H. Müderrisoğlu, "Rekreasyonel kısıtlayın belirlenmesi: Ankara Harikalar Diyarı Parkı örneği," *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, c. 12, s. 18, ss. 11-19, 2010.
- [90] Anonim, (2018, Mart 06). *Sakarya Valiliği İl Brifingi* [Online]. Erişim: <http://www.sakarya.gov.tr/kurumlar/sakarya.gov.tr/sakarya/2018br.pdf>.
- [91] A. Ural ve İ. Kılıç, *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*, Ankara, Türkiye: Detay yayıncılık, 2005.
- [92] Ö. Yerli, "Kentsel alan kullanım kaynaklı gürültünün Düzce kenti örneğinde irdelenmesi," Doktora tezi, Peyzaj Mimarlığı bölümü, Düzce Üniversitesi, Düzce, Türkiye, 2012.
- [93] Z. Arslantürk ve E. H. Arslantürk, *Uygulamalı Sosyal Araştırma*, 3. baskı, İstanbul, Türkiye: Çamlıca Yayınevi, 2013.

6. EKLER

6.1. EK-1 KULLANICI MEMNUNİYETİ ANKETİ

Yaşınız: 0-15 16-25 26-40 41-60 61 ve üstü

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Mesleğiniz : Memur Emekli Serbest meslek Ev hanımı Öğrenci
 İşsiz Diğer

Eğitim durumunuz: İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü

Park : Kent Park Sakarya Park

1.1. Bu alanı hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?

Hergün Her haftasonu Haftada birkaç kez Ayda birkaç kez Yılda birkaç kez

1.2. Bu alana geldiğinizde genellikle ne kadar zaman geçiriyorsunuz.

Yarım saatten az Yarım saat 1-2 saat 2-3 saat 3 saatten fazla

1.3. Bu alana hangi etkinlikleri yapmak için geliyorsunuz?

- Çocuk oyun etkinliği
- Spor - Egzersiz yapmak
- Suyu seyretmek
- Piknik yapmak-dinlenmek
- Açık hava gösteri- konser etkinliği
- Yeme-İçme etkinliği
- Kitap - Gazete okumak
- Oturmak, sohbet etmek
- Farklı spor dalları
- Alışveriş birimleri
- Tematik Bahçeler
- Diğer

	Alana "Gelmeden Önce" Beklentiler					Alana "Geldikten Sonra" Beklentiler				
	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.4. Bu alanda bir etkinlikten bir diğer etkinliğe rahatlıkla ulaşabiliyorum.										
1.5. Bu alandaki etkinliklerden Park bütünündeki etkinliklere rahatlıkla ulaşabiliyorum.										
1.6. Bu alandaki etkinlik mekanları yeterlidir.										
1.7. Bu alana gelirken alana girişi rahatlıkla bulabiliyorum.										
1.8. Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) yeterlidir.										
1.9. Bu alanda donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) rahat ve kullanışlıdır.										

1.10. Bu alandaki döşeme elemanları yürümek için rahat ve kullanışlıdır.									
1.11. Bu alanı kullanan başka insanların varlığı güvende olmamı sağlıyor.									
1.12. Bu alanı akşamları rahatlıkla kullanıyorum.									
1.13. Bu alandaki donatı elemanlarını (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından beğeniyorum.									
1.14. Bu alandaki yer döşeme kaplamalarını biçim- doku- renk açısından beğeniyorum.									
1.15. Bu alandaki yeşil alanların görünümünü beğeniyorum.									
1.16. Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.									
1.17. Bu alandaki yer döşeme kaplamaları biçim ve renk açısından bütünlük ve süreklilik göstermektedir.									

1.18. Bu alandaki döşeme kaplamaları temiz ve bakımlıdır.										
1.19. Bu alandaki donatı elemanları (oturma elemanı, gölge elemanı, aydınlatma elemanı, çöp kutusu elemanı) temiz ve bakımlıdır.										
1.20. Bu alandaki yeşil alanlar temiz ve bakımlıdır.										
1.21. Bu alan etkinlik mekanları, donatılar, döşeme kaplamaları ve yeşil alanların bütünlüğü açısından memnun edicidir.										

6.2. EK-2 İDEAL KENT PARKLARINDA KALİTE KRİTERLERİ ANKETİ

2.1. Kent parkına sık gitmeme nedeniniz nedir?

- Gitmemi gerektiren bir nedenim yok
- Park güvenli değil
- Ulaşım pahalı olması
- Parkın bakımlı ve temiz olmaması
- Aktivitelerden haberdar değilim
- Sunulan hizmetler kaliteli değil
- Oturduğum yere uzak
- Yeterli zamanımın olmaması
- Diğer

2.2. Kaliteyi nasıl tanımlarsınız?

- Tasarım kriterlerine uygunluk
- İşlevsellik
- Kullanıcı konforu
- Organizasyonel yönetim
- Kullanıcı memnuniyeti
- Standartlara uygunluk
- Diğer

2.3. Kaliteyi olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?

- Hizmet ve servislerin yetersizliği
- Park yönetiminin yetersizliği
- Teknik ve eleman yetersizliği
- Tanıtım hizmetlerinin yetersizliği
- Bakımlı ve temiz olmaması
- Güvenli olmaması
- Ulaşımın zor olması
- Kalite yönetimine sahip sistem ve standartlarının bilinmemesi
- Diğer

2.4. Tasarımda kaliteyi neler belirler?

- Özgünlük
- Bütünlük
- Çevreye uygunluk
- Kullanıcı ihtiyaçlarını karşılama
- Maliyet
- Diğer

2.5. Kent parklarında kaliteyi neler belirler?

- Büyüklük
- Çevreye uygunluk
- Ulaşılabilirlik
- Hizmet çeşitliliği
- İşlevsellik
- Yeşil alan
- Güvenlik
- Su yüzeyi
- Malzeme dayanıklılığı
- Katılımcı yönetim
- Diğer

2.6. Kent parklarında ulaşılabilirlikte kaliteyi ne belirler?

- Yaya olarak ulaşılabilirlik
- Toplu taşıma araçları ile ulaşılabilirlik
- Motorsiklet, bisiklet ile ulaşılabilirlik
- Özel araç ile ulaşılabilirlik
- Diğer

2.7. Kent parklarında işlevsellikte kaliteyi ne belirler?

- Kentlilik bilincini artırması
- Kente ekonomik katkı sağlaması
- Sosyo-kültürel etkileşimi sağlaması
- Kullanıcılara dinlenme ve yenilenme imkanı vermesi
- Diğer

2.8. Kent parklarında güvenlik konusunda kaliteyi ne belirler?

- Çevreleme elemanları ile sınırlandırılmalı
- Giriş ve çıkışlar kontrollü olmalı
- Güvenlik birimi bulunmalı
- Güvenlik elemanları alanda dolaşmalı
- Kamera sistemi ile gözetlenmeli
- Diğer

2.9. Kent parklarında malzeme kullanımında kaliteyi ne belirler?

- Sağlığa zararlı maddeler içermemesi
- Renk içermesi
- Çevreye uyumlu olması
- Ergonomik ve konforlu olması
- Kolay sağlanabilir ve uygulanabilir olması
- Pahalı ve lüks olması
- Onarılabilir ve standartlara uygun olması
- Periyodik bakımının yapılması
- Diğer

2.10. Kent parklarında katılımcı yönetim modelinde kaliteyi ne belirler?

- Gönüllü katılımcılar
- Sivil toplum örgütleri
- Eğitim kurumları
- Etkili organizasyon yapısı
- Diğer

2.11. Kent parklarında hizmet ve servis imkanlarında kaliteyi ne belirler?

- Eğitimli ve deneyimli personel
- Hizmetin denetlenmesi
- Tanıtım ve bilgilendirme
- Sürekli iyileştirme ve gelişme
- Kullanıcı odaklılık
- Diğer

2.12. Kent parklarında yeşil alanlarda kaliteyi ne belirler?

- Geniş alan kaplamalı
- Sürekli ve düzenli bakımı yapılmalı
- Oranı korunmalı
- Şekli ve dokusu korunmalı
- Diğer

2.13. Kent parklarında su alanlarında kaliteyi ne belirler?

- Geniş su yüzeyi oluşturulmalı
- Berrak ve kokusuz olmalı
- Sürekli ve düzenli bakımı yapılmalı
- Oranı korunmalı
- Hareketli yüzey oluşturmalı
- Su içi ve dışı ışıklandırması olmalı
- Durgun yüzey oluşturmalı
- Diğer

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Cansın KAHYA
Doğum Tarihi ve Yeri : 18.05.1992 - Adapazarı/SAKARYA
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : cansinkahya@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Peyzaj Mimarlığı	Düzce Üniversitesi	2018
Lisans	Peyzaj Mimarlığı	Karadeniz Teknik Üniversitesi	2014
Lise	Fen Bilimleri	Sakarya Doğa Koleji	2010